

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mine ÖMERCİOĞLU

TÜRKİYE'DE SPORDA DOPİNGLE MÜCADELEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN
İNCELENMESİ: BİR KARMA YÖNTEM ÇALIŞMASI

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Doktora Tezi

Antalya, 2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mine ÖMERCİOĞLU

TÜRKİYE'DE SPORDA DOPİNGLE MÜCADELEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN
İNCELENMESİ: BİR KARMA YÖNTEM ÇALIŞMASI

Danışman

Doç. Dr. Kemal Alparslan ERMAN

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı

Doktora Tezi

Antalya, 2022

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Mine ÖMERCİOĞLU'nun bu çalışması, jürimiz tarafından Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı Doktora Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Esin KAPLAN (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Kemal Alparslan ERMAN (İmza)

Üye : Prof. Dr. Emrah ATAY (İmza)

Üye : Doç. Dr. Evren TERCAN KAAS (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Neşe TOKTAŞ (İmza)

Tez Başlığı: Türkiye’de Sporda Dopingle Mücadeleye İlişkin Görüşlerin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Çalışması

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 13/06/2022

Mezuniyet Tarihi : 07/07/2022

(İmza)
Prof. Dr. Ebru İÇİGEN
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Doktora Tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Sporda Dopingle Mücadeleye İlişkin Görüşlerin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Çalışması” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Mine ÖMERCİOğLU

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Mine ÖMERCİOĞLU
Öğrenci Numarası	20185281002
Enstitü Ana Bilim Dalı	Spor Yöneticiliği
Programı	Spor Yöneticiliği
Programın Türü	() Tezli Yüksek Lisans (X) Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Kemal Alparslan ERMAN
Tez Başlığı	Türkiye'de Sporda Dopingle Mücadeleye İlişkin Görüşlerin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Çalışması
Turnitin Ödev Numarası	1857271179

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 95 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 15/06/2022 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 9

alıntılar dahil % 16 'dır.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdeler sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

20/06/2022

(imzası)

Danışmanın Unvanı-Adı-Soyadı
Doç. Dr. Kemal Alparslan ERMAN

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	iv
TABLolar LİSTESİ	v
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
SUMMARY	x
TEŞEKKÜR.....	xii
ÖNSÖZ	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

SPORDA DOPİNG VE DOPİNGLE MÜCADELE

1.1. Spor Kavramı.....	1
1.1.1. Ahlak Felsefesi ve Spor	1
1.1.2. Sporda Değerler.....	2
1.1.3. Sporda Etik Dışı Davranışlar	2
1.1.4. Sportif Performansı Geliştirme Yöntemleri	3
1.2. Doping.....	4
1.2.1. Dopingin Tanımı	4
1.2.2. Dopingin Tarihçesi	5
1.2.3. Doping Kullanımına Yönelten Nedenler.....	5
1.2.4. Dopingin Psiko-Sosyal Yönü	6
1.2.4.1. Doping ve Psikoloji	7
1.2.4.2. Doping ve Sosyoloji.....	7
1.2.4.3. Doping ve Eğitim	8
1.2.5. Dopingin Sağlık Üzerine Etkileri	8
1.3. Dopingle Mücadele	9
1.3.1. Dünya Dopingle Mücadele Ajansı	10
1.3.2. Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu	10
1.3.3. Dopingle Mücadele Yöntemleri	11
1.3.4. Yasaklı Madde ve Yöntemlerin Sınıflandırılması	11
1.4. Dopingle İlgili Teoriler	11
1.4.1. Goldman İkilemi	11

İKİNCİ BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı	13
2.2. Araştırmanın Problemi	13
2.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri (Nicel Aşama)	13
2.2.2. Araştırmanın Alt Problemleri (Nitel Aşama)	13
2.3. Sayıtlar ve Sınırlılıklar	14
2.3.1. Sayıtlar	14
2.3.2. Sınırlılıklar	14
2.4. Araştırmanın Yapısı	14
2.5. Etik Prosedür	14
2.6. Sosyal Paradigmalar	14
2.7. Araştırma Tasarımı	16
2.8. Katılımcıların Belirlenmesi	18
2.9. Veri Toplama Yöntemi	21
2.10. Veri Toplama Araçları	21
2.11. Verilerin Toplanması	22
2.12. Verilerin Analizi	22
2.13. Geçerlik ve Güvenirlik	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Nicel Bulgular	25
3.1.1. Kamu Kurumu Çalışanlarına İlişkin Bulgular.....	25
3.1.2. Akademisyenlere İlişkin Bulgular	27
3.1.3. Milli Takım Sporcularına İlişkin Bulgular	29
3.1.4. Milli Takım Antrenörlerine İlişkin Bulgular.....	31
3.1.5. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine İlişkin Bulgular	33
3.1.6. Tüm Paydaşlara İlişkin Genel Bulgular	35
3.2. Nitel Bulgular	37
3.2.1. Doping İçeren Maddelerin Yasaklanması ya da Serbest Bırakılması Konusuna İlişkin Bulgular	38
3.2.2. Ceza Yönteminin Doping Mücadelede Etkili Olup Olmadığı Konusuna İlişkin Bulgular	39

3.2.3. Dünyada Dopingle Mücadele Konusunda Uygulanan Politikaların Yeterliliği Konusuna İlişkin Bulgular	40
3.2.4. Ülkemizde Gerçekleşen Dopingle Mücadele Çalışmalarının Değerlendirilmesi Konusundaki Bulgular	42
3.2.5. Ulusal Dopingle Mücadele Planı Oluşturmaya İlişkin Bulgular	43
3.2.6. Ulusal Bir Dopingle Mücadele Programının Yönetiminde Yer Alması Olası Kurum ya da Kuruluşlara İlişkin Bulgular	46
3.2.7. Metaforlar	48

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma	52
4.2. Sonuç	57
4.3. Öneriler	59
KAYNAKÇA	60
EKLER	64
EK-1 Kamu Kurumu Çalışanlarına Yönelik Katılımcı Bilgi Anketi	64
EK-2 Akademisyenlere Yönelik Katılımcı Bilgi Anketi	66
EK-3 Milli Takım Antrenörlerine Yönelik Katılımcı Bilgi Anketi	68
EK-4 Milli Takım Sporcularına Yönelik Katılımcı Bilgi Anketi	70
EK-5 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine Yönelik Katılımcı Bilgi Anketi	72
EK-6 Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu	74
EK-7 Katılımcı İzin Formu	75
ÖZGEÇMİŞ	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1 Doping Davranışının Sistemik Modeli	7
Şekil 2.1 Sosyal Bilimlerin Doğası Hakkındaki Varsayımları Analiz Etmek İçin Bir Şema	15
Şekil 2.2 Sosyal Kuramın Analizinde Dört Paradigma	15
Şekil 2.3 Açıklayıcı Sıralı Karma Yöntem Araştırma Prosedürü	17
Şekil 2.4 Durum Çalışması Desenleri	18
Şekil 3.1 Katılımcıların ‘‘Sizce Ülkemizde Doping ile mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir? Sorusuna ilişkin yüzde dağılımı	37
Şekil 4.1 Doping ile mücadele Ulusal Eylem Planı Modeli	58

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler	25
Tablo 3.2 Kamu Kurumu Çalışanları	25
Tablo 3.3 Kamu Kurumu Çalışanlarının ‘‘Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	26
Tablo 3.4 Kamu Kurumu Çalışanlarının ‘‘Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	26
Tablo 3.5 Kamu Kurumu Çalışanlarının ‘‘Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?’’ Sorusuna ilişkin frekans dağılımı	26
Tablo 3.6 Kamu Kurumu Çalışanlarının ‘‘Sizce Ülkemizde Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	27
Tablo 3.7 Akademisyenlerin ‘‘Eğitim vermiş olduğunuz derslerde doping ile ilgili konu anlattınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	27
Tablo 3.8 Akademisyenlerin ‘‘Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	28
Tablo 3.9 Akademisyenlerin ‘‘Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	28
Tablo 3.10 Akademisyenlerin ‘‘Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?’’ Sorusuna ilişkin frekans dağılımı	28
Tablo 3.11 Akademisyenlerin ‘‘Sizce Ülkemizde Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	29
Tablo 3.12 Milli Takım Sporcularının ‘‘Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	29
Tablo 3.13 Milli Takım Sporcularının ‘‘Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	30
Tablo 3.14 Milli Takım Sporcularının ‘‘Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?’’ Sorusuna ilişkin frekans dağılımı	30

Tablo 3.15 Milli Takım Sporcularının ‘‘Sizce Ülkemizde Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	31
Tablo 3.16 Milli Takım Antrenörlerinin ‘‘Daha önce milli takımlarda sporcu olarak yer aldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	31
Tablo 3.17 Milli Takım Antrenörlerinin ‘‘Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	31
Tablo 3.18 Milli Takım Antrenörlerinin ‘‘Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	32
Tablo 3.19 Milli Takım Antrenörlerinin ‘‘Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	32
Tablo 3.20 Milli Takım Antrenörlerinin ‘‘Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?’’ Sorusuna ilişkin frekans dağılımı	32
Tablo 3.21 Milli Takım Antrenörlerinin ‘‘Sizce Ülkemizde Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	33
Tablo 3.22 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ‘‘Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı? Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	33
Tablo 3.23 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ‘‘Geçmişte sporcu olarak müsabakalara katıldınız mı?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	34
Tablo 3.24 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin ‘‘Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	34
Tablo 3.25 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin ‘‘Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?’’ Sorusuna ilişkin frekans dağılımı	34
Tablo 3.26 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin ‘‘Sizce Ülkemizde Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?’’ Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	35
Tablo 3.27 Katılımcıların ‘‘Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kuruluşlar olmalıdır?’’ Sorusuna ilişkin frekans dağılımı	36
Tablo 3.28 Demografik Bilgilere İlişkin Bulgular	38

Tablo 3.29 Doping içeren maddelerin yasaklanması ya da serbest bırakılması konusunda ne düşünüyorsunuz? Nasıl? Neden? Sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	38
Tablo 3.30 Ceza yönteminin dopinge mücadelede etkili olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz? Nasıl? Neden? Sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	39
Tablo 3.31 Dünyada dopinge mücadele konusunda uygulanan politikaların yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz? Neden? Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	40
Tablo 3.32 Ülkemizde gerçekleşen dopinge mücadele çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Neden? Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	42
Tablo 3.33 Sizce ülkemizde ulusal bir dopinge mücadele programı oluşturulmak istense ne tür bir eylem planı hazırlamak gerekirdi? Nasıl? Neden? Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	43
Tablo 3.34 Sizce bu mücadele programı hangi kurum ya da kurumların yönetiminde olabilir? Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	46
Tablo 3.35 Dopinge mücadeleyi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz? Neden? Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	48
Tablo 3.36 Dopinge Mücadele kavramı ile ilgili üretilen metaforların kategorik Dağılımı	49

KISALTMALAR LİSTESİ

Bkz.	Bakınız
CV	Curriculum Vitae
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
IOC	International Olympic Committee
Kod	Dünya Dopingle Mücadele Kuralları
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
pt	Personal trainer
SCID-MMR	Systematic Curriculum and Instructional Development for a Mixed Methods Research
SEM	Sporcu Eğitim Merkezi
t.y	Tarihi yok
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDMK	Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TOHM	Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UWW	United World Wrestling
WADA	World-Anti Doping Agency
WHO	Dünya Sağlık Örgütü
vb	Ve benzeri
vd	Ve diğerleri
vs	Vesaire
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

ÖZET

Türkiye'de sporda doping ile mücadeleye ilişkin spor alanındaki paydaşların görüş ve önerilerinin alınacağı bu çalışmanın amacı, Ülkenin mevcut Doping Mücadele durumunun tespit edilmesi ve elde edilecek bulgular doğrultusunda Doping Mücadele ile ilgili Türk Spor Yönetimi alanına sunulabilecek önerilerin belirlenmesidir.

Bu çalışma, karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı sıralı tasarım katılımcı seçim alt deseni ile kurgulanmıştır. Araştırma, metodolojik olarak; ilk aşamada nicel ankete dayalı betimsel tarama, ikinci aşamada ise nitel bütüncül çoklu durum çalışması deseni ile sentezlenmiştir. Karma desen olarak planlanması nedeniyle nicel boyutta pozitivist paradigmaya, nitel boyutta ise yorumlayıcı paradigmaya dayandırılmıştır.

Araştırmanın katılımcılarını, Akademisyenler, Milli Takım Antrenörleri, Milli Takım Sporcuları, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve bazı Kamu Kurumu çalışanları oluşturmaktadır. Veriler, nicel aşama için anket, nitel aşama için ise görüşme tekniği ve metaforlarla elde edilmiştir.

Toplanan nicel verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Nitel aşamada toplanan verilerin analizinde ise tema analizi, betimsel analiz, içerik analizi, analitik genelleme ve söylem analizi yapılarak, sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulmuştur. Her iki aşama sonucunda elde edilen veri seti, araştırmanın tartışma ve sonuç bölümünde bir araya getirilerek sentezlenmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara dayanarak, doping içeren maddelerin, etik ilkelere aykırı olduğu ve sağlığı olumsuz yönde etkilediği için tüm dünyada yasaklanması gerektiği söylenebilir. Doping mücadelesinde cezanın gerekli bir yöntem olduğu fakat ceza yönetmeliğinde yaptırımların güçlendirilmesine yönelik revizyona ihtiyaç duyulduğu, ayrıca ceza yönteminin tek başına yeterli olmadığı, önlemeye yönelik eğitim ve rehberlik çalışmalarının daha önemli olduğu anlaşılmaktadır. Dünyada doping mücadelesinde kurumsal bir yapıda kapsamlı faaliyetler yürütülmesine rağmen güçlü ülkelerin sahip olduğu bilim ve teknoloji nedeniyle bir takım problemler yaşanabilmektedir. Ülkemizde ise doping mücadelesinde çalışmalarının dünya ile kıyaslandığında kısmen daha başarılı olduğu fakat geliştirilmesi gereken boyutlarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bilgiler ışığında ülkemizde tüm ilgili paydaşların yer aldığı, çok yönlü, bağımsız bir doping mücadelesinin kuruluşu oluşturulmasına ve özellikle rehberlik ve eğitim faaliyetlerinin daha fazla önem verildiği ulusal bir eylem planına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doping, Doping Mücadele, Spor Yönetimi, Karma Yöntem Araştırma

SUMMARY
INVESTIGATIONS VIEWS ON ANTI-DOPING IN SPORTS IN TURKEY: MIXED
METHODS RESEARCH

The aim of this research, which will take the opinions and suggestions of the stakeholders in the field of sports related to the fight against doping in sports in Turkey, is to determine the current Anti-Doping situation of the country and to determine the suggestions that can be submitted to the Turkish Sports Management area regarding Anti-Doping in line with the findings to be obtained.

This study was designed with the explanatory sequential design follow-up explanation model, participant selection model sub-pattern, which is one of the mixed research methods. The research methodologically; In the first stage, it was synthesized with a descriptive survey based on a quantitative questionnaire, and in the second stage with a qualitative multiple-case holistic study design. Because it was planned as a mixed design, it was based on the positivist paradigm in the quantitative dimension and the interpretive paradigm in the qualitative dimension.

The participants of the research are Academicians, National Team Trainers, National Team Athletes, Physical Education and Sports Teachers and some Public Institution employees. The data were obtained by means of a questionnaire for the quantitative stage, and the interview technique and metaphors for the qualitative stage.

Descriptive statistics were used in the analysis of the collected quantitative data. In the analysis of the data collected at the qualitative stage, theme analysis, descriptive analysis, content analysis, analytical generalization and discourse analysis were performed and the results were presented with a descriptive expression. The data set obtained as a result of both stages was synthesized by bringing together in the discussion and conclusion part of the research.

Based on the findings obtained from the study, it can be said that doping-containing substances should be banned all over the world, as they are against ethical principles and adversely affect health. It is understood that punishment is a necessary method in the fight against doping, but there is a need for a revision in the penal regulation to strengthen sanctions, and that the punishment method alone is not sufficient, and training and guidance studies for prevention are more important. Although comprehensive activities are carried out in an institutional structure on the fight against doping in the world, some problems can be experienced due to the science and technology of powerful countries. In our country, it has

been determined that anti-doping studies are partially more successful when compared to the world, but there are dimensions that need to be developed. In the light of this information, it is understood that there is a need for a multi-faceted, independent anti-doping organization in our country, in which all relevant stakeholders are involved, and a national action plan, in which more emphasis is placed on guidance and education activities.

Keywords: Doping, Anti-Doping, Sports Management, Mixed Methods Research

TEŞEKKÜRLER

Lisansüstü eğitim hayatım boyunca ve tez çalışmamda bilgi ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, sabır ve desteğini esirgemeyen çok değerli tez danışmanım Doç. Dr. Kemal Alparslan ERMAN'a ve bu çalışmaya destek veren herkese sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca hayatımın her alanında olduğu gibi bu süreçte de bana hep destek olan sevgili eşim Musa ÖMERCİOĞLU'na ve aileme teşekkür ederim.

Ve kısa bir zaman sonra kavuşmayı beklediğim kızıma...

Mine ÖMERCİOĞLU

ÖNSÖZ

Dopingle mücadele fikri, ilk olarak 1960 Roma Olimpiyat Oyunları'nda bir sporcunun ölümünden sonra ortaya çıkmıştır. Bu fikir doğrultusunda; Uluslararası Olimpiyat Komitesi sportif performansı arttırmaya yönelik kullanılan madde ve yöntemlerin bir listesini yayınlamış bu madde ve yöntemlerin tespit edildiği sporculara çeşitli cezalar uygulamıştır (Ergen, 2011). 1998 Fransa Bisiklet Turu sırasında gerçekleşen ve dopinge karşı daha koordineli küresel eylem ihtiyacını vurgulamak amacı ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) dopingle mücadelede yer alan tüm tarafları bir araya getirerek Dünya Doping Konferansı'nı düzenlemiş ve Lozan Deklarasyonu'nu yayınlamıştır. Bildirgeye göre; uluslararası sporda dopingle mücadeleyi teşvik etmek ve koordine etmek amacı ile 10 Kasım 1999'da Lozan'da Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA) kurulmuştur (World Anti-Doping Agency, t.y).

Dünya Dopingle Mücadele Yasası, doping ile mücadele önlemlerine tutarlı ve uyumlu bir yaklaşım sağlamak için dünya çapında hem ulusal hem de uluslararası düzeyde spor kuruluşları tarafından kabul edilmiştir. Davranış Kurallarının kabul edilmesi ve Spor Tahkim Mahkemesi tarafından yorumlanması ve uygulanması, spor hukukunda büyük değişiklikler getirmiştir (David, 2008).

Dopingle mücadele programları, "Spor ruhunun" korunmasını amaçlamakta, dopingin spor ruhunun özüne aykırı olması ise dünyada ve ülkemizde dopingle mücadelenin temel gerekçesi olarak görülmektedir (Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu, 2019).

Ülkemizde doping ile mücadele 2011 yılında Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ile Spor Genel Müdürlüğü arasında imzalanan protokol ile birlikte Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu (TDMK) adı altında kurumsal bir yapıya dönüşmüştür. TDMK, eşit ve adil bir yarışma ortamı sağlayabilmek ve dopingin zararlı etkilerinden sporcuları koruyabilmek amacıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı, ulusal ve uluslararası diğer kurumlar ile iş birliği yaparak ülkemizde dopingle mücadelenin etkin bir şekilde yürütülmesi için doping kontrolleri ve eğitim toplantıları gerçekleştirmektedir. (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, t.y).

Eşit ve adil bir müsabaka ortamı oluşturmak ve sporcu sağlığını koruma amacıyla ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından sporcular müsabaka içi ve müsabaka dışı doping kontrollerine tabi tutulmakta, sporcu biyolojik pasaportu ile sürekli olarak takip edilmekte ve dopingin zararlarına karşı eğitimlere katılmaktadır. Yine Dünya Dopingle Mücadele Ajansı başkanlığında her yeni yılın başında kullanımı her zaman yasaklı olan, müsabaka içinde kullanımı yasaklı olan ve bazı özel sporlarda kullanımı yasaklı olan madde ve yöntemlerin

listesi yayınlayarak sporcu, antrenör ve yöneticiler bilgilendirilmektedir. Doping mücadeleyi daha etkin kılmak amacı ile sürekli olarak yeni yöntem ve teknikler araştırılmaktadır. Bilimsel araştırmalar da bu sürece katkı sağlamaktadır. Ömercioğlu (2022) çalışmasında, doping konusunda yapılması planlanan tezlerin çoğunlukla sosyal ve eğitim bilimleri alanlarında yer verilmesi gerektiğini ve özellikle Spor Bilimleri başta olmak üzere tüm alanlarda doping konusunda daha fazla nitelikli yüksek lisans ve doktora tezine ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir.

İnsan vücudundaki mevcut sınırlamaların, teknolojik gelişmeler nedeniyle yakında büyük ölçüde gölgede bırakılabileceği, spordaki çeşitli yönetim organları için büyük endişelere neden olmaktadır. Bu endişeden dolayı birçok kuruluş, sporu biyo-teknolojisinin istilasından koruma arayışı içindedir (Shafer, 2015). Doping mücadele farkındalığı ve doping mücadele programlarının gelişimine rağmen doping, dünya ve ülkemiz sporu için önemli bir sorun olarak devam ettiği düşünülmektedir. Bu kapsamda doping mücadelenin başarısında artış sağlayacak daha uzun vadeli nitelikli çözümlerin ortaya çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

Spor ortamındaki profesyonellerin görüşleri doğrultusunda; amatör ve profesyonel sporun dışında, egzersiz düzeyinde spor katılanları da dopingden arındırmak, temiz bir spor ortamını oluşturmak için Türk gelenek, görenek ve kültürel algı yapısına uygun bir doping mücadele önerileri biriktirmek, uzun vadeli ve etkili bir mücadele hangi alanlarda yapılmalı? sorusuna cevap bulmanın gerekliliğine ihtiyaç duyulmaktadır.

Sporda Dopingi Önleme konusunda, Spor Bilimciler, Öğretmenler, Antrenörler ve Sporcular gibi spor sahasında yer alan paydaşlar ile bazı kamu kurumu görevlilerinin görüş ve önerilerinin biliniyor olması, Ulusal Doping Mücadele Planını belirleyici önemli bir unsur olarak düşünülmektedir. Bu çalışmanın sonucunda, karma araştırma yöntemleri kullanılarak katılımcı görüşlerine ulaşılması doğrultusunda, ülkemizde doping mücadele ile ilgili durumun belirlenmesi ve konuya ilişkin öneriler oluşturulması öngörülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPORDA DOPİNG VE DOPİNGLE MÜCADELE

1.1. Spor Kavramı

“Spor nedir?” sorusuna verilen yanıt, daha çok “Spor” kelimesinin sözlük anlamı ya da daha geniş kapsamda sporla ilgili açıklamalara, tanıtlamalara ve betimlemelere yer verilen ansiklopedik anlamı içerir (Erdemli, 2002). İnsanlık tarihi ile iç içe olan sporu tek bir tanımda kavrayabilmek ve açıklayabilmek oldukça güçtür. Dolayısıyla tarih boyunca çeşitli tanımlamalar yapılarak spor kavramı açıklanmaya çalışılmıştır. “Spor nedir?” sorusuna verilen yanıtlar ise kişilerin sporu algılayışını yansıtmaktadır (Şahin, 2018). Spor evrensel kültürün bir parçası olarak; insanları dini, dili, ırkı fark etmeksizin bir araya getiren ve dünya barışına katkı sağlayan bir araç olma niteliğini taşımaktadır. Ayrıca insanın beden ve ruh sağlığı üzerinde olumlu etkilerinin yanı sıra sosyal ve ahlaki değerlerin gelişiminde de önemli bir rol üstlenmektedir (Tükenmez, 2009). Çok yönlü bir uğraş olan sporu (Voigt, 1998), Yetim (2019) şu şekilde tanımlamıştır; “Spor ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın, beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belirli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetlerdir”. Spor günümüzde dünya çapında milyonlarca insan tarafından uygulanmaktadır ve insanlar, sporu genellikle çeşitli amaçlarını gerçekleştirmek için araçsal olarak kullanırlar (Martinkova vd. 2013).

Spor diğer popüler kültürler ile eş zamanlı olarak gelişirken kendi tarihini oluşturmuş ve kuramsal yapısını korumuştur (Tükenmez, 2009). Toplumsal bir kurum olarak ele alındığında ise hiç şüphesiz ekonomik, sosyal ve siyasal sistemler ile de ilişki içindedir (Doğan, 2007).

1.1.1. Ahlak Felsefesi ve Spor

Immanuel Kant’a göre ahlak; yalnızca ne yaptığımızla ilgili değildir, neyi neden yaptığımızla da ilgilidir. Doğru davranış sadece insanın hissettiklerine dayanarak yapılmaz, hisler ne olursa olsun karar, akla dayanmalıdır. Kant’ a göre sonuçlar neyi gösterirse gösterebilir bazı eylemler yanlıştır (Warburton, 2011). Etik ve Pratik Felsefe olarak da bilinen ahlak

felsefesinin sorunu, sosyal ilişkilerde ortaya çıkan değerlerin incelenmesi, sınıflandırılması ve çözümlenmesidir (Şahin, 2018).

Sporda etik konular, sporun varlığı ve pratiği ile kaçınılmaz olarak bağlantılıdır: bu tür meselelerle ilgili bir problem, hem felsefi hem de sporla ilgili bir sorundur (McFee, 1998).

Sporda etik ve dürüstlük konusu, bu konuların ihlali olgusu giderek daha sık kamuoyunun, karar vericilerin ve aynı zamanda araştırmacıların dikkatini çekmekte ve Spor Bilimi için güncel olmaya devam etmektedir. Sporu temiz tutmak için destekleyici bir eylem olarak tanımlanan etik ve dürüstlük uyarısına, bu alandaki usulsüzlükleri azaltmak için artan uluslararası çabaların bir sonucu olarak çeşitli açılardan yaklaşılmaktadır (Grigore vd., 2018).

1.1.2. Sporda Değerler

İnsani değerler, en önemli psikoloji değişkenler olarak yaşamda neyi istediğimize ilişkin inançlardır. Bu inançlar, kararlarımızı ve davranışlarımızı yönlendirir. Ayrıca değerlendirmelerimiz ve yargularımız için standartlar belirlemektedir (Devine ve Telfer, 2013).

Spor için spor kavramı modeli üzerinde duran Coakley (1998; Devine ve Telfer, 2013) sporun içsel ve dışsal değerlerine atıfta bulunmuş, değer sisteminin kişisel zevk ve ahlaki gelişim (içsel) ile performans hiyerarşileri ve kazanmanın (dışsal) bir birleşimi olduğunu ifade etmiştir.

1.1.3. Sporda Etik Dışı Davranışlar

Sporda kural dışı davranışlar, özellikle profesyonel sporların önemli bir sorunudur (Tükenmez, 2009). Hızla gelişen dünyada sporun ekonomik ve siyasi bir güç haline gelmesi ile sportif uygulamalarda etik dışı davranışların da hızla yaygınlaştığı görülmektedir (Tuncel, 2014). Genel olarak, günümüzde spor sonuçları, spor performansının diğer yönlerinden daha önemli hale geldiği ve sonuçların aşırı vurgulanması, sporun uygulanma şeklini büyük ölçüde etkilemektedir. Sporu üreten araçlar ve süreçler yerine sonuçları vurgulama eğilimi, zafere ve zaferin getirdiği diğer değerlere aşırı önem vermeye, süreç ile ilişkilendirdiğimiz değerleri ve sportif performans sürecinin kalitesini bir kenara koymaya götürür. Sürecin kendisinden çok bir faaliyetin sonucuna değer veren bu tür düşünme, araçsal düşünme olarak adlandırılabilir Sporda bu düşünme şekli, açgözlü ve bencil bir tavır sergileme, hileye ve yolsuzluğa yol açma, spor sürecini bozma, insani değerleri yok sayma gibi muhtemel sorunlara yol açabilmektedir (Martinkova vd., 2013).

Sporda etik dışı davranışlar;

- “Sporculara insancıl olmayan şekilde davranma, fiziksel ve sözel saldırıda bulunma”
- “Sportif performansı artırmak için ilaç kullanımını destekleme”
- “Atletik programların eğitimsel amaçlarını göz ardı etme”
- “Performans sonuçlarının şike ile belirlenmesi”
- “Sporcuların (çoğunlukla kadın sporların) cinsel ve duygusal tacizlere maruz kalmaları”
- “Medyanın ticarileşmesi ile medya özgürlüğü/tarafsız haber anlayışının ticari çıkarlar tarafından sınırlandırılması ya da yönlendirilmesi”
- “Ne olursa olsun “Kazanma” anlayışının sporda şiddeti yaygınlaştırması”

olarak görülmektedir. (De Sensi ve Rosenberg 1996; Morgan vd., 2001; Tuncel, 2014).

Bilim insanları onlarca yıldır biyo-teknolojinin insan vücudundaki olası kullanımlarının ahlakını tartışmaktadır. Genetik tarama, klonlama, embriyo seçimi, çeşitli kimyasal geliştirme biçimleri ve daha birçok olasılığı çevreleyen ahlaki sorular, bilim insanlarının yanı sıra filozofların, ilahiyatçıların, doktorların, avukatların ve politika yapıcılarının da düşünce alanına girmiştir. Teknolojik ilerleme, dünyada ilahiyatçıları ve filozofları bu teknolojileri sporda kullanmanın etik sonuçlarını düşünmeye itmiştir (Shafer, 2015).

1.1.4. Sportif Performansı Geliştirme Yöntemleri

Sportif performans, sporcunun somut olarak fiziksel, psikolojik, biyomotorik ve fizyolojik açıdan ortaya koyduğu verim düzeyidir (Karakuş ve Kılıç, 2006). Ancak yalnızca fizyolojik süreçlere bağlı değildir ve diğer faktörlerdeki gelişmeler, daha önce insan performansına konan sınırları aşmaya yardımcı olmuştur. Atletik performansa katkıda bulunan diğer faktörler arasında beslenme, antrenman yöntemleri ve teknoloji gibi faktörler de yer alır. Teknolojinin sürekli olarak gelişmesi ile son yıllarda, bu alanların her biri sportif performansın gelişimini sağlamıştır (Murphy, 2013).

Sportif performansa etki eden etmenler, içsel ve dışsal faktörler olarak sınıflandırılabilir. İçsel faktörler; yaş, cinsiyet, zeka, genetik, psikoloji, anatomik yapı, biyomekanik yapı fizyolojik yapı, vb. Dışsal faktörler; antrenman, dinlenme, iklim, uyku, malzeme, aile, antrenör, sosyal çevre, seyirci, ekonomi, beslenme, sakatlıklar, doping, ergojenik yardım, saat farkı, boş zamanları değerlendirme yöntemleri, cinsellik, vb. (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2009). Doping ve performans arttırıcı ilaçlar ise, sportif performanstaki gelişmelere açık bir şekilde illegal olarak katkıda bulunmaktadır. İnsan vücudu ve performansını sınırlayan süreçler hakkındaki bilimiz arttıkça, performansı artırmak için bu süreçleri yasa dışı olarak

değiştirme yeteneğimiz de artmaktadır. Gen tedavisi kas kaybı ve zayıflığı ile ilişkili hastalıkları tedavi etmekte kullanılırken artık atletik performansı artırmak için de kullanılabilir (Murphy, 2013).

1.2. Doping

Sporcular, rekabet avantajı elde etme umuduyla performans artırıcı yöntemlere başvurmaktadır. Bu yöntemler, sporcuların daha sert ve daha uzun süre antrenman yapmalarını sağlar ve sonuç olarak sporcular daha hızlı ve daha güçlü hale gelmektedir (Perritano, 2016).

1.2.1. Doping Tanımı

Doping sözcük anlamı olarak, kökeni Güney Afrika yerlilerinin alkollü bir içeceğe verdikleri isim olan “Dope” kelimesinden türetilmiştir. Performansı yapay ve kural dışı olarak artırmak amacı ile müsabaka içi ve müsabaka dışı zamanda organizmaya yabancı bir maddenin herhangi bir yolla alınması doping olarak kabul edilmektedir (Ergen, 2011). Dünya Anti-Doping Ajansı'nın (2021) tanımına göre; “Doping, World Anti-Doping Cod’unda yer alan 2.1. maddesinden, 2.11. maddesine kadar olan bölümde belirtilen dopinge mücadele kural ihlallerinden bir veya daha fazlasının gerçekleştirilmesidir”. Bu maddeler, dopinge mücadeleye ilişkin kural ihlali sayılabilecek durumları ve eylemleri açıklamaktadır (World Anti-Doping Agency, 2021). WADA’ya (2021) göre doping tanımına giren durum ve eylemler:

- Yasaklı bir maddenin tespit edilmesi
- Yasaklı madde veya yöntemin kullanılması veya kullanılmaya teşebbüsü
- Sporcunun numune vermekten kaçınması
- Sporcunun bulunabilirlik sorunları
- Doping kontrolünün bozulması veya teşebbüsü
- Yasaklı maddenin ya da yöntemin bulundurulması
- Yasaklı maddenin veya yöntemin yasadışı ticaretinin yapılması ya da teşebbüsü
- Yasaklı madde veya yöntemin sporcuya müsabaka içi ya da müsabaka dışında uygulanması ya da teşebbüsü
- Suç ortaklığı veya ortaklığa teşebbüs edilmesi
- Yasak iş birliği yapılması
- Bilgi vermeyi engellemek ve bununla ilgili eylemlerde bulunmak

1.2.2. Dopingin Tarihçesi

Sporcuların tarih boyunca performans arttırıcı maddeleri bulduğu ve kullandığı kanıtlara dayalı olarak bilinmektedir (Tükenmez, 2009).

Performans arttırmak amacı ile başvurulan yollar, sadece modern sportif rekabete özgü değildir. Mantarlar, bitkiler, şarap ve bitki karışımları, eski Yunan Olimpiyat sporcuları ve MÖ 776'ya kadar uzanan Circus Maximum'da (antik bir hipodrom) yarışan Roma gladyatörleri tarafından fiziksel performansı artırma amacı ile kullanılmıştır. Hız ve dayanıklılık üzerine uyarıcı etkilerinin yanı sıra ağrıyı maskeleyen için de çeşitli bitkiler kullanılmış, böylelikle yaralı sporcuların yarışmaya devam etmesi sağlanmıştır (Landry ve Kokotaio, 1994; Mishra ve Singh, 2018).

1950'lerde, yaşanan spordaki gelişmeler, İkinci Dünya Savaşı'nda amphetenin adli maddenin resmi olarak kullanılması, bilimdeki ilerleme ile insan hormonlarının korunması ile fiziksel gelişimi ve büyümeyi sağlayan suni hormonların yaygınlaşması bu dönemde performans arttırıcı maddelerin kullanımında artışa neden olmuştur (Tükenmez, 2009).

1976 Olimpiyatları'nda, Doğu Almanya yüzme takımı 13 etkinliğin 11'ini kazanarak toplamda 40 olmak üzere şüphe yaratacak miktarda yüksek altın madalya elde etti. 1991 yılına kadar eski Doğu Alman antrenörlerinin yaygın steroid kullanımını ve kan naklini kabul etmesi değil, Alman Takımının başarısı Olimpiyat Köyünden küresel medyaya kadar her yerde duyuldu. Sporcuların ise çoğu doping yaptıklarını bildiklerini reddetmişti (Mishra ve Singh, 2018). Tarihteki doping olaylarının benzer örnekleri genişletilebilir. Buna rağmen 1970'lerden önce sporda yasaklı yöntemlere daha seyrek rastlanırken, 1970'lerden günümüze kadar müsabaka içi ve müsabaka dışı yasaklı yöntemler daha çok dikkat çekmektedir (Tükenmez, 2009).

1.2.3. Doping Kullanımına Yönelten Nedenler

Sahip oldukları becerileri geliştirmek için yaşamları boyunca her türlü fedakârlıktan çekinmeyen sporcular, genellikle yaptıkları bu işe her şeyini verecek kadar bağlıdırlar (Tükenmez, 2009). Olimpiyatlara katılan bir sporcunun "Olimpiyat şampiyonu olmamı sağladıktan hemen sonra ölümüne sebep olacağımı sadece benim bildiğim bir ilacı düşünmeden kullanabilirim" sözü, bu bağlılığa bir örnek olarak gösterilebilir (Üstel, 2005). Peki, sporcuları bu fedakârlığa iten güç nedir?

Zafer, çağdaş spor kültüründe sporun en güçlü motivasyonu olarak hizmet etmektedir. Birçok sporcunun vücutlarını bu kadar çok yorucu antrenman programından geçirmesinin nedeni de budur. Kazanmak, özellikle sporu meslek haline getiren sporcular için herhangi bir

rekabet avantajını aramaya iten motivasyon olmuştur. Sporcular yaşamak için yarıştıklarında, her seferinde iyi performans göstermeleri için ek bir baskı hissetmektedirler (Shafer, 2015).

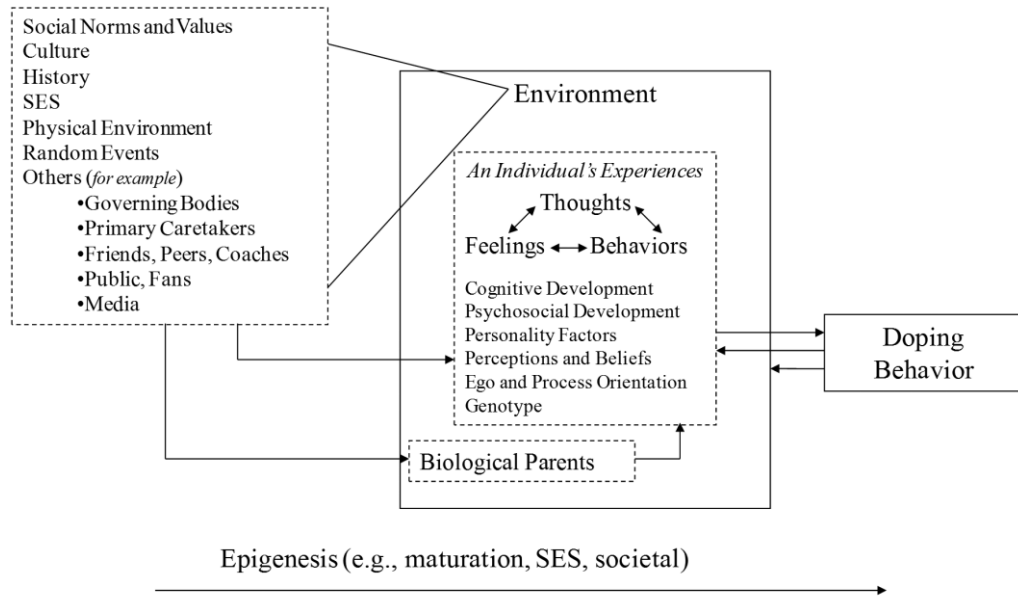
1.2.4. Dopingin Psiko-Sosyal Yönü

Doping sadece içsel bir spor sorunu değildir. Artan performans, fırsat eşitliği, sağlık, hakkaniyet, sporun güvenilirliği, adalet, estetik, oyun, beden ve bedenin kontrolü gibi sorun alanını tanımlayan temel kavramları ve modern toplumun tüm alanlarını etkilemektedir (Gregor, 2014). Sporda doping kullanımının altında yatan sosyal psikolojik süreçleri daha iyi anlamak için doping araştırmacıları, insan işleyişinin psiko-sosyal belirleyicilerine ek olarak rekabetçi spor ortamının özelliklerini dikkate alan alana özgü modeller geliştirmişlerdir. Yaşam Döngüsü Modeli ve Sporda İlaç Kontrol Modeli bu tür yaklaşımların örnekleridir. Bu modellerin her ikisi de doping davranışını kasıtlı, kendi kendini düzenleyen ve hedefe yönelik bir davranış olarak kabul eder (Lazuras, 2016).

Yaşam Döngüsü Modeli, doping kullanımıyla ilgili temel psikolojik süreçleri belirtmeden, performans artışıyla ilişkili aşamaları tanımlamaya çalışan genel bir performans geliştirme modelidir ve üç grup risk faktörü vardır: kişilik özellikleri, sistemik faktörler (yani takım ortamı, dopinge mücadele politikaları) ve durumsal faktörler (örn. maddelere erişim ve bulunabilirlik, akran etkisi). Model ayrıca, doping gibi performans artırıcı davranışlarda bulunma kararının altı farklı aşamanın sonucu olduğunu öne sürer: Seçim, hedef taahhüt, uygulama, hedefe ulaşma geri bildirim, hedef değerlendirme ve ayarlama, son aşamada ise karar vermek, döngüyü tekrarlamak veya terk etmek şeklinde... (Petroczi ve Aidman, 2008).

Sporda İlaç Kontrolü Modeline göre ise, tehdit değerlendirmeleri, teşvikler, sosyal normlar, ahlaki duruş, dopinge mücadele politikalarının algılanan meşruiyeti ve kişilik faktörleri (benlik saygısı ve iyimserlik) doping kullanımına yönelik tutum ve niyetleri oluşturur. Buna karşılık, doping maddelerinin tutumları ve niyetleri, bulunabilirliği ve satın alınabilirliği, doping davranışının temel belirleyicileri olarak kabul edilir (Donovan vd., 2002).

Johnson (2011) çalışmasında kişinin biyolojik ebeveynlerinden elde ettiği genetiğine bağlı olarak düşünceleri, duyguları ve davranışları (yani kişinin öznel olarak algıladığı deneyimleri) arasındaki etkileşimden oluşan bir şekil ile doping davranışı açıklamıştır.

Şekil 1.1 Doping Davranışının Sistemik Modeli (Johnson, 2011)

Doping Davranışının Sistemik Modeli, doping davranışında yer alan belirgin faktörleri ve bunların sistemik ilişkilerini ifade eder. Ayrıca biyo-ekolojik teoriyi ve sosyal öğrenme teorisini kabul eder, onları ve ilgili doping faktörlerini göze çarpan ampirik kanıtlarla birleştirir (Johnson, 2011).

1.2.4.1. Doping ve Psikoloji

Spor, insan tarafından yaratılan ve insan tarafından yapılan bir aktivite olduğundan, insan varoluşunun karakterine ve davranışlarına bakılmadan anlaşılabilir (Martinkova vd., 2013).

Sporcular, kişilikleri arasındaki etkileşimin yanı sıra sistemik ve durumsal faktörlerin bir sonucu olarak bir aşamadan diğerine ilerler. Bu, başarı motivasyonu (kişilik), madde mevcudiyeti ve kontrol sistemleri (sistemik) ve belirlenen hedefler (durumsal) gibi faktörlerin sporcunun bir performans geliştirme yöntemi kullanıp kullanmama ve hangisinin (yasa dışı veya yasal) kararını etkilediği seçim aşamasında daha açık bir şekilde ifade edilir (Petroczi ve Aidman, 2008).

1.2.4.2. Doping ve Sosyoloji

Spor ve diğer sonuç odaklı alanlar bir boşlukta değil, sosyal olarak aracılık edilen bir çevrede işler ve bu ortam kişinin davranışlarında rol oynayabilir. Araştırmalar, toplum yanlısı olarak yasalara saygılı vatandaşlar olan kişilerin, bazı ortamlarda kabul edilmeyen şekillerde davrandığını belirlemiştir (Johnson, 2011).

Doping sorunu, yalnızca tematik olarak dar olan spor bağlamına ait olmaktan çoktan çıkmış, temel bir sosyal soruna dönüşmüştür (Asmuth, 2014). Toplumlar kendi sporcularının veya takımların zaferlerini her daim görmek ister ve kamuoyu ile yönetimler başarı beklentisiyle sporcular üzerinde performans baskısı uygulamaktadır. Spor kulüpleri ve federasyonlar, ekonomik ve politik sponsorlara bağımlı oldukları için her daim sportif başarıyı arzulamaktadır. Sadece başarılı sporcular ile sponsorluk anlaşmaları yapılırken, sportif performansta yaşanabilecek herhangi bir düşüş, sponsorlar tarafından gerçekleştirilen fon desteğinin kesilmesine neden olabilmektedir. Kitle iletişim araçları ise reytinglerini güvence altına almak veya sirkülasyonlarını artırmak için neredeyse yalnızca uluslararası düzeyde başarılı ve telejenik sporlar ve sporcular hakkında haber yapmaktadır. Bu dışsal faktörler sporcuları dopinge sevk etmektedir (Gregor, 2014).

Johnson'a (2011) göre performans artırıcı maddeleri kullanmanın içerdiği potansiyel zararın, materyalist ve sonuç odaklı bir toplum veya kültürde bir gurur kaynağı olarak hizmet etme olasılığı da vardır.

1.2.4.3. Doping ve Eğitim

Tek başına yürütülen eğitim kampanyalarına çok fazla umut bağlamak akıllıca olmayabilir. Eğitimin tek başına insan davranışında kalıcı değişiklikler yapma potansiyeli oldukça sınırlı olabilir. Ancak, güvenilir bilgilere dayalı, eleştirel sorgulamayı ve rasyonel karar vermeyi vurgulayan bir eğitim programı, sporcuları dopinge yönelik bilinçli kararlar vermek üzere donatarak diğer caydırıcılık stratejileriyle uyum içinde çalışabilir (Hanson, 2009).

1.2.5. Dopingın Sağlık Üzerine Etkileri

Doping çeşitli nedenlerden dolayı profesyonel spor kuruluşları tarafından yasaklanmıştır (Perritano, 2016). Sporda doping ajanlarının kullanımı hem sağlıksız hem de spor etiğine aykırı olmakla birlikte sporcuların fiziksel ve ruhsal sağlığını, adil oyun ve rekabet değerlerini, sporun bütünlüğü ve birliğine zarar vermektedir (Schneider and Butcher, 2000). Üstel (2005) kitabının, spor ve doping ile ilgili bölümünde; bilimsel araştırmalar ile kanıtlamış dopingin sağlık üzerine yan etkilerini derlemiş ve çeşitli yan etkilerini belirtmiştir. Dopingin insan sağlığı üzerine etkileri şunlardır:

- Kanser riski (akciğer, prostat ve kan kanseri)
- Böbrek rahatsızlıkları
- Yüksek kolesterol ve trigliserid
- Testosteron üretiminde düşüş
- Kemiklerde gelişim sorunları

- Mide-bağırsak ve yüksek tansiyon problemleri
- Kadınlarda ses kalınlaşması, göğüs küçülmesi, vücuttaki tüylenmede artış ve adet dönemi sorunları
- Erkeklerde göğüs büyümesi
- Baş ağrısı ve baş dönmesi
- Burun kanamaları
- İdrar üretiminde artış
- Su tutma sorunu
- Kas krampları
- Akne ve cilt yağlanması
- Sinirlilik
- Kellik

1.3. Doping Mücadele

Spor etkinliklerin kendilerine özgü kuralları söz konusudur. Gerekli durumlarda bu kurallara uymayanlara yönelik yaptırımları organize etme, yürütme ve denetleme işlemi değişik kurullarla gerçekleşir (Şahin, 2018). Sporda doping yasaklarının uygulanması için çok fazla zaman, enerji ve para harcanmaktadır. Bununla birlikte, yasakların uygulanmasının yalnızca başarısızlığa mahkûm olmadığına, aynı zamanda bir şekilde asıl noktayı kaçırdığına dair artan kanıtlar var. Sorun dopingin spora karşıt olduğunu gösterecek eğitim programlarına ihtiyacımız olduğudur; neden dopingin spora uymadığı ve dolayısıyla suçluları cezalandırmaktan ziyade oluşumunu engellediğidir (Schneider and Butcher, 2000).

Tarihteki en büyük farmakolojik deneylerden biri, birçok farklı spor türünde performansı artırmak için sporculara ilaç verilmesidir. Doping olarak anlamlandırılan bu büyük ve halen devam etmekte olan küresel deneyin belki de en dikkat çekici yönü, yaygın olarak kabul edilen gizli doğasıdır. Doping binlerce sporcu, doktoru, bilim insanını, spor ve hükümet yetkilisini içermesine ve bu programların başarısı bir şekilde basılı ve görsel medyada duyurulmasına rağmen, programın doğası ve sonuçları büyük ölçüde doğrudan bilimsel, tıbbi veya yargısal olarak geçerli soruşturma için erişilemez tutulmuştur (Franke ve Berendonk, 1997).

1980 ve 1990 yılları boyunca, etik olmasa da eczacılar ve spor hekimliği uzmanları tarafından yönlendirilen gizli doping programları spordan spora yayıldı. 1999'da Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 1998 Fransa Bisiklet Turu'nda Fransız polisi tarafından çok miktarda performans arttırıcı uyuşturucu ve gereç bulunmasının şok edici keşfine yanıt olarak Sporda Doping Üzerine bir Dünya Konferansı düzenledi. Bu toplantıda misyonu, sporda dopinge karşı mücadeleye öncülük etmek için IOC'den, spor organizasyonlarından ve hükümetlerden bağımsız olarak çalışmak olan bağımsız bir küresel ajans kuruldu (Baron vd., 2007).

1.3.1. Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA)

1998 yılındaki bisiklet dünyasını sarsan doping olaylarından sonra IOC tarafından dopingle mücadelede yer alan tüm taraflar 2-4 Şubat 1999 tarihlerinde İsviçre'nin Lozan kentinde düzenlenen bir konferansta Sporda Dopinge İlişkin Lozan Deklarasyonu yayınlandı. Bu belge, 2000 Sidney Olimpiyat Oyunları için faaliyet gösterecek bağımsız bir uluslararası dopingle mücadele ajansının kurulmasını sağlayacaktı. Lozan Deklarasyonu hükümlerine göre sporda dopinge karşı mücadeleyi uluslararası düzeyde desteklemek, koordine etmek ve tutarlılık kazandırmak amacı ile 10 Kasım 1999'da İsviçre'nin Lozan kentinde Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA) kurulmuştur. WADA, IOC'nin inisiyatifinde sporda dopingle mücadele eden hükümetler arası kuruluşlar, hükümetler, kamu otoriteleri ve diğer kamu ve özel kuruluşların desteği ve katılımıyla kurulmuştur. Ajansın temel faaliyetleri arasında dopingle mücadele kapasitelerinin geliştirilmesi, bilimsel araştırma, eğitim ve Dünya Dopingle Mücadele Kuralları'nın izlenmesi yer alır (World Anti-Doping Agency, t.y).

Dünya Dopingle Mücadele Kuralları tüm spor dallarında ve tüm ülkelerdeki dopingle mücadele politikalarını uyumlu hale getiren bir yasa olma niteliğini taşır. Bu yasa spor organizasyonları ve dünya çapındaki kamu otoriteleri arasında dopingle mücadele politikalarını, kurallarını ve düzenlemelerini uyumlu hale getiren temel belgedir (World Anti-Doping Agency, t.y). Kod'un amacı, sporcuların temiz spora katılma temel hakkını korumak ve böylece tüm dünyadaki sporcular için sağlık, adalet ve eşitliği teşvik etmek ve dopingin önlenmesine ilişkin olarak uluslararası ve ulusal düzeyde uyumlu, koordineli ve etkili anti-doping programları sağlamaktır (World Anti-Doping Code, 2021).

1.3.2. Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu

Küresel olarak, formal bir yapıda kurulmuş WADA, temiz spor için dünya çapında işbirliğine dayalı bir hareketin öncülüğünü yapmaktadır (World Anti-Doping Agency, t.y). Ülkemizde ise bu misyonu ulusal boyutta Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu (TDMK) üstlenmiştir(Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu, t.y).

“Dopingle mücadeleyi kurumsallaştırmak üzere gerçekleştirilecek işbirliğinin ana ilkelerini belirlemek ve dopingle mücadeleyi yürütmek amacıyla” Haziran 2011 tarihinde Spor Genel Müdürlüğü ile imzalanan protokolle Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bünyesinde Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu kuruldu. Komisyon tarafından, ülkemizde dopingle mücadeleyi etkin ve WADA ile uyumlu bir süreçle yürütmek amacıyla Dünya Dopingle Mücadele Kuralları çerçevesinde bir talimat hazırlandı. ‘Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı’ WADA tarafından onay aldıktan sonra Spor Federasyonlarına

gönderilerek ülkemizde dopinge mücadele faaliyetleri 14 Ekim 2011 tarihinde kurumsal bir çerçevede başlamış oldu. Türkiye, ‘Dünya Dopinge Mücadele Kuralları’yla uyumlu ülkeler listesinde yer almaktadır (Türkiye Dopinge Mücadele Komisyonu, t.y).

1.3.3. Dopinge Mücadele Yöntemleri

Hangi düzeyde olursa olsun sporcu haklarını korumak için gereklidir (Schneider and Butcher, 2000). Dopingin önüne geçilmediği sürece sporda eşitlik ve dürüstlükten söz edilemez ve insan yaşamını mal olan doping, sporda önemli bir ahlaki sorun olmaya devam eder (Şahin, 2018). Dopinge mücadele programı ve dopinge mücadele yasası bu mücadeleyi eğitim, caydırıcılık, tespit, icra ve hukukun üstünlüğü yöntemleri kullanarak kazanmaya çalışır (World Anti-Doping Code, 2021).

1.3.4. Yasaklı Madde ve Yöntemlerin Sınıflandırılması

WADA’ya (2022) göre yasaklı madde ve yöntemlerin sınıflandırılması aşağıdaki gibi yapılmıştır;

- Kullanımı her zaman yasaklı madde ve yöntemler
- Yalnızca müsabaka içinde kullanılması yasaklı madde ve yöntemler
- Bazı özel sporda kullanımı yasaklı madde ve yöntemler
- Tanımlanmış ve tanımlanmamış maddelerin dışındaki maddeler
- Kötüye kullanılan maddeler

Dünya Dopinge Mücadele Kuralları gereğince uluslararası standartlarda yayınlanan ve Türkiye Dopinge Mücadele Komisyonu (2022) tarafından Türkçe diline çevirisi yapılan detaylı 2022 Yasaklılar Listesi TDMK resmi web sitesinde yer almaktadır.

1.4. Dopinge İlgili Teoriler

Doping hakkında araştırma ilk olarak 1960 Roma Olimpiyat Oyunlarında düzenlenen ‘‘Uluslararası Psiko-Ergo-Farmakoloji Kongresi’’nde sunulan bir araştırma önerisidir’’ (Erkiner, 2006; Özdemir vd., 2019).

1.4.1. Goldman İkilemi

1970’lerde Dr. Goldman tarafından çığır açan bir ankette, seçkin sporculara, teorik olarak, beş yıl boyunca sürekli başarıyı garanti eden ve ardından anında ölümü getiren saptanamayan bir ilacı alıp almayacakları soruldu. Ankete katılanların yarısı böyle bir anlaşmayı kabul edebileceklerini söyledi. On beş yıllık bir süre boyunca her iki yılda bir anketi tekrarlayan Goldman, cevaplarda çok az miktarda bir değişiklik buldu. Aynı anket,

Kuzey Amerika'daki elit sporcuların katıldığı bir atletizm yarışmasında 212 katılımcıya sunuldu. Sadece iki sporcu yani %1'i soruyu olumlu yanıtladı. Ankette yer alan soruda ölüm cezası kaldırıldığında ise bu sayı yüzde 12'ye yükseldi. Dopingsiz bir sporu savunan pek çok kişi, bu rakamların dopinge karşı değişen bir tutumu yansıttığını umarken, diğerleri, doping karşıtı baskıların bazı sporcuların soruyu daha temkinli bir şekilde ele almasına neden olduğundan şüphelenmektedir. Jason Mazanov, dopingle uğraşanlar tarafından sürdürülen bir sessizlik kuralına atıfta bulunuyor. Mazanov: "Kimse bir şey görmedi, kimse bir şey bilmiyor". Sporcuların anket yanıtlarında yansıttıkları şeyin bu olduğunu düşünüyor (McPherson, 2016).

Günümüzde halen araştırmacılar, Goldman İkilemi'ni kullanarak dopingle ilgili araştırmalarını tasarlamaktadırlar. Connor vd. (2013), Goldman ikilemini tekrarlayan bir çalışmada, yasal ölümcül bir madde için %6 ve yasa dışı ancak ölümcül olmayan bir madde için %12 oranında bir kabulü ortaya çıkarmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Türkiye’de Sporda Dopingle Mücadele konusunda ilgili paydaşların görüşlerine dayanarak Ülkenin mevcut Dopingle Mücadele durumunun tespit edilmesidir. Ayrıca araştırmadan elde edilecek bulgular doğrultusunda Dopingle Mücadele ile ilgili Türk Spor Yönetimi alanına sunulabilecek önerilerin belirlenmesi bu araştırmanın diğer amacını oluşturmaktadır. Dopingle Mücadele ile ilgili Akademisyenler, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri, Milli Takım Antrenörleri ve Milli Takım Sporcuları gibi sahada yer alan paydaşlar ile bazı kamu kurumu çalışanlarının görüşlerinin anlaşılması bu araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır.

2.2. Araştırmanın Problemi

- Spor ortamındaki paydaşların görüşleri doğrultusunda; Türk gelenek, görenek ve kültürel algı yapısına uygun bir dopingle mücadele önerileri sunmak
- Doping ile ilgili uzun vadeli ve etkili bir mücadele hangi alanlarda ve ne tür bir yapıda yapılabilir?

2.2.1. Araştırmanın Alt Problemleri (Nicel Aşama)

- Ulusal bir dopingle mücadele programına hangi kurumlar dâhil olabilir?
- Spor Paydaşlarına göre Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem ne olabilir?

2.2.2. Araştırmanın Alt Problemleri (Nitel Aşama)

Spor Paydaşlarının;

- Doping içeren maddelerin yasaklanması ya da serbest bırakılması konusundaki düşünceleri nelerdir?
- Ceza yönteminin dopingle mücadeledeki etkinliği konusundaki düşünceleri nelerdir?
- Dünyada dopingle mücadele konusunda uygulanan politikalar hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Ülkemizde gerçekleşen dopingle mücadele çalışmaları hakkında görüş ve önerileri nelerdir?
- Ulusal bir dopingle mücadele planı oluşturma için önerileri nelerdir?
- Ulusal bir dopingle mücadele programı için önerdiği kurum ya da kuruluşlar hangileridir?
- Spor Paydaşlarına göre dopingle mücadele neye benzetilmektedir?

2.3. Sayılılar ve Sınırlılıklar

2.3.1. Sayılılar

1. Katılımcıların görüşme sorularını ciddiye ve samimiyetle cevapladığı varsayılmıştır.
2. Araştırmacı tarafından hazırlanan ve kapsam geçerliği konu alanı uzmanlarınca kontrol edilen Doping Mücadeleye ilişkin anket ve görüşme formu sorularının amaca uygun olarak ölçmek istenilen parametreleri ölçtüğü varsayılmıştır.

2.3.2. Sınırlılıklar

Araştırma bazı Kamu Kurumu Çalışanları, özel ve devlet okullarında görev yapmakta olan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri, Spor Bilimleri alanında görev yapan Akademisyenler, Milli Takım Sporcuları ve Milli Takım Antrenörleri ile onlardan elde edilen verilerle sınırlıdır.

2.4. Araştırmanın Yapısı

Bu çalışma tümüyle beş (5) bölümden oluşmaktadır. (1) Doping ve Doping Mücadele konusunda literatür. (2) Araştırmanın amacı, problem durumu, sayılıları, sınırlılıkları, yapısı, araştırmanın dayandığı sosyal paradigmlar, araştırmanın tasarımı, çalışma alanı, veri toplama yöntemi, verilerin toplanması ve analizi ile araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bilgiler. (3) Sırasıyla nicel ve nitel aşamanın bulguları. (4) Araştırma bulgularının literatür çerçevesinde tartışılması ile ulaşılan sonuç ve öneriler. (5) Referanslar ve veri toplama araçları.

2.5. Etik Prosedür

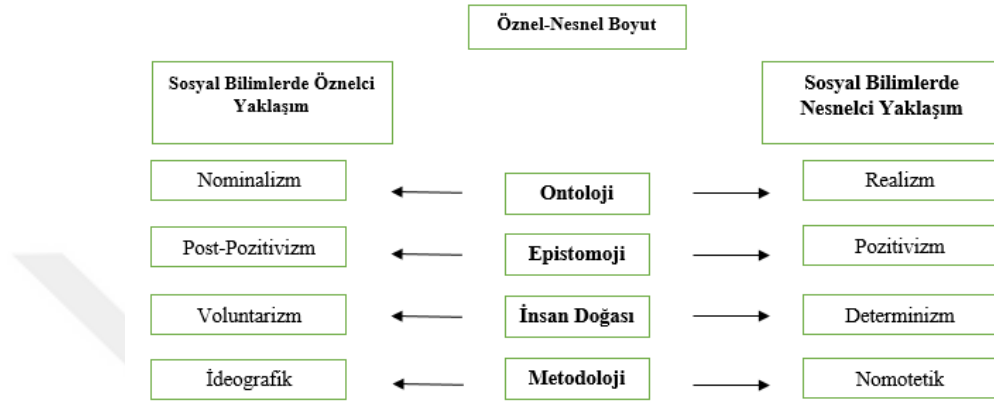
Araştırmanın yapılabirliği hususunda Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'na müracaat edilerek gerekli izin alınmıştır. Veri toplama işlemine başlamadan önce katılımcıların bağlı bulunduğu kurum ve kuruluşlardan veri toplanabilmesine ilişkin gerekli izinler sağlanmıştır. Gönüllü onam nicel ve nitel aşamalar için ayrı ayrı alınmıştır. Ayrıca katılımcılara araştırmanın tüm aşamalarında isteğe bağlı, araştırmadan ayrılacakları bildirilmiştir.

2.6. Sosyal Paradigmlar

Bilimsel bir araştırma; değerler, kavramlar ve bilginin doğası hakkındaki felsefi inançlara dayanmaktadır. Paradigma bu inançlara bağlı bir dünya görüşüdür. Bu görüş dünyayı düşünmenin ve görmenin bir yolu ve yöntemidir. Seçilen paradigmanın ise dünyayı görme şeklini değiştirdiği, bir araştırmacı olarak görülen ve yapılan her şeyi yönlendirdiği

düşünülmektedir. Farklı araştırma türleri farklı paradigmalara dayanmaktadır. Araştırmayı anlayabilmek için ise arkasındaki felsefeyi incelemek gerekmektedir (Killam, 2013).

Sosyal Bilimi ontoloji, epistemoloji, insan doğası ve metodoloji ile ilgili dört grup varsayım açısından kavramsallaştırmanın uygun olduğu (bkz. Şekil 2.1) ve sosyal kuramların analizi için kullanılabilir dört farklı sosyal paradigmanın (bkz. Şekil 2.2) mevcut olduğunu bilinmektedir (Burrell ve Morgan, 2017).

Şekil 2.1 Sosyal Bilimlerin Doğası Hakkındaki Varsayımları Analiz Etmek için Bir Şema (Burrell ve Morgan, 2017)

Ontoloji, sosyal dünyayı neyin oluşturduğuna ve onu nasıl inceleyebileceğimize dair görüşlerimiz, epistemoloji dünyayı nasıl tanıdığımız ve bilginin doğası ve kanıtlanabilirliği hakkındaki fikirlerimiz (Barbour, 2009), metodoloji araştırma süreci ve aksiyoloji ise araştırma sürecinde değerlerin rolü anlamına gelir (Creswell ve Plano Clark, 2015).

Şekil 2.2 Sosyal Kuramın Analizinde Dört Paradigma (Burrell ve Morgan, 2017)

Her bir paradigmanın yatay ve dikey eksenlerde ortak bir özellikler kümesini paylaştığı ancak diğer boyutta farklılaştığı diyagramdan açıkça görülecektir.

Toplumsal hayatın bilimsel temeller üzerine kurulması gerektiğini savunan August Comt pozitivist düşüncenin kurucusu olarak bilinmektedir. Pozitivistler, sosyoloji hakkındaki açıklamanın doğa bilimleriyle aynı olduğunu savunurlar. Böylece, sosyal fenomeni yorumlamak için doğa biliminin mantığını, yöntemlerini ve prosedürlerini kullanırlar. (Lawson vd., 2000).

Post-positivist (işlevselci) paradigma ise pozitivist düşünceye eleştiri olarak doğmuş ve bilimsel yöntemin kapsamının toplumsal hayatı içermesi gerektiğini savunur. Positivistlere göre insanın diğer varlıklardan farklı olarak özgür bir iradeye sahip olması insan davranışının nasıl bir değişme göstereceğini tahmin etmeyi zorlaştırır. Doğa bilimlerinin olguları ile insan toplumsal hayatı arasındaki ontolojik farktan dolayı sosyal bilimciler ile doğa bilimciler arasında araştırma metodolojisi açısından farklılıklar vardır (Benton ve Craib, 2001).

Yorumlayıcı paradigma, öznel analiz alanları işlevselci paradigma ile aynı şekilde vurgulanır: Statüko, sosyal düzen, fikir birliği, sosyal bütünleşme ve uyum, dayanışma ve güncellik. Bununla birlikte, yaklaşımı işlevselci görüşten farklıdır. Ontolojik konumu nominalist olma eğilimindedir. Epistemolojik olarak, insan doğasında anti-pozitivist ve gönüllüdür (Günbayı ve Sorm, 2018). Yorumlayıcı araştırmacılar, gerçekliğin insanların dış dünyaya ilişkin öznel deneyimlerinden oluştuğuna inanır; böylelikle özneller arası bir epistemolojiyi ve gerçekliğin sosyal olarak inşa edildiğine dair ontolojik inancı benimseyebilirler (Thomas, 2010).

Karma Yöntem ile tasarlanan bu araştırmanın nicel boyutu nesnelci araştırma yaklaşımı ile işlevselci paradigmaya, nitel boyutu ise öznelci araştırma yaklaşımı ile yorumlayıcı paradigmaya dayanmaktadır. Marshall'a (1996) göre nicel ve nitel araştırma yöntemleri arasındaki seçim, araştırmacının tercihi ile değil, araştırma sorusu ile belirlenmelidir. Nicel yaklaşımın amacı, önceden belirlenmiş hipotezleri test etmek ve genelleştirilebilir sonuçlar üretmektir. Bu tür çalışmalar, daha mekanik "Ne?" sorusuna yanıt vermek için yararlıdır. Nitel araştırmalar, karmaşık psiko-sosyal sorunların aydınlatılmasını ve anlaşılmasını sağlamayı amaçlar ve en çok insancıl "Neden?" ve "Nasıl?" sorularına yanıt vermek için yararlıdır.

İlk aşamada realist, pozitivist, determinist ve nomotetik olma eğiliminde olan nicel yaklaşımda Ne? sorusuna, ikinci aşamada nominalist, anti-pozitivist, voluntarist ve ideografik olma eğiliminde olan nitel yaklaşımda Nasıl? ve Neden? sorularına yanıt aranmıştır.

Post-positivist (İşlevselci) paradigma nicel araştırma yöntemlerinin çoğu, yorumlayıcı paradigma ise nitel araştırma yöntemlerinin çoğu ile uyumlu olduğu bilinmektedir (Günbayı ve Sorm, 2018).

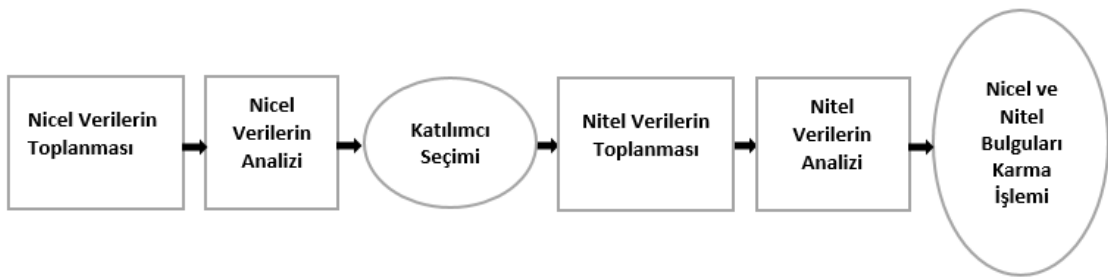
2.7. Araştırma Tasarımı

Karma Yöntem ile tasarlanan bu araştırma, Açıklayıcı Sıralı Tasarım, Katılımcı Seçim Alt Deseni ile kurgulanmıştır. Açıklayıcı sıralı modelin tasarımına uygun olması açısından, veri toplama ve veri analizi işlemlerinde öncelik sırası anlayışı güdülmüştür. İlk aşamada

betimsel tarama modeli (nicel), ikinci aşamada betimsel durum çalışması-bütüncül çoklu durum çalışması alt deseni ile söylem analizi desenleri (nitel) kullanılmıştır. Karma işlemi ise nicel verilerin nitel verilere bağlanması yöntemi ile tartışma ve sonuç bölümünde gerçekleşmiştir. Araştırmanın bütününe bakıldığında; katılımcı seçim modeli amacına uygun olarak, araştırmanın nitel yönüne (ikinci aşama) ağırlık gösterilmiştir. Bu araştırmanın tasarımı oluşturulurken **SCID-MMR'den** yararlanılmıştır (Günbayı, 2020).

Karma Yöntem Araştırma, 1980'lerden sonra araştırma problemini daha iyi anlamak için nicel ve nitel veri toplama ve analiz yöntemlerinin bir arada kullanılmaya başlandığı yeni bir araştırma sürecidir. Her iki yöntemin güçlü ve zayıf yönlerinin bulunduğu ve bütünleştiğinde birbirini tamamlayacağı inancına sahip olduğu düşünülmektedir (Plano Clark ve Ivankova, 2015).

Bazen bir çalışmanın sonuçları, bir araştırma probleminin tam olarak anlaşılmasını sağlayabilir ve daha fazla açıklamaya ihtiyaç vardır. Bu durumda, ikinci veri tabanı ilkinin açıklamaya yardımcı olacak şekilde bir karma yöntem çalışması kullanılır. Nicel sonuçlar, değişkenler arasındaki ilişkilerin net genel açıklamalarını sağlayabilir, ancak istatistiksel testlerin ya da etki büyüklüklerinin gerçekte ne anlama geldiğinin daha ayrıntılı anlaşılması eksiktir. Nitel aşama, ilk sonuçları daha derinlemesine açıklamak amacıyla uygulanır (Creswell ve Plano Clark, 2018). Açıklayıcı sıralı tasarım, araştırmacının önce nicel araştırma yaptığı ve sonuçları analiz ettiği ve daha sonra nitel araştırma ile daha ayrıntılı olarak açıklamak için sonuçları geliştirdiği bir yöntemdir. Bu yöntem açıklayıcı olarak kabul edilir, çünkü nicel veri sonuçları nitel verilerle daha ayrıntılı olarak açıklanır. Sıralı olarak kabul edilir, çünkü nicel aşamayı nitel aşama izler (Creswell, 2014).

Şekil 2.3 Açıklayıcı Sıralı Karma Yöntem Araştırma Prosedürü (Ivankova ve Stick, 2007)

Katılımcı Seçim Alt Deseni ise araştırmacı bir fenomeni niteliksel olarak incelemeye odaklandığında, en iyi katılımcıları belirleme amacı ile nicel sonuçlara ihtiyaç duyduğunda kullanılmaktadır (Creswell ve Plano Clark, 2018).

Günümüzde toplumda olup bitenlerle ilgili bilgileri ortaya çıkarmak için yapılan taramaların çoğu bilimseldir (Colin, 2011). Betimsel tarama çalışmaları bireylerin, grupların

ya da fiziksel ortamların özelliklerini belirlemek amacı ile verilerin toplandığı çalışmalardır. Verilerin elde edilmesinde çoğunlukla anket tekniği kullanılır (Büyüköztürk vd., 2011).

Durum çalışması bir birey, grup, kurum, olay ya da ortamda belirli bir duruma ilişkin sonuçları derinlemesine araştırıp ortaya koymayı amaçlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yin'e (1984) göre bütüncül tek durum, iç içe geçmiş tek durum, bütüncül çoklu durum ve iç içe geçmiş çoklu durum çalışması olarak 4 tür durum çalışması deseninden söz edilir.

Durum Çalışması Desenleri	Tek Durum Desenleri	Çoklu Durum Desenleri
Bütüncül (Tek Bir Analiz Birimi)	Tür 1	Tür 3
İç İçe Geçmiş (Çoklu Analiz Birimleri)	Tür 2	Tür 4

Şekil 2.4 Durum Çalışması Desenleri (Yin, 1984)

Çalışmanın nitel boyutunda bütüncül çoklu durum çalışması deseni (Tür 3) kullanılmıştır. Araştırmada bütüncül bir konu olan dopinge mücadeleyle ilişkin görüşleri ortaya koymak amacı ile farklı örneklem gruplarından veriler toplanmıştır.

Durum çalışmalarında farklı veri toplama yöntemlerinin kullanılması araştırmanın veri tabanını ve sonuçlarını zenginleştirir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmanın nitel aşamasında dopinge mücadele ile ilgili katılımcı görüşlerinin belirlenmesine yönelik nitel soruların yanıtlanmasının yanı sıra daha derin bilgiye ulaşmak amacı ile dil bilimsel çözümlenmeye (söylem analizi) yer verilmiştir. Söylem analizi, araştırmacının sosyal olayların ve sosyal ilişki biçimlerinin anlaşılmasında dili önemli bir analiz yöntemi olarak kullandığı nitel araştırma türüdür (Özdemir, 2010).

2.8. Katılımcıların Belirlenmesi

Bu araştırmanın çalışma alanını ülkemizdeki bir Kamu Kurumu, Üniversiteler, Ulusal Spor Federasyonları ve Milli Eğitim Bakanlığı'dır (MEB) ($n_{\text{nicel}}=302$, $n_{\text{nitel}}=12$).

Katılımcıların belirlenmesi için ilk aşamada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış, Katılımcı Seçim Araştırma Tasarımına uygun olması açısından nicel bulguların değerlendirilmesi sonucunda ise ölçüt örnekleme alt tekniği ile nitel boyuta katılacak olan kişiler belirlenmiştir. Nicel anket formlarında yer alan ölçüt sorularda puanlama sistemi kullanılmıştır. Belirlenen ölçütlerden en yüksek puan elde eden katılımcılar nitel aşamaya davet edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi, araştırmanın amacı kapsamında bilgi açısından daha zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırılmasına olanak sağlar. Seçilen

durumlar bağlamında, toplumsal ve doğa olaylarını ya da olgularını ve aralarındaki ilişkileri keşfetmeye ve anlamaya çalışmaktadır. Araştırmalarda gözlem birimleri çeşitli niteliklere sahip kişiler, olaylar, durumlar ya da nesnelere oluşabilmektedir. Belirlenen ölçütleri sağlayan birimlerin (kişiler, nesnelere, olaylar vb.) örneklem olarak seçilmesi durumu ise ölçüt örnekleme alt tekniği olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2011).

Açıklayıcı Sıralı Tasarım Modeli, araştırmacı bir fenomeni niteliksel olarak incelemeye odaklandığında, en iyi katılımcıları belirleme amacı ile nicel sonuçlara ihtiyaç duyduğunda kullanılmaktadır (Creswell ve Plano Clark, 2018).

Kamu Kurumu: Çalışmanın nicel boyutuna dahil edilecek katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemi ile ülkemizde bazı kamu kurumlarının ilgili birimlerinde görev yapan, doping hakkında bilgi sahibi yetkili kişiler tarafından, nitel boyuta dahil edilecek katılımcılar ise nicel bulguların değerlendirilmesi sonucunda Doping ve Doping Mücadele konusunda herhangi bir organizasyonda (seminer, kongre, panel, sunum, proje, vb.) yer almış yetkililer arasından gönüllülük esasına göre belirlenmiştir ($n_{\text{nicel}}=25$, $n_{\text{nitel}}=3$).

Nicel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Bazı kamu kurumlarında görevli olmak

Nitel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Doping ve Doping Mücadele konusunda herhangi bir eğitim proje vb. organizasyonda yer almış olmak

Akademisyenler: Çalışmanın nicel boyutuna dâhil edilecek katılımcılar, bazı üniversitelerin Spor Bilimleri alanında görev yapan akademik personel arasından belirlenmiştir. Nitel aşamada ise katılımcı seçim modeli amacına uygun olarak; nicel boyutta ortaya çıkan verilerin değerlendirilmesi sonucunda belirlenen ölçütleri sağlayan katılımcılar belirlenmiştir ($n_{\text{nicel}}=79$, $n_{\text{nitel}}=3$).

Nicel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Spor Bilimleri alanında eğitim veren yükseköğretim kurumlarında görev yapıyor olmak

- Akademik bir unvana sahip olmak

- Teorik ya da uygulamalı eğitim vermiş ya da veriyor olmak

Nitel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Doping konusunu içeren derslere (sporcu sağlığı, spor beslenmesi, sporda etik ve ahlak vb.) yönelik eğitim vermiş ya da veriyor olmak

- Doping konusunda herhangi bir eğitime katılmış, herhangi bir organizasyonda görev almış ya da herhangi bir araştırma projesi içinde yer almış olmak

Milli Takım Sporcuları: Çalışmanın nicel boyutuna dâhil edilecek katılımcılar, Ulusal Spor Federasyonlarına bağlı Milli Takım Sporcuları ($n_{\text{nicel}}=87$, $n_{\text{nitel}}=3$) arasından katılım sağlamış, nitel boyuta dâhil edilecek katılımcılar ise nicel bulguların değerlendirilmesi sonucu bu grup için belirlenen ölçütleri sağlayan sporcular arasından belirlenmiştir.

Nicel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Ulusal Spor Federasyonlarından birinde Milli Takım Sporcusu olarak görev yapmış ya da yapıyor olmak

Nitel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Doping konusunda herhangi bir eğitime katılmış olmak
- Doping içeren maddeler hakkında bilgi sahibi olmak

Milli Takım Antrenörleri: Çalışmanın nicel boyutuna dâhil edilecek katılımcılar, Ulusal Spor Federasyonlarında Milli Takım Antrenörü ($n_{\text{nicel}}=33$, $n_{\text{nitel}}=3$) olarak görev yapmış kişiler arasından belirlenmiş, nitel boyuta dâhil edilecek katılımcılar ise nicel bulguların değerlendirilmesi ile aşağıda belirtilen kriterleri sağlayan antrenörler arasından belirlenmiştir

Nicel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Ulusal Spor Federasyonlarından birinde Milli Takım Antrenörü olarak görev yapmış ya da yapıyor olmak

Nitel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- Daha önce Milli Takımlarda sporcu olarak görev almak
- Doping konusunda herhangi bir eğitime katılmış, herhangi bir organizasyonda görev almış ya da herhangi bir araştırma projesi içinde yer almış olmak
- Doping içeren maddeler hakkında bilgi sahibi olmak

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri: Çalışmanın nicel boyutuna dâhil edilecek katılımcılar, okullarda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olarak görev yapan kişiler arasından ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir ($n_{\text{nicel}}=78$). Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi, zamansal, finansal ve iş gücü gibi faktörlerin daha ekonomik kullanılabilmesi amacı ile örneklemin kolay uygulanabilir ve ulaşılabilir birimlerden tercih edilmesi yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2011).

Nicel Aşama için Araştırmaya Alınma Kriterleri:

- MEB'e bağlı devlet ya da özel okullardan birinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olarak görev yapıyor olmak
- Okul sporları dallarından herhangi birinde okul takımı çalıştırma tecrübesine sahip olmak

2.9. Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmada, veriler Anket, Derinlemesine Görüşme ve Metaforlar ile elde edilmiştir. Nicel aşamada; veri toplama aracı olarak; katılımcıların kişisel bilgileri ile doping ve dople mücadeleye ilişkin bilgi düzeyini içeren çoktan seçmeli, açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan anketi formu uygulanmıştır. Her bir paydaş için farklı demografik bilgileri içeren sorulardan oluşan 5 farklı “Katılımcı Bilgi Anketi Formu” kullanılmıştır. Nitel aşamada ise katılımcıların dople mücadeleye ilişkin görüşlerini belirleyici açık uçlu, dolaylı ve varsayıma dayalı sorular ile ayrıca söylem analizine dayanan 1 metafor sorusu içeren Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu uygulanmıştır. Veriler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Bu çalışmada, veri çeşitlemesi yöntemi ile araştırmanın geçerliliğinin artırılacağı düşünülmektedir.

2.10. Veri Toplama Araçları

Anket Formu: Anket, insanların yaşam koşulları, inançları ya da tutumları hakkında cevapladığı bir dizi sorudan oluşan bir araştırma aracıdır (Thomas, 1998). Araştırmacı tarafından uzman kişilerin görüşlerine dayanarak geliştirilen kişisel bilgi anket formları, doping bilgi düzeyi ve dople mücadeleye ilişkin görüşleri içeren, açık uçlu, kapalı uçlu ve çoktan seçmeli sorulardan oluşan; Akademisyenler, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri, Milli Takım Antrenörleri, Milli Takım Sporcuları ile bazı Kamu Kuruluşu yetkililerine uygulanması planlanan 5 farklı ‘Katılımcı Bilgi Anketi Formu’nu içermektedir. Formlar her bir katılımcı grup için farklı demografik bilgileri içermekte, dople mücadele ile ilgili ise tüm formlarda 2 ortak soru yer almaktadır.

Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu: Görüşme, doğrudan gözlemleyemediğimiz bilgiye ulaşmak için (Patton, 2002) sözlü iletişim aracılığı ile bilgi toplama sürecidir (Yurtseven vd., 2013). Literatürde çoğunlukla yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme olarak sınıflandırılır (Tekin, 2006). Yarı-yapılandırılmış görüşme, önceden belirlenmiş bir dizi soru ve özel konunun uygulanmasını içerir. Bu sorular tipik olarak her bir görüşmeciye sistematik ve tutarlı bir sırayla sorulur, ancak görüşmecilerin konu dışına çıkmalarına izin verilir; yani, görüşmecilerin hazırladıkları standart soruların cevaplarının çok ötesine geçmeleri beklenir (Lune ve Berg, 2017).

Bu çalışmada araştırmacı tarafından uzman kişilere danışarak geliştirilen, açık uçlu dolaylı ve varsayıma dayalı sorular ile Söylem Analizine dayanan 1 adet metafor sorusundan oluşan formu içermektedir. Dople mücadele ile ilgili nicel anket formlarında yer alan 2

ortak soruya verilen yanıtlara, yarı-yapılandırılmış görüşme formundaki sorular ve görüşme esnasından gelececek sonda sorular ile açıklık kazandırılmak amaçlanmıştır.

Metafor, “Bir kavram, olgu veya olayın başka bir kavram, olgu veya olaya benzetilerek açıklanmasıdır” (Oxford vd., 1998). Bu veri toplama yöntemi ile ise katılımcıların ne söylediğinden ziyade neyi söylemek istediklerini anlamak amaçlanmıştır.

2.11. Verilerin Toplanması

I. Aşama: Nicel Verilerin Toplanması

Bazı kamu kurumu çalışanları için oluşturulan Katılımcı Bilgi Anketi yüz yüze olmak üzere 25 katılımcıya uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından katılımcılara çalışma ile ilgili bilgi ve açıklamalar yapılmıştır.

Araştırmanın uygulanabilirliği hususunda izin alınan üniversitelerin Spor Bilimleri Fakülteleri ve sporla ilgili eğitim veren diğer birimlerinde görev yapan 79 öğretim elemanına dijital ortamda hazırlanan Katılımcı Bilgi Anketi Formu online olarak uygulanmıştır.

Sporcu ve antrenör örneklem grupları için ayrı ayrı olmak üzere dijital ortamda hazırlanan formlar, izin alınan federasyonlara bağlı 87 Milli Takım Sporcusu ve 33 Milli Takım Antrenörüne online ya da yüz yüze ortamda uygulanmıştır.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine yönelik dijital ortamda hazırlanan Katılımcı Bilgi Anketi Formu toplamda 78 öğretmene uygulanmış ve nicel veriler elde edilmiştir.

II. Aşama: Nitel Verilerin Toplanması

Araştırmacı, katılımcıları doğal ortamlarında ziyaret etmiş ve nitel veri toplama işlemine başlamadan önce katılımcılar ile etkileşim içerisinde bulunmuştur. Burada amaç katılımcıların doğal ortamlarında yabancılaşma ve çekimserlik hissetmeden, doğal görüşlerini daha rahat ifade edebilmelerine olanak sağlamaktır.

Bazı Kamu Kurumu Çalışanları tarafından nicel aşamadan elde edilen veriler değerlendirilmiş, ölçüt sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda çalışmanın nitel bölümüne katılması uygun bulunan 3 kişi belirlenmiştir. Ayrıca akademisyen, antrenör ve sporculardan toplanan nicel verilerin değerlendirilmesi sonucunda 3 akademisyen, 3 antrenör ve 3 sporcu belirlenmiştir. Belirlenen kişiler ile iletişime geçilmiştir. Kişiler araştırmanın 2. aşamasına davet edilmiş ve uygun randevu oluşturulmuştur. Randevu alınan gün ve saatlerde, Covid-19 önlemlerine uyularak yüz yüze olarak katılımcılar ile görüşme yapılmıştır. Görüşmelerde katılımcıların istekli ve soruları içtenlikle yanıtladığı gözlemlenmiştir.

2.12. Verilerin Analizi

Nicel ve nitel verilerin analizinde istatistiksel değerlendirmeler yapılmıştır.

Anket formu kullanılarak betimsel tarama yönteminden elde edilen nicel veriler, tanımlayıcı istatistikler yapılarak analiz edilmiştir. Bulgular tablo ve grafikler ile belirtilmiştir.

Yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilen nitel verilerin analizinde ise tema analizi, betimsel analiz, içerik analizi, analitik genelleme ve söylem analizi yöntemleri kullanılmıştır. Tema analizinde, nitel aşamanın problem cümleleri kapsamında araştırmacı tarafından belirlenen üst temalar altında, katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda alt temalar belirlenmiş ve bu temalar çetele tablosu ile sunulmuştur. Betimsel analiz yöntemi ile görüşme transkriptlerini, doğrudan alıntılarla probleme ilişkin üst ve alt tema altında anlamak ve sunmak amaçtır. Bu doğrultuda sunulan temalar ile katılımcıların görüşleri ilişkilendirilmiş ve doğrudan alıntılarla betimlenmiştir. İçerik analiziyle katılımcıların demografik özellikleri ile temalar arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmış ve araştırmacının da kendi yorumları dâhil edilerek yorumlanmıştır. Analitik genelleme aşamasında ise bulgular literatürde mevcut kuramla ilişkilendirilerek tartışılmıştır (Günbayı, 2019).

2.13. Geçerlik ve Güvenirlik

Bilgi toplamanın ve toplanan bilgiyi anlamamanın birkaç yolu vardır. Araştırma bu yollardan bir tanesidir. Araştırma ile sorularınıza cevap almanın diğer yolları arasındaki fark, araştırma olarak sınıflandırılan bir süreçte, bir dizi felsefe çerçevesinde çalışmanız, geçerlilik ve güvenilirlik için test edilmiş yöntemleri kullanmanız, tarafsız ve objektif olmaya çalışmanızdır (Kumar, 2014).

Bu çalışmada, veri çeşitlemesi yöntemine (anket, görüşme ve metaforlar ile veri toplama) gidilerek araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğinin artırılması hedeflenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmanın uygunluk kriterlerinin sağlanması konusunda, inandırıcılık (iç geçerlilik), aktarılabilirlik (dış geçerlilik), tutarlılık (iç güvenilirlik) ve teyit edilebilirlik (dış güvenilirlik) kriterleri kullanılması uygun görülmüştür. İnandırıcılık (iç geçerlilik), araştırmacının bulduğu sonuçlara nasıl vardığını açık bir şekilde ortaya koyması ve çıkarımları ile ilgili kanıtları diğer kişilerin ulaşabileceği biçimde sunmasıdır. Bu aşamada çalışmanın inandırıcılığının sağlanabilmesi için ana temalar ve alt temalar belirlenmiş, görüşmeler ile arasında var olan örüntü verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca görüşme transkriptleri katılımcılar ile paylaşılmış ve katılımcı teyidi sağlanmıştır. Aktarılabilirlik (dış geçerlilik), araştırmanın sonuçlarının genellenebilmesi ile ilgili olup nitel araştırmalarda istatistiksel bir genelleme söz konusu olmadığı için literatürde mevcut kurama analitik genelleme yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın tutarlılığını (iç güvenilirlik) arttırmak için

bulguların tamamı yorum yapılmadan verilmiştir. Ayrıca görüşmelerde elde edilen veriler üzerinde iki araştırmacı ayrı ayrı kodlamalar yapmış ve yapılan kodlamalar araştırma konusunda bilgisi olmayan diğer bir kişinin kodlamaları ile karşılaştırılarak tutarlılık oranı (Kappa Değeri) hesaplanmıştır. Bulunan 0.86 Kappa Değeri ile araştırmanın tutarlılığında mükemmel bir uyum olduğu söylenbilir (Landis ve Koch, 1977). Böylece araştırmada kodlamanın güvenilir olduğuna karar verilmiş ve i güvenilirlik sağlanmıştır. Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) arttırmak için tüm veri toplama araçları, analiz aşamasında yapılan kodlamalar ve rapora temel oluşturan çıkarımlar nitel araştırmalar konusunda bir uzmana danışılarak teyit incelemesi yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

Açıklayıcı sıralı karma araştırma yöntemi ile tasarlanan çalışmanın bu bölümünde araştırma problemlerine ilişkin elde edilen nicel ve nitel bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın nicel aşaması için hazırlanan anketlere 302 kişi gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Buna ek olarak elde edilen bulguları derinlemesine anlama ve yorumlama amacı ile belirlenen 12 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.1. Nicel Bulgular

Tablo 3.1 Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

KATILIMCI PAYDAŞLAR	Frekans	%
Kamu Kurumu Çalışanları	25	8,3
Akademisyenler	79	26,2
Milli Takım Sporcuları	87	28,8
Milli Takım Antrenörleri	33	10,9
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri	78	25,8
TOPLAM	302	100

Araştırmanın 1. aşaması olan nicel bölüme bazı Kamu Kurumu Çalışanları 25, Akademisyenler 79, Milli Takım Sporcuları 87, Milli Takım Antrenörleri 33 ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri 78 olmak üzere toplamda 302 kişi katılmıştır.

3.1.1. Kamu Kurumu Çalışanlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3.2 Kamu Kurumu Çalışanları

Katılımcılar	frekans	%
Sporcu Destek Personeli	10	40,0
Yönetici	8	32,0
Spor Uzmanı	7	28,0
Toplam	25	100,0

Bu paydaş grubunda spor yöneticisi, spor uzmanı (spor uzmanı, akademik danışman, koordinatör) ve sporcu destek personeli (diyetisyen ve fizik tedavi uzmanı) olmak üzere toplamda 25 kişi çalışmaya katılmıştır. Katılımcı sayıları birbirine yakın olmakla beraber en çok katılımcının sporcu destek personeli (diyetisyen ve fizik tedavi uzmanı) olduğu görülmüştür (n=10, %40,0).

Tablo 3.3 Kamu Kurumu Çalışanlarının “Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Eğitim Alma Durumu	frekans	%
Evet	15	60,0
Hayır	10	40,0
Toplam	25	100,0

Katılımcıların çoğu daha önce lisans veya lisansüstü derslerde, bilgilendirme ve eğitim seminerlerinde, kurum hizmet içi eğitim ya da uluslararası eğitimlerde doping ile ilgili eğitim almış olduğunu belirtmiştir. Tablo 3.3’e göre 10 katılımcının ise daha önce doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime katılmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.4 Kamu Kurumu Çalışanlarının “Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Projede Yer Alma Durumu	frekans	%
Evet	1	4,0
Hayır	24	96,0
Toplam	25	100,0

Katılımcının çoğunun doping konusu ile ilgili bir projede yer almadıkları görülmektedir. Katılımcılardan yalnızca 1’i doping ile ilgili bir projede yer aldığını ifade etmiştir.

Tablo 3.5 Kamu Kurumu Çalışanlarının “Sizce ülkemizde ulusal bir doping ile mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” Sorusuna ilişkin frekans dağılımı

Kamu Kurumu Çalışanları	1.Tercih	2.Tercih	3.Tercih	4.Tercih	5.Tercih	Toplam
GSB	15	4	3	1	1	24
Sağlık Bakanlığı	1	9	2	3	-	15
TDMK	4	3	1	3	1	12
Federasyonlar	-	2	2	3	2	9
YÖK-Üniversiteler	1	1	5	-	1	8
TMOK	-	1	2	2	2	7
MEB	-	1	2	-	1	4
Diğer	3	2	4	4	3	16
Toplam	24	23	21	16	11	95

Kamu Kurumu Çalışanları “Sizce ülkemizde ulusal bir doping ile mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” soruna verdikleri yanıt en çok Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) olmuştur. Buna ek olarak sırasıyla Sağlık Bakanlığı, Türkiye Doping ile Mücadele Komisyonu (TDMK), Ulusal Spor Federasyonları, YÖK-Üniversiteler, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) doping ile mücadele programının yürütücülüğünde olması gereken kurumlar arasında olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların Yükseköğretim Kurulu (YÖK) veya Üniversiteler olarak verildiği cevaplar YÖK-Üniversiteler olarak tek bir temada birleştirilmiş, Spor Bilimleri

Fakültesi olarak verilen cevaplar da bu temaya dâhil edilmiştir. Katılımcıların Doping Kontrol Laboratuvarı, Adalet Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Bağımsız Kurul (Paydaş kurumların temsil olduğu bir kurul), Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı, Bağımsız Sivil Toplum Kuruluşları (STK), Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Vakıf ve Dernekler ile İlgili Paydaşlar şeklinde olan cevapları “Diğer” (16) teması altında sınıflandırılmıştır.

Tablo 3.6 Kamu Kurumu Çalışanlarının “Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

En Etkili Yöntem	frekans	%
Eğitim	18	50,0
Ceza	16	44,4
Ödül	1	2,8
Diğer	1	2,8
Toplam	36	100,0

Katılımcılara “Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” sorusuna cevabı birden fazla işaretleme yapabilecekleri söylenmiştir. Böylece 25 kamu çalışanı toplam 36 seçenek belirtmişlerdir. Kamu kurumu çalışanları doping mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntemin eğitim (n=18, %50,0) ve (n=16, %44,4) ceza olduğunu belirtmişlerdir Katılımcılara göre doping mücadelede ödül (n=1, %2,8) ve önleyici faaliyetlerin (diğer) (n=1, %2,8) daha az etkili olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.2. Akademisyenlere İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu paydaş grubu için ülkemizde Spor Bilimleri alanında eğitim veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan 79 akademisyen çalışmaya katılım sağlamıştır.

Tablo 3.7 Akademisyenlerin “Eğitim vermiş olduğunuz derslerde doping ile ilgili konu anlattınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Doping Konusunu Anlatma Durumu	frekans	%
Evet	43	54,4
Hayır	36	45,6
Toplam	79	100,0

Katılımcıların çoğu eğitim vermiş olduğu derslerde doping konusunu anlattığını belirtmişlerdir (n=43, %54,4).

Tablo 3.8 Akademisyenlerin “Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Eğitim Alma Durumu	frekans	%
Evet	28	35,4
Hayır	51	64,6
Toplam	79	100,0

Katılımcıların bir kısmı daha önce lisans veya lisansüstü derslerde, bilgilendirme ve eğitim seminerlerinde, bilimsel kongre ve seminerlerde ve diğer faaliyetlerde doping ile ilgili eğitim almış olduğunu belirtmiştir (n=28, %35,4). Çoğu katılımcının ise daha önce doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime katılmadığı anlaşılmaktadır (n=51, %64,6).

Tablo 3.9 Akademisyenlerin “Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Projede Yer Alma Durumu	frekans	%
Evet	4	5,1
Hayır	75	94,9
Toplam	79	100,0

Katılımcı akademisyenlerin çok azı bilimsel araştırma (makale-tez) ve TÜBİTAK projelerinde doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldığını belirtmiştir.

Tablo 3.10 Akademisyenlerin “Sizce ülkemizde ulusal bir doping ile mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” Sorusuna ilişkin frekans dağılımı

Akademisyenler	1.Tercih	2.Tercih	3.Tercih	4.Tercih	5.Tercih	Toplam
GSB	30	17	7	2	1	57
YÖK-Üniversiteler	13	14	16	8	2	53
Sağlık Bakanlığı	9	12	9	1	-	31
Federasyonlar	3	10	7	4	4	28
TMOK	7	4	3	4	1	19
TDMK	8	3	1	1	1	14
MEB	-	2	3	3	5	13
Kulüpler	-	-	2	4	1	7
Diğer	5	2	3	6	-	16
Toplam	75	64	51	33	15	239

Akademisyenler “Sizce ülkemizde ulusal bir doping ile mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” sorusuna en fazla GSB ve YÖK-Üniversiteler yanıtını vermiştir. Verilen yanıtların içerisinde İl ve İlçe Spor Müdürlükleri, Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi (TOHM) ve Sporcu Eğitim Merkezi (SEM) şeklindeki cevaplar GSB teması altında değerlendirilmiştir. Yine Tıp, Spor Bilimleri ve Eczacılık, Fakülteleri ile Biyokimya ve Farmakoloji Bölümleri YÖK-Üniversiteler temasına dâhil edilmiştir. Ayrıca katılımcılar, Sağlık Bakanlığı, Federasyonlar, TMOK, TDMK, MEB ve

Kulüpler'in de dopinge mücadele programının yürütücülüğünde olması gereken kurumlar arasında olduğu belirtilmiştir. Diğer teması kapsamında; Bağımsız Bir Kurul, Adalet Bakanlığı, Vakıf ve Dernekler, Bağımsız STK'lar, Cumhurbaşkanlığı, Bakanlıklar, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), İletişim Bakanlığı, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ve Turizm Bakanlığı cevapları verilmiştir.

Tablo 3.11 Akademisyenlerin “Sizce Ülkemizde Dopinge Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

En Etkili Yöntem	frekans	%
Eğitim	54	54,0
Ceza	38	38,0
Ödül	4	4,0
Diğer	4	4,0
Toplam	100	100,0

Katılımcılara “Sizce Ülkemizde Dopinge Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” sorusuna cevabı birden fazla işaretleme yapabilecekleri söylenmiştir, böylece 79 akademisyen toplam 100 seçenek belirtmişlerdir. Akademisyenlere göre dopinge mücadelede en caydırıcı yöntemin eğitim olduğu anlaşılmaktadır (n=54, %54). Katılımcılar diğer seçeneğinde uluslararası ortak bir hareket anlayışı, kontrollerin sıklaştırılması ve denetim yöntemleri ile dopingin caydırıcı olabileceğini belirtmişlerdir.

3.1.3. Milli Takım Sporcularına İlişkin Bulgular

Araştırmaya çeşitli spor branşlarında 18 yaş ve üzeri 87 milli takım sporcusu katılmıştır.

Tablo 3.12 Milli Takım Sporcularının “Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Eğitim Alma Durumu	frekans	%
Evet	29	33,3
Hayır	58	66,7
Toplam	87	100,0

Katılımcıların çoğu daha önce doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime katılmadığını belirtmiştir (n=58, %66,7). Katılımcılardan bazıları ise daha önce lisans veya lisansüstü derslerde, GSB, TMOK ya da TDMK'nın düzenlemiş olduğu kurs, seminer ve eğitimlerde dopinge ilgili bir eğitime katıldığını belirtmiştir (n=29, %33,3).

Tablo 3.13 Milli Takım Sporcularının “Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Doping Maddeleri ile İlgili Bilgi Düzeyi	frekans	%
Eksik Cevap	46	52,9
Doğru Cevap	25	28,7
Yanlış Cevap	14	16,1
Cevap vermeyen	2	2,3
Toplam	87	100,0

Doping bilgi düzeyini ölçmek amacı ile Milli Sporculara yönlendirilen “Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?” soruna katılımcıların çoğu eksik cevap verirken (n=46, %52,9), bazı sporcular doğru şıkların tamamını işaretlemiş (n=25, 28,7), daha az sporcu ise yanlış cevap vermiştir (n=14, 16,1). Tablo 3.13’e göre 2 sporcunun ise soruyla ilgili herhangi bir cevabının olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.14 Milli Takım Sporcularının “Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” Sorusuna ilişkin frekans dağılımı

Milli Sporcular	1.Tercih	2.Tercih	3.Tercih	4.Tercih	5.Tercih	Toplam
GSB	24	12	1	1	-	38
Sağlık Bakanlığı	14	8	1	1	-	24
Federasyonlar	3	8	9	1	-	21
TDMK	14	-	3	1	1	19
TMOK	1	4	2	-	-	7
Kulüpler	1	1	-	4	-	6
MEB	1	-	3	-	1	5
Diğer	4	-	4	1	1	10
Toplam	62	33	23	9	3	130

Milli Takım Sporcularının, “Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” sorusuna verdiği yanıt en çok GSB olmuştur. Buna ek olarak Sağlık Bakanlığı, Federasyonlar, TDMK, TMOK ve Kulüplerin de ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde olması gerektiğini belirtmişlerdir. “Diğer” teması altında Üniversiteler, Cumhurbaşkanlığı, Adalet Bakanlığı, Belediyeler, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Gönüllü Özel Sektör Kurumları ve “Her branştan bir temsilci seçilerek bir dopingle mücadele komisyonu yapılandırılabilir” şeklinde verilen cevaplara yer verilmiştir.

Tablo 3.15 Milli Takım Sporcularının “Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

En Etkili Yöntem	frekans	%
Ceza	51	53,7
Eğitim	36	37,9
Ödül	1	1,1
Diğer	6	6,3
Cevap vermeyen	1	1,1
Toplam	95	100,0

Milli Takım Sporcularına “Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” sorusuna cevabı birden fazla işaretleme yapabilecekleri söylenmiştir. Böylece 87 Milli Sporcu toplam 95 seçenek belirtmişlerdir. Doping mücadelesinde en etkili yöntemin ceza (n=51, %53,7) ve eğitim (n=36, %37,9) olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılara göre doping mücadelesinde ödül (n=1, %1,1) ve diğer seçeneği altında belirtilen “Spordan ömür boyu men cezası” ve “Madalya alan her sporcudan doping numunesi alınmalı” (n=6, %6,3) caydırıcılık konusunda daha az etkili olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.4. Milli Takım Antrenörlerine İlişkin Bulgular

Tablo 3.16 Milli Takım Antrenörlerinin “Daha önce milli takımlarda sporcu olarak yer aldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Geçmişte Milli Sporcu Olma Durumu	frekans	%
Evet	23	69,7
Hayır	10	30,3
Toplam	33	100,0

Milli Takım Antrenörlerinin çoğu daha önce milli takımlarda sporcu olarak yer aldığını (n=23, %69,7) ve uluslararası müsabakalarda başarı elde ettiğini (n=20, %60,6) ifade etmiştir.

Tablo 3.17 Milli Takım Antrenörlerinin “Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Eğitim Alma Durumu	frekans	%
Evet	23	69,7
Hayır	10	30,3
Toplam	33	100,0

Katılımcıların 23’ü daha önce lisans veya lisansüstü derslerde, GSB, TDMK ya da Federasyonların düzenlemiş olduğu kurs, seminer ve eğitimlerde doping ile ilgili bir eğitime katıldığını belirtmiştir. Tablo 3.17’ye göre 10 katılımcının ise daha önce doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime katılmadığını anlaşılmaktadır.

Tablo 3.18 Milli Takım Antrenörlerinin “Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Projede Yer Alma Durumu	frekans	%
Evet	3	9,1
Hayır	30	90,9
Toplam	33	100,0

Katılımcı antrenörlerin çok azı daha önce bilimsel araştırma, federasyon ve Avrupa Birliği kapsamında doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldığını belirtmiştir (n=3, %9,1).

Tablo 3.19 Milli Takım Antrenörlerinin “Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Doping Maddeleri ile İlgili Bilgi Düzeyi	frekans	%
Eksik Cevap	24	72,7
Doğru Cevap	7	21,2
Yanlış Cevap	2	6,1
Toplam	33	100,0

Doping bilgi düzeyini ölçmek amacı ile Milli Takım Antrenörlerine yönlendirilen “Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?” soruna katılımcıların çoğu eksik cevap verirken (n=24, %72,7), çok az antrenör doğru şıkların tamamını işaretlemiş (n=7, %21,2), 2 antrenör ise yanlış cevap vermiştir (%6,1).

Tablo 3.20 Milli Takım Antrenörlerinin “Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” Sorusuna ilişkin frekans dağılımı

Milli Antrenörler	1.Tercih	2.Tercih	3.Tercih	4.Tercih	5.Tercih	Toplam
GSB	13	4	1	-	-	18
Sağlık Bakanlığı	8	3	1	1	-	13
Üniversiteler	2	5	3	-	-	10
Federasyonlar	1	4	4	-	-	9
MEB	-	2	2	2	1	7
TMOK	2	3	-	-	-	5
TDMK	3	-	-	-	-	3
Diğer	-	2	5	4	2	13
Toplam	29	23	16	7	3	78

Milli Takım Antrenörlerinin, “Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” sorusuna verdiği yanıt en çok GSB olmuştur (n=18). Buna ek olarak Sağlık Bakanlığı, Üniversiteler, Federasyonlar, MEB, TMOK ve TDMK’nın da ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde olması gerektiğini belirtmişlerdir. “Diğer” teması altında Maliye Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı, Kulüpler, Doping Kontrol Laboratuvarı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Tarım ve Orman Bakanlığı, Antrenör Kolluk

Güçleri, Veterinerler, Medya ve Sponsor olabilecek kurum ve kuruluşlar şeklinde verilen cevaplara yer verilmiştir. 4 antrenör konu ile ilgili herhangi bir fikir belirtmemişlerdir.

Tablo 3.21 Milli Takım Antrenörlerinin “Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

En Etkili Yöntem	frekans	%
Eğitim	17	44,7
Ceza	15	39,5
Ödül	3	7,9
Diğer	3	7,9
Toplam	38	100,0

Milli Takım Antrenörlerine “Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” sorusuna cevabı birden fazla işaretleme yapabilecekleri söylenmiştir. Böylece 33 Milli Takım Antrenörü toplam 38 seçenek belirtmişlerdir. Doping mücadelesi ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntemin eğitim (n=17, %44,7) ve ceza (n=15, %39,5) olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılara göre doping mücadelesinde ödül (n=3, %7,9) ve diğer seçeneği altında belirtilen “Sporcuların gelecek ile ilgili istihdam edilmesini kolaylaştıracak yasalar”, “Yasaklı maddelerin uyuşturucu kapsamına alınması ve hapis cezası”, “Spordan men ve yüksek miktar para cezası” (n=3, %7,9) caydırıcılık konusunda daha az etkili olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.5. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine İlişkin Bulgular

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kamu ve özel okullarda görev yapan, çeşitli spor branşlarında okul takımı çalıştırma tecrübesine sahip 78 kadın ve erkek Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni araştırmanın bu paydaş grubu için çalışmaya katılmıştır.

Tablo 3.22 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin “Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb.) katıldınız mı? Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Eğitim Alma Durumu	frekans	%
Evet	28	35,9
Hayır	50	64,1
Toplam	78	100,0
Projede Yer Alma Durumu	frekans	%
Evet	2	2,6
Hayır	76	97,4
Toplam	78	100,0

Katılımcı öğretmenlerin %35,9'u (n=28) daha önce doping konusu ile ilgili bir eğitime katılmış olduklarını belirtmişlerdir. 2 öğretmen ise doping ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldığını belirtmiştir.

Tablo 3.23 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin “Geçmişte sporcu olarak müsabakalara katıldınız mı?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Müsabakalara Katılma Durumu	frekans	%
Evet	73	93,6
Hayır	5	6,4
Toplam	78	100,0

Katılımcıların çoğu geçmişte sporcu olarak ulusal (n=65, %83,3) ve uluslararası (n=8, %10,3) olmak üzere müsabakalara katıldığını (n=73, %93,6) belirtmiştir.

Tablo 3.24 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin “Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Doping Maddeleri ile İlgili Bilgi Düzeyi	frekans	%
Eksik Cevap	56	71,8
Yanlış Cevap	18	23,1
Doğru Cevap	4	5,1
Toplam	78	100,0

Doping bilgi düzeyini ölçmek amacı ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine yönlendirilen “Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi değildir?” soruna 56 katılımcı eksik ve 18 katılımcı yanlış cevap vermiş, yalnızca 4 öğretmen doping maddelerinin bulunduğu şıkların tamamını işaretleyerek doğru cevap vermiştir.

Tablo 3.25 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin “Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” Sorusuna ilişkin frekans dağılımı

Öğretmenler	1.Tercih	2.Tercih	3.Tercih	4.Tercih	5.Tercih	Toplam
GSB	28	19	6	2	-	54
Sağlık Bakanlığı	25	16	7	4	-	53
MEB	6	13	9	-	3	31
Federasyonlar	2	3	9	9	1	24
Kulüpler	-	1	-	6	3	10
Üniversiteler	2	1	5	-	1	9
TDMK	3	-	1	2	1	7
TMOK	1	2	-	2	1	6
Diğer	5	-	7	5	7	24
Toplam	72	55	44	30	17	218

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin “Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” soruna verdikleri yanıt en çok GSB olmuştur. Buna ek olarak sırasıyla Sağlık Bakanlığı, MEB, Federasyonlar, Kulüpler, Üniversiteler, TDMK ve TMOK’un dopingle mücadele programının yürütücülüğünde olması gereken kurumlar arasında olduğu belirtilmiştir. İç İşleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, İletişim Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı, Adalet

Bakanlığı, Bağımsız STK'lar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Eczacılar Odası, TÜBİTAK, Türk Standartları Enstitüsü (TSE), Kızılay, Psikoloji Uzmanları, Sosyoloji Uzmanları, Yeşilay, Vakıf ve Dernekler (spor ve sosyal konularda), Ürün Araştırma Merkezleri ile “Spor eğitimi veren bu işin içinde yoğurulmuş eğitilmiş, bilinçli spor insanlarından oluşan tüm kurum ve kuruluşlar olabilir, yeter ki spor ve sporcuyla bilen, seven kişiler olsun” yanıtları “Diğer” teması altında sınıflandırılmıştır (n=24).

Tablo 3.26 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin “Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” Sorusuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

En Etkili Yöntem	frekans	%
Eğitim	53	48,2
Ceza	49	44,5
Ödül	6	5,5
Diğer	2	1,8
Toplam	110	100,0

Katılımcı öğretmenlere “Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?” sorusuna cevabı birden fazla işaretleme yapabilecekleri söylenmiştir. Böylece 78 katılımcı toplam 110 seçenek belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri doping mücadelesi ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntemin eğitim (n=53, %48,2) ve ceza (n=49, %44,5) olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılara göre doping mücadelesinde ödül (n=6, %5,5) ve takip ve sporcuların bu türdeki ilaçlara ulaşmalarının engellenmesi (diğer) (n=2, %1,8) daha az etkili olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.6. Tüm Paydaşlara İlişkin Genel Bulgular

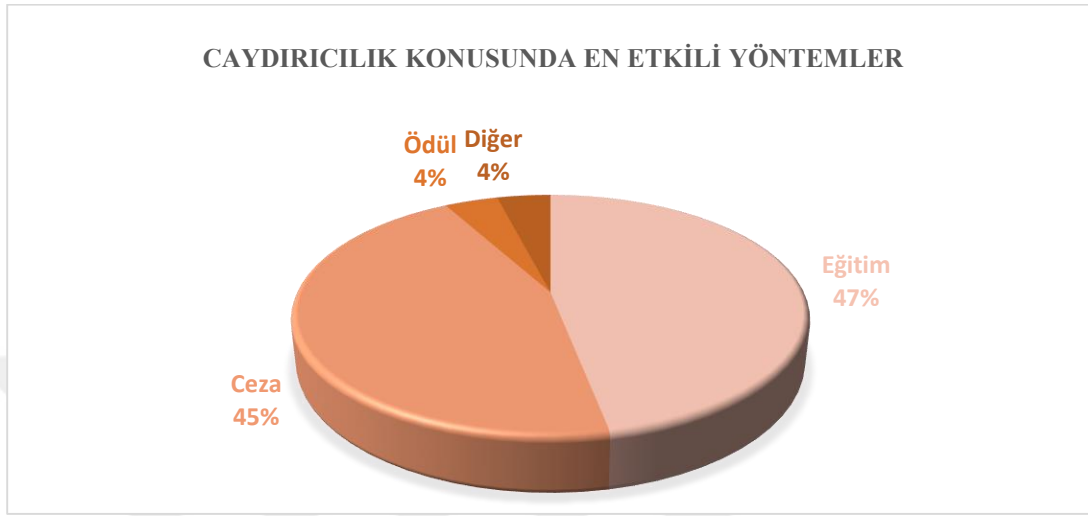
Tüm katılımcılara, “Sizce ülkemizde ulusal bir doping mücadelesi programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kuruluşlar olmalıdır?” sorusu açık uçlu olarak sorulmuş ve önem sırasına göre 1’den 5’e kadar sıralamaları istenmiştir.

Tablo 3.27 Katılımcıların “Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kuruluşlar olmalıdır?” Sorusuna ilişkin frekans dağılımı

TERCİHLER	1	2	3	4	5	TOPLAM
GSB	110	56	18	6	2	192
Sağlık Bakanlığı	57	48	20	10	-	135
Ulusal Spor Federasyonları	9	27	31	17	7	91
YÖK-Üniversiteler	20	21	30	8	4	83
MEB	7	18	19	5	11	60
TDMK	32	6	6	7	4	55
TMOK	11	14	7	8	4	44
Kulüpler	1	2	4	14	4	25
Adalet Bakanlığı	1	-	3	2	1	7
İç İşleri Bakanlığı	-	-	3	1	2	6
Cumhurbaşkanlığı	5	-	-	-	-	5
Bağımsız bir Kurul	3	1	-	1	-	5
Bağımsız STK'lar	1	-	-	2	1	4
Doping Kontrol Laboratuvarı	-	2	-	1	1	4
Vakıf ve Dernekler	-	-	1	3	-	4
Diğer	5	3	13	10	8	39
Toplam	262	198	155	95	49	759

Bu doğrultuda katılımcılardan alınan yanıt en çok sırasıyla GSB, Sağlık Bakanlığı, Federasyonlar, YÖK-Üniversiteler ve MEB olmuştur. Katılımcılar dopingle mücadele programında TDMK, TMOK, Kulüpler, Adalet Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı, Bağımsız Bir Kurul, Bağımsız STK'lar, Doping Kontrol Laboratuvarı, Vakıf ve Dernekler gibi kurumlarında yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Bağımsız Bir Kurum teması altında “Paydaş kurumların temsil olduğu bir kurul” ve “Akademisyen ve uzmanlardan oluşan bir kurul” yer almaktadır. Spor, Beslenme ve Diyetetik ve Sosyal konularda kurulan vakıf ve dernekler “Vakıf ve Dernekler” teması altında sınıflandırılmıştır. “Diğer” teması altında ise Emniyet Genel Müdürlüğü, İletişim Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Turizm Bakanlığı şeklinde bakanlıklar belirtilmiştir. Ayrıca TÜİK, Bakanlıklar, TÜBİTAK, WHO, TRT, Belediyeler, Ürün Araştırma Merkezleri, Kızılay, Yeşilay, TSE, Eczacılar Odası, Beslenme ve Diyetetik Kuruluşları, Gönüllü özel sektör kurumları, Antrenör Kolluk Güçleri, Veterinerler, Medya, Sponsor olabilecek kurum ve kuruluşlar, Psikoloji uzmanları, Sosyoloji Uzmanları, İlgili Paydaşlar olarak verilen yanıtlar yer almaktadır. “Sporcu eğitimi veren bu işin içinde yoğurulmuş eğitilmiş bilinçli spor insanlarından oluşan tüm kurum ve kuruluşlar olabilir, yeter ki spor ve sporcu bilen seven kişiler olsun”, “Her branştan bir temsilci seçilerek bir dopingle mücadele komisyonu yapılandırılabilir” şeklindeki açıklamalar da bu kategoride belirtilmektedir. Tablo 3.27 ye göre katılımcılardan bazılarının “Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın

yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır?” sorusuna fikir belirtmediği anlaşılmaktadır (n=40).

Şekil 3.1 Katılımcıların “Sizce Ülkemizde Doping ile Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir? Sorusuna ilişkin yüzde dağılımı

Tüm katılımcılar, doping ile mücadele konusunda en çok eğitim (n=175, %46,9) ve ceza (n=168, %45,0) yöntemine önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ödül (n=15, %4,0) ve diğer (n=15, %4,0) yöntemlerin ülkemizde doping ile mücadele ile caydırıcılık konusunda daha az etkili olduğunu belirtmişlerdir. Diğer yöntemler olarak; “Önleyici faaliyetler”, “Sporcuların bu türdeki ilaçlara ulaşmalarının engellenmesi”, “Takip”, “Doping ile mücadele kursu sonrası yakalanan sporcuların direkt spordan men edilmesi”, “Spordan men ve para cezası”, “Direkt sonuç: Spordan men edilmeli bence, en etkili yöntem olur”, “Sporcunun ömür boyu men edilip herhangi bir spor tesisine alınmaması”, “Dereceye giren ilk 3 sporcudan doping numunesi alınması”, “Kürsüye çıkan ilk 3 sporcudan doping testi alınması”, “Men etme”, “Durumun ciddiyeti anlatılıp eğitimi verildikten sonra da sporcu hala yapıyor ise ülkesini küçük düşürdüğü için spordan men ve ciddi bir para cezasına çarptırılmalı”, “Sporcuların gelecek ile ilgili istihdam edilmesini kolaylaştıracak yasalar”, “Yasaklı maddelerin uyuşturucu kapsamına alınması ve hapis cezası”, “Uluslararası ortak hareket anlayışı”, “Kontrollerin sıklaştırılması” ve “Denetim” şeklindeki açıklamalar yer almaktadır.

3.2. Nitel Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın nitel problemlerine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Derinlemesine anlama ve yorumlama amacı ile belirlenen 12 katılımcı ile

gerçekleştirilen bireysel görüşmeler sonucunda sağlanan veriler ve yapılan metafor analizi sonucu elde edilen veriler olmak üzere iki farklı yöntem kullanılarak bulgulara ulaşılmıştır. Kişinin görevinin, araştırma sorularınının yanıtlarına ilişkin kişisel görüşü etkilediği düşünüldüğünden dolayı katılımcıların görevleri dikkate alınmıştır.

Tablo 3.28 Demografik Bilgilere İlişkin Bulgular

Katılımcılar	Görev	Görüşme
A	Sporcu Destek Personeli	Evet
B	Spor Uzmanı	Evet
C	Spor Yöneticisi	Evet
D	Akademisyen	Evet
E	Akademisyen	Evet
F	Akademisyen	Evet
G	Antrenör	Evet
H	Antrenör	Evet
J	Antrenör	Evet
K	Sporcu	Evet
L	Sporcu	Evet
M	Sporcu	Evet

3.2.1. Doping İçeren Maddelerin Yasaklanması ya da Serbest Bırakılması Konusuna İlişkin Bulgular

Tablo 3.29 Doping içeren maddelerin yasaklanması ya da serbest bırakılması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Nasıl? Neden? Sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve % dağılımı

Yasaklanması ya da Serbest Bırakılması	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	M	f	%
Etik olmaması	√		√	√				√	√	√	√		7	58,3
Kişilere göre farklılaşmaması				√			√				√	√	4	33,3
Sağlığın korunması				√		√	√		√				4	33,3
Yasaklamanın çözüm olmaması					√								1	8,3
Ulaşılabilirliğin engellenmesi		√											1	8,3
Bilinç kazandırılması		√											1	8,3

Tablo 3.29'dan da anlaşılacağı üzere katılımcıların doping içeren maddelerin yasaklanması ya da serbest bırakılması konusundaki görüşleri; "Etik olmaması" teması üzerinde ilk sırayı aldığı görülmektedir (%58,3). Katılımcılar "Sağlığın korunması" ve "Kişilere göre farklılaşmaması" temalarına da oldukça katılım sağlamışlardır. Katılımcıların bu konudaki görüşleri, doğrudan alıntılar ile aşağıda verilmiştir:

...doping kullanımı sporda haksız rekabeti getiriyor ve kullanımının yasaklanması da bu rekabetin daha legal şartlarda oluşmasını sağlayacak. O yüzden doping içeren maddelerin –evet- yasaklanması yönünde fikrimiz var diyebilirim. (C1, 1)

...yasak olması her anlamda hukuken ve idareten yasak olması sporcunun da sağlığını koruyan bir unsur. ... Toplum sağlığına yönelik de bir unsur... (F1, 2)

...bütün dünyada eşit, standart ve adaletli olması gerekiyor. Eğer öyle olacaksa da tabi ki hepsi yasaklansın. Ama gerçekten olay bu şekildeyse, üst teknolojilerle insanlar bunu ört bas edebiliyorsa da o zaman serbest bırakılsın herkes yapabildiğini yapsın açıkçası gibi... (D1, 3)

Katılımcılar, “Yasaklamanın çözüm olmaması”, “Ulaşılabilirliğin engellenmesi” ve “Bilinç kazandırılması” temalarında da görüş bildirmişlerdir. Aşağıda bu temalara ilişkin katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir:

...doping acaba yasaklamak çözüm olmuş mu bu zamana kadar? ... Çözüm olduğunu görmüyorum. Hala çok sayıda sporcu doping yapıyor. (E1, 4)

Bence yasaklanmalı. Yasaklanması bir yöntem, çabuk ulaşılabilir olmasını engellemek açısından. (B1, 5)

...dopingin kötü bir şey olduğu, zararlı, her şeyden önce insan sağlığı açısından zararlı olduğu bilincine ulaştırabilirsek eğer sporcularımızı küçük yaştan itibaren yani kolay ulaşılabilir olsa bile, serbest bırakılsa bile onu kullanmaktan kaçınacaktır. (B1, 6)

3.2.2. Ceza Yönteminin Dopingle Mücadelede Etkili Olup Olmadığı Konusuna İlişkin Bulgular

Tablo 3.30 Ceza yönteminin dopingle mücadelede etkili olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz? Nasıl? Neden? Sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve % dağılımı

Ceza Yönteminin Etkisi	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	M	f	%
Etkili ama yeterli olmaması		√	√	√		√	√		√	√			7	58,3
Engelleme gücünün olmaması	√				√	√	√						4	33,3
Ciddi yaptırımları olması			√									√	2	16,6
Performansı azaltması	√											√	2	16,6
Sporcuyu ve branşı lekelemesi								√				√	2	16,6
Yaptırımların güçlendirilmesi							√		√				2	16,6
Caydırıcı olmaması												√	1	8,3

Ceza yönteminin dopingle mücadelede etkili olup olmadığı konusunda katılımcılar en fazla “Etkili ama yeterli olmaması” ve “Engelleme gücünün olmaması” temalarında görüş bildirmişlerdir. Katılımcıların görüşleri, doğrudan alıntılarla aşağıda verilmiştir:

...ceza yöntemi caydırıcı tabi ki. Çünkü sporcular açısından ya da sporu yönetenler açısından ciddi bir yaptırımı var. Özellikle uluslararası müsabakalardan men, çok uzun süreli men olması ya da aldığı ödülün geri alınması gibi caydırıcı yöntemler var ama tabi sadece yasak yetmiyor. Önleyici tedbir de almak lazım. (C2, 1)

...cezalar yeterli değil. Daha fazla ceza olsun anlamında yeterli değil, değil. Cezanın engelleme gücü olduğuna inanmıyorum. (E2, 2)

Katılımcılar ayrıca “Ciddi yaptırımlarının olması”, “Performansı azaltması”, “Sporcuyu ve branşı lekelemesi”, “Yaptırımların güçlendirilmesi” ve “Caydırıcı olmaması” temalarında, ceza yönteminin dopingle mücadelede etkili olup olmadığı konusunda görüş bildirmişlerdir.

...ben etkili diye düşünüyorum. 4 yıllık men cezası ve yapılan derecenin elinden alınması çok caydırıcı bir şey. (L2, 3)

Bence etkili. Çünkü sporcu büyük bir emek veriyor, bir yere kadar geliyor, daha sonra dopingli çıktığında spordan mene kadar bu süreç gidebiliyor ya da 3 yıl men ediliyor. 3 yıl sonra spora döndüğünde zaten hani büyük gerileme yaşamış oluyor hem performans anlamında, hem psikolojik anlamda, hem de işte o anda yarışmalara katılmazken rakipleri katılıyor. ... O her anlamda geride kalıyor ve daha sonrasında aslında bilinçleniyor o sporcu. (A2, 4)

...camianın içindeki adın lekeleniyor. Bu da kötü bir şey. (L2, 5)

...direkt lisansının iptaline kadar gidebilmesi gerektiğini düşünüyorum. ... Şuanda mevcut durumun çok fazla etkili olmadığını düşünüyorum. Daha fazla ceza olabilir, daha fazla yaptırım olabilir diye düşünüyorum. (J2, 6)

...durduramıyor. Yani o bitse bile bu sefer başka yarışmalar. ... Caydırıcı olmuyor... (M2, 7)

3.2.3. Dünyada Dopingle Mücadele Konusunda Uygulanan Politikaların Yeterliliği Konusuna İlişkin Bulgular

Tablo 3.31 Dünyada dopingle mücadele konusunda uygulanan politikaların yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz? Neden? Sorusuna ilişkin frekans ve % dağılımı

Dünyada Dopingle Mücadele	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	M	f	%
Önlenemediği için yeterli olmaması				√	√		√			√			4	33,3
Ülkeler arasındaki fark			√				√		√	√			4	33,3
Güçlü ülkelerle mücadelenin zor olması	√	√	√										3	25
Kapsamlı faaliyetlerin yürütülmesi		√			√			√					3	25
Adil ve samimi olunmaması			√							√	√		3	25
Teori ile uygulama arasındaki fark				√		√	√						3	25
Gelişmenin yeterli olmaması		√			√								2	16,6
Yeterli ve yetersiz yönleri											√	√	2	16,6
Numune alınmasındaki problemler	√												1	8,3
Kurumsal bir yapılanmanın olması		√											1	8,3
Yapılan faaliyetlerin etkili olmaması						√							1	8,3
Laboratuvar sonuçları arasındaki farklılıklar			√										1	8,3

Dünyada dopingle mücadele konusunda uygulanan politikaların yeterliliği konusunda katılımcılar en fazla “Önlenemediği için yeterli olmaması”, “Ülkeler arasındaki fark”, “Güçlü ülkelerle mücadelenin zor olması”, “Kapsamlı faaliyetlerin yürütülmesi”, “Adil ve samimi

olunmaması” ve “Teori ile uygulama arasındaki fark” temalarına görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır. İlgili temalara ait doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

...bir şeyin yeterli olabilmesi için bitmesi lazım. Bitmediğine göre yeterli diyemezsiniz. (E3, 1)

...bazı ülkeler doping konusunda belki ülke politikası olarak bir yöntem izliyorlar. Yani işte bunun yakın zamanda örnekleri Rusya için görüldü. (C3, 2)

...eğer siz bilim ve teknolojide ne kadar ileri olursanız, böyle şüphem var. Yani bir takım ülkelerin bilim ve teknolojide güçlü olan ülkelerin kolaylıkla doping de yapabileceği konusunda öyle bir şüphem var. (B3, 3)

WADA dünyada dopingi önlemek adına testler de yapıyor. ... İnsanlara “Ben sizi kontrol ediyorum, bakın yaparsanız yakalanırsınız, biyolojik pasaportunuza kadar kontrol ediyorum” demek de işin başka boyutu ama tabi ki demek ki WADA bunun tek başına yeterli olmadığını bilir. Dünyada her yıl 40 kadar galiba -her sene değişiyor sayısı- bilim adamına bu konularda proje bütçeleri ayırıyor ve ciddi oranda da paralar veriyor ve bu işin eğitimsel yönüne odaklanmak istiyor ve sadece gelişmiş ülkelerdeki doping programları ve eğitim sistemleri ile ilgilenmiyor, gelişmemiş ülkelere de çok ciddi miktarlarda paralar ayırıyor. (E3, 4)

...Rusya'dan bahsettim. Hani ülkeye aslında sorulsa dopinge karşı. Tabi ki de herkes dışardan böyle görünüyor. Ama belgesellere dahi konu olan artık yasallaşmış bir doping süreçleri var. Ama bu açığa çıkmadan önce bakılsa onlar da aynı şekilde seminerlerini, eğitimlerini veriyorlar. Dopingin yanlış bir şey olduğunu savunuyorlar vs. (K3, 5)

...açıkçası kâğıt üzerinde yeterli olabilir ama demek ki uygulamada hala yeterli değil ki biz dopingle ilgili konuşuyoruz. (D3, 6)

Ayrıca, “Gelişmenin yeterli olmaması”, “Numune alınmasındaki problemler”, “Kurumsal bir yapılanmanın olması”, “Yapılan faaliyetlerin etkili olmaması”, “Yeterli ve yetersiz yönleri” ve “Laboratuvar sonuçları arasındaki farklılıklar” temaları altında katılımcılar, dünyada uygulanan dopingle mücadele politikalarını değerlendirmişlerdir.

En azından geçmişte bu kuruluşların, en azından WADA'nın olmadığı dönemle kıyaslandığında bu bilincin geliştirilmesi adına çalışmalar yapılıyor. O nedenle tabi ki geliştirilebilir ama şuan için görevlerini en iyi şekilde yerine getirmeye çalıştıklarını düşünüyorum. (B3, 7)

...birinci olan ya da ilk 3'e gireni, direkt maç çıkışında tutarlar, direkt testini yaparlar. Ya bazı yerlerde yeterli, bazı yerlerde yetersiz diye düşünüyorum ben. ... Yeterli yönleri de var, yetersiz yönleri de var bence. (L3, 8)

Hep söylenen yani ya da ütopya da olabilir veya gerçeklik payı da olabilir. Bu doping numunesi vermekten bazı sporcuların kaçtığı... İşte veya rastgele seçildiğinde, o sporcuların özellikle seçilmediğiyle ilgili söylentiler var tırnak içinde. Ve bunlar ne kadar doğru ne kadar yanlış bilmiyorum... (A3, 9)

...kuruluşun bir mütevelli heyeti grubu var 38 üyeden oluşan hem spor hem hükümet eşit ölçüde, eşit sayıda temsil edilen bir yapı. Diğer taraftan icra komitesi var. 13 kişilik bir grup. Yine bunun da hem hükümet hem sporcuları temsil ediyor. Ayrıca dünyanın 5 kıtasından temsilcileri var. ... Dolayısıyla profesyonelce yürüttüklerini düşünüyorum. (B3, 10)

Sadece dediğim gibi cezalar “Şu ceza bu kadar oldu”, “Bu sporcu bu kadar ceza aldı” veya işte “Şuradaki tabelada bu yazıyordu”, “Forma dağıtalım”, “Yeşil tişört dağıtalım”, bunun yeterli olacağını düşünmüyorum. (F3, 11)

...doping numunelerinde bakıyorsunuz bazı merkezlerde gönderilen numuneler hep pozitif çıkarken bazı merkezlerde aynı numunelerin B numuneleri negatif çıkıyor. Hani burada da çok farklı ikilemler çıkıyor. İki ayrı merkezde iki ayrı fark hep görüldüğü ortaya çıkıyor. O zaman da işin mücadele kısmında bir şaibe noktası ortaya çıkıyor. (C3, 12)

3.2.4. Ülkemizde Gerçekleşen Doping Mücadele Çalışmalarının Değerlendirilmesi Konusundaki Bulgular

Tablo 3.32 Ülkemizde gerçekleşen doping mücadelesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Neden? Sorusuna ilişkin frekans ve % dağılımı

Ülkemizde Doping Mücadele	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	M	f	%
Kontrollerdeki titizlik	√					√	√	√			√	√	6	50
Bilgi ve bilinç eksikliği					√	√			√	√			4	33,3
İyi ama geliştirebilir olması		√		√									2	16,7
Rekreatif sporda kontrolsüzlük						√	√						2	16,7
Daha etkili			√										1	8,3
Tedavi edici ilaçlar			√										1	8,3
Bilinçlendirme			√										1	8,3

Katılımcılardan, ülkemizde gerçekleşen doping mücadelesini değerlendirmeleri istenmiş ve katılımcıların konuyla ilgili en fazla “Kontrollerdeki titizlik” ile “Bilgi ve bilinç eksikliği” temalarına değindikleri görülmüştür.

İşin ayaklarında çok disiplinli olduğunu, laboratuvarların, doping ile ilgili örnek alan bireylerin işte çok bu organizasyonu yapan kuruluşun, ... yaptığı çalışmalar birbirinden bağımsız ve çok dikkatli ilerlediğini biliyorum. Hani çok titizlikle çalıştıklarını ve yıllarca bunu böyle sürdürdüklerini biliyorum. ... O yüzden bence dünya standartlarının üstünde Türkiye’de. (F4, 1)

...ne dopingdir? Ne değildir? ya da Doping nasıl etki eder? İşleyişi ya da vs. ... Yeterli bilgiye sahip değiller. Doping var evet. Yarışmadan çıktıktan sonra doping testine girebiliriz. İlaç kullanmadım vs. İlaç kullanmamam gerekiyor ya da işte dikkat etmem gerekiyor. Bundan ibaret. Yani evet ilaç kullanmaman gerekiyor ama hangi ilacı neden kullanmaman gerekiyor? İşte bunu neden bilmiyoruz mesela. Bunu bilmiyorsak bu aslında genel olarak bilginin eksikliğinden yani. Doping mücadelesinde çok güzel işte eğitimler var, seminerler var ama bu bütün sporculara ulaşmıyor. (K4, 2)

Tablo 3.33'e göre "Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense ne tür bir eylem planı hazırlamak gerekirdi? Nasıl? Neden?" Soruna katılımcılar, en fazla "Rehberlik ve Eğitim", "Empati", "Bütçe" ve "Ahlaki değerler" temalarında görüşlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu temalara ait katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

...eğitimle hem sağlık anlamında hem de ülkeyi eğer temsil ediyorsa ülke için sorumluluklarının olduğu anlatılabilir. Ama tabii bunu hani aile, hem arkadaş, hem antrenör, hem sporcu bazında eğitimler... ..çocukluktan itibaren ünlü olmadan, ne bilim uluslararası müsabakalara gitmeden, ilk başladığı andan itibaren... Üniversitelerin dışında, ilköğretimden işte en küçük yaşlardan itibaren federasyonda lisans aldıktan itibaren bunların eğitimlerinin verilmesi gerekiyor diye düşünüyorum. ... Belki çok daha ayrıntılı sadece dopinge ait olan 4 haftalık bir ders olabilir diye düşünüyorum. ...özellikle anne, babalar dâhil, o küçük yaş grupları antrenörlerin özellikle çok ciddi eğitimler alması gerektiğini düşünüyorum. ..öğretmenlerin de eğitilmesi gerekiyor. Müsabakaya götürüyorsa bu çocuğu onların da bu konuda bilgi sahibi olması gerektiği ile ilgili eğitimler olabilir. (D5, 1)

...onun sonrasını göstermek çok önemli. Tamam yaptın. Yakalanmadın ya yakalandıktan sonrası ne olacak? Bu örnekleri göstermek işte dünyada bunun birçok örneği var. ... İlk doping yapan sen değilsin. İlk yakalanmayan ve yakalanan da sen olmayacaksın. ... Bilmem kaç yılında şurada doping yapmış, bak işte şuandaki hali bu. Ben Johnson var mahkemelerde Kanada'da insanların rol modeliyken bir anda mahkemede yargılanır hale gelen bir insan. Carl Lewis'i geçtiği için dünyada sansasyon yarattı ama ne oldu? Şuanda kimse ona bakmıyor. Herkes doping yaptı diye yargılıyor. Yani "Totalde sana bu bir kar getirmeyecek, bunu bil" demeye anlatıyoruz. Yani örnekleri gösteriyoruz ona, yaşanmış örnekleri gösteriyoruz. (E5, 2)

Sağlık Bakanlığı sağlık, laboratuvar, analizler vs. işte analiz yöntemleri açısından teçhizat vs. ... bizim de ülke olarak bu konuda doping yasalım anlamında değil ama bizim de bu konuda güçlü olmamız gerektiğine inanıyorum. Doping analizleri açısından bu yöntemler açısından bu konuya daha çok yatırım yapılması gerektiğine inanıyorum. (B5, 3)

Bir kere bunun ahlaki boyutu var. Bunu anlatmak lazım. Şimdi etik anlayışın ne olduğunu anlatmak lazım. Şimdi bu sporcuların önüne doping yaparak geçerek kazanıyor musun? Kaybediyor musun? ... Yoksa ne yaparsak yasalım, hangi projeyi yaparsak yasalım sporcunun vicdani boyutu aşılmadıysa başarılı olacağını düşünmüyorum. ... Bunu denetleyen kişilerin de ahlaki değerlerini değerlendirmek lazım. İşte burada sonuç hep ahlaki değerlere çıkıyor. (M5, 4)

Ayrıca katılımcılar, ulusal dopingle mücadele eylem planı ile ilgili "Bilim insanları ve araştırmalar", "Ödül ve ceza yönetmeliği", "Paydaşlar", "Psikoloji", "Denetleme mekanizması", "Denetimli Satış", "Ceza ve yaptırımlar", "Dopingsiz başarı inancı", "Müsabakalar", "Bilim ve teknoloji", "Politika ve strateji belgesi", "Uluslararası Ortak Hareket" ve "Manevi Cezalar" temalarına ilişkin açıklamalarda bulunmuşlardır.

Uluslararası uzmanı olan bilim insanları var. Bu müdahalelerin nasıl yapılacağını dair bilgi sahibi olan. Onlardan da destek alınarak bence bir proje geliştirilebilir. Bir eğitimsel katalog geliştirilebilir. ... İşin bu boyutunu araştıran çok az çalışma var siz de biliyorsunuz zaten. ...bu tip çalışmaların yapılmasına çok ihtiyaç var... (F5, 5)

Ödül yönetmeliğine de belki değinilebilir. Çünkü ödülün doping üzerinde hem negatif bir etkisi var hem pozitif bir etkisi var. ... Bu da aslında stratejinin bir parçası. Dolayısıyla ödül ve ceza da tüm paydaşlar için ödül ve ceza da sürece dâhil edilmesi lazım diye düşünüyorum. (C5, 6)

...Anti-Doping Ajansı var Türkiye'de bu işle ilgili kurulmuş. Ondan sonra Olimpiyat komitesinin etkisi olması lazım, federasyonların olması lazım. Üçünün bir kere sacayağı şeklinde üçünün birbiri ile iş birliği... Tabi Spor Bakanlığının en üstte bir kurum olarak olması lazım. ... Karar almak zorlaşır. ... Tek bir kişinin karar verdiği konular her zaman daha hızlı olmuştur. Ama tek bir kişinin inisiyatifine bırakırsın, alınan yanlış kararlar geri dönüştürülmesi mümkün olmayan zararlara sebep olur. (E5, 7)

Hatta psikologlar tarafından da sporcu incelenip sporcunun gerçekten buna ikna olup olmadığı araştırılmalı diye düşünüyorum. (M5, 8)

Doping maddesi veren satıcı, üretici yani oraya kadar araştırılmalı. Bunlar faturayla ya da şeyle alınmalı. Gerekirse o doping veren kişiler de cezalandırılmalı diye düşünüyorum. O zaman biraz daha etkili olabilir belki. (J5, 9)

Eğer Tarım Bakanlığı onay verecekse de bu bilinçte olup bu belgenin belki "Doping Yoktur Belgesi" alınmıştır diye etiketinde yazılabilir. Belki işte o belge direkt sporcu ya da biz istediğimizde bize gönderilebilir. Çünkü genelde bu genelde karşılık bulmuyor, hiç kimseden bu belgeyi alamıyoruz. Şey diyorlar... İşte bu belgeyi almak için bu ürünün analiz ettirilmesi gerekiyormuş. "Analiz laboratuvarında bunu yaptırıyoruz" diyorlar. ... Bu anlamda bence bir politika geliştirilebilir ülke adına. (A5, 10)

...tabi ki örnek olması açısından da ya da caydırıcı olması açısından da ceza olmalı mecburen olmalı. Çünkü o alt basamakları henüz başarısız olduğu için eğitim kısımları mecburen zaten üstte doping yapma eğiliminde olabiliyor sporcular. Onların da tabi ki ceza alması taraftarıyım. Caydırıcı olabilir daha doğrusu. Diğer arkadan gelen kişiler için caydırıcı olabilir. (D5, 11)

Herhangi bir doping maddesi kullanmadan başarılı olabileceğine inanmıyor. Yeniden bu inancı kazandırmak lazım onlara. Sağlıklı bir beden yapısının uzun vadede kariyerinin daha başarılı olacağını, aslında bunun bir yanılısına olduğunu, belli zamanlarda yüksek performanslar göstermenin kısa vadeli sonuçları olacağını, bunu da hem spor kariyerinin kısa kaldığı için artı ömrünün de belli yaralanmalar, sakatlıklarla... (F5, 12)

Bir teori de var belki o da hani uygulanabilir. Bir sadece her şeyin serbest olduğu bir mücadele ortamı, bir de sadece her şeyin kati bir şekilde temiz olduğu bir mücadele ortamı. Çünkü bazı branşlarda o uygulanıyor. ... Ama diğer taraftan her şeyin temiz olduğu varsayılan bir grup var. Belki sporda o anlayışa da geçmek gerekiyor. Belki biraz ütöpik ama yani bu da bir yöntem. (C5,13)

Sürekli mesela doping kontrol analiz yöntemleri değişiyor. Doping yapma tekniklerinin değiştiği gibi yöntemler de değişiyor. Bence şunu düşünüyorum ben bilim ve teknolojide ne kadar ileri olursanız o kadar çok da manipüle edebilme şansınız artıyor. (B5, 14)

...ulusal dopingle mücadele stratejisi belirlenirken bence tüm paydaşların içinde olduğu, fikir birliğe bağlı mutabık kaldığı politika ve strateji belgesi hazırlanması lazım. Buna ihtiyaç var mı? Evet var. (C5, 15)

...turnak içerisinde; bunun uluslararası anlamda da karşılığı olması lazım. Sadece bir ülke mücadelesi buna yetmiyor. Siz, bazı branşlarda işte onu görüyoruz. Siz bir şeyle mücadele ederken bir bakıyorsunuz bambaşka bir rakiple karşılaşıyorsunuz. Mücadele edilmediğini ve ürünün ortada olduğunu gördüğünüz yarışmalar, müsabakalar var. İşte o en başta söylenen haksız rekabeti, temiz spor anlayışını ortadan kaldırmış oluyor. Bu aslında sadece bir ülkenin de paydaşlarıyla yapabileceği değil, topyekûn bir mücadele. (C5, 16)

...verilen maddi cezalar biraz daha yerini manevi ağırlığa bırakmalı. ...doping anlamında ceza aldığında toplumda hiç kimsenin haberi olmuyor. Belki aynı takım arkadaşlarından bile aynı branşı yapan sporculara bile sorsanız haberleri olmuyor. Çok başarılı, çok marjinal bir sporcuysa işte alt yazıda geçebiliyor ama olimpiyat madalyası alan bir sporcu bile hepimiz yaşadık bunu ceza aldığında çoğumuzun haberi bile olmuyor. ... Bence bu anlamda cezalandırma işin biraz daha manevi boyutunda da olmalı. (F5, 17)

3.2.6. Ulusal Bir Doping Mücadele Programının Yönetiminde Yer Alması Olası Kurum ya da Kuruluşlara İlişkin Bulgular

Tablo 3.34 Sızce bu mücadele programı hangi kurum ya da kurumların yönetiminde olabilir? Sorusuna ilişkin frekans ve % dağılımı

Kurum ve Kuruluşlar	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	M	f	%
Gençlik ve Spor Bakanlığı	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√	11	91,7
Sağlık Bakanlığı	√	√	√			√	√		√	√	√		8	66,7
Ulusal Spor Federasyonları	√				√			√		√	√	√	6	50
Türkiye Doping Mücadele Komisyonu		√			√	√				√	√	√	6	50
YÖK-Üniversiteler ve Mesleki Dernekler	√		√			√	√						4	33,3
Milli Eğitim Bakanlığı		√		√			√		√				4	33,3
Çok Paydaşlı, Bağımsız, Yeni Bir Kurul		√	√	√	√								4	33,3
İç İşleri Bakanlığı		√					√						2	16,7
Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi					√	√							2	16,7
Sporcuların da Yönetimde Bulunması		√			√								2	16,7
Tarım ve Orman Bakanlığı	√												1	8,3
Emniyet Genel Müdürlüğü							√						1	8,3
Sinema Sektörü										√			1	8,3

Tablo 3.34'e göre katılımcılara, ulusal bir doping mücadele programının yönetiminde yer alması olası kurum ya da kuruluşlar sorulduğunda; katılımcıların en yoğun "Gençlik ve Spor

Bakanlığı”, “Sağlık Bakanlığı”, “Ulusal Spor Federasyonları” ve “Türkiye Doping Mücadele Komisyonu” temalarında görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır.

Gençlik Spor Bakanlığı olabilir. Cumhurbaşkanlığıyla birlikte ilerleyebilen bir süreçte. Gençlik Spor Bakanlığıyla yapılabileceğini düşünüyorum. (H6, 1)

...direkt metabolik özellikleri inceleyen, vücudumuzun en küçük damarına kadar inceleyen Sağlık Bakanlığı, tıp. ... Doktorlarla beraber, bu konuda uzman olmuş doktorlarla beraber... (J6, 2)

...ilgili spor federasyonları bu işin içinde olmalı. (K6, 3)

... Doping Mücadele Komisyonu, Doping Kontrol Merkezi o da numunelerin analizi açısından önemli bir kuruluş ama tabi ki doping kontrol görevlilerinin yetiştirilmesi olsun işte sporcuların, ebeveynlerin, federasyon yetkililerinin bu işin daha çok sahiplenilmesi ve bilinçlendirilmesi açısından. (B6, 4)

Katılımcılar, ulusal doping mücadele eylem planının yürütücülüğünde bulunmasını öngördükleri diğer kurum ve kuruluşları, “YÖK-Üniversiteler ve Mesleki Dernekler”, “Milli Eğitim Bakanlığı”, “Çok Paydaşlı, Bağımsız, Yeni Bir Kurul”, “İç İşleri Bakanlığı”, “Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi”, “Sporcuların da Yönetimde Bulunması”, “Tarım ve Orman Bakanlığı”, “Emniyet Genel Müdürlüğü” ve “Sinema Sektörü” temaları altında açıklamışlardır. Temalara ilişkin doğrudan alıntılar:

Üniversiteler de bence önemli, oradaki akademisyenleri görüşü ya da spor hekimleri dernekleri, diyetisyenler derneği... Onlar daha akademik alanda ilerleyen insanlar oldukları için dünyadaki durumun daha çok farkında olabilirler bu alanda çalışan insanlar. ...politikalar geliştirilmesinde destekleri olur üniversitelerin ve mesleki dernekler var ya onların da bence etkisi olacaktır. (A6, 5)

...okullar dâhil. Okulların özellikle işte sporla ilgilenen beden eğitimi öğretmenleri, lisans çıkartmış olan öğrenciler, yani Milli Eğitim... Milli Eğitimde öğretmenleri ile birlikte bu eğitimi almak gibi. (D6, 6)

Belki doping mücadele kurulu adı altında geniş bir kurul kurulmalı. Yani bu işin hem önleyici stratejisini belirleyen hem süreci yönetebilen, hem sonucun negatif etkilerini süzen ölçen bir mekanizma kurulması lazım. Çok paydaşlı bir mekanizma kurulması lazım. Yani orda o kopukluğu gidermek için belki bir üst kurul tarzında bir yapı olması lazım.o pencereden de bakıldığında böyle bir üst kurula ihtiyaç var açıkçası ve bunun da eğer varsa uluslararası bir akreditasyon da gereklidir. (C6, 7)

...yasaklı maddelerin ticareti olsun, yurda sokulması olsun vs. bunların işte halka ulaştırılması gençlere ulaştırılması açısından da gene önemli olan İç İşleri Bakanlığı olabilir. (B6, 8)

...Olimpiyat Komitesinin de koordine etmesi en doğrusu olur. (F6, 9)

Sporcuların dernekleri olabilir, temsilcilikleri olabilir, hakem olur. Hakemi dışlamak lazım. Antrenör dernekleri olur. Sonuçta ne kadar çok sivil toplum kuruluşu. Yani tabi şu da var, birinin karar alıp diğerlerin uygulaması daha hızlıdır ama etkili değildir. (E6, 10)

...sağlıkla etkileri ya da bunun kontaminasyonları vs. analizleri düşünüldüğümüzde Sağlık Bakanlığı, onlara onay veren kısmı Tarım ve Orman ya da Hayvancılık mı o Bakanlığın adını tam bilmiyorum. ... Onayı onlar verdiği için bu ürünleri çıkma noktasında neler yapılması gerektiği ile ilgili onlarla belki bir protokoller yapılabilir. Belki bir yönetmelik çıkarılabilir bununla ilgili. Hani gıda katkı maddeleri veya bu desteklerle ilgili yönetmelikler var bildiğim kadarıyla ama doping yoktur ya da sporla ilgili herhangi bir ifade yok. (A6, 11)

...Emniyet Genel Müdürlüğü. Bunu tespit eden. Kovalayacak. Gerekirse kovalayacak. Yani polis sadece sokaktaki suçluya değil bu da bir suç normalde. (G6, 12)

...bahsettiğim kuruluşlarla işte Bakanlıklarla Doping Mücadele Komisyonu ortak çalışma olmalı. Ülke bakış açısıyla bakacak olursam da sinema sektörü üstlendiği takdirde bu daha ilgi çekici bir hale gelecek. Çünkü yerel, ulusal devletin oluşturmuş olduğu bir çalışma gibi görünürse bu direkt zaten başta bir ön yargı sebebi olarak görülebilir. Ama sinema sektörü ile bu şekilde olursa daha ilgi çekici bir hale gelebileceğini düşünüyorum. (K6, 13)

3.2.7. Metaforlar

Tablo 3.35 Doping mücadeleyi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz? Neden? Sorusuna ilişkin frekans ve % dağılımı

Metafor Kodu (MK)	Metaforlar	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	M	f	%
01	Kedi	√												1	9,1
02	Dedektif		√											1	9,1
03	Gemi			√										1	9,1
04	Savaş				√									1	9,1
05	İğneyle kuyu kazma					√								1	9,1
06	Serbest Dalış						√							1	9,1
07	Dünya								√					1	9,1
08	Doktor									√		√		2	18,2
09	Covid-19										√			1	9,1
10	Ceylan												√	1	9,1

Katılımcılardan “Doping mücadele” kavramı ile ilgili metafor üretmeleri istenmiş ve alınan yanıtlar doğrultusunda Tablo 3.35’den anlaşılacağı üzere 10 farklı temaya rastlanmıştır. Katılımcılar doping mücadeleyi en fazla “Doktor”a benzetmişlerdir (%18,2). Ayrıca “Kedi”, “Dedektif”, “Gemi”, “Savaş”, “İğneyle Kuyu Kazma”, “Serbest Dalış”, “Dünya”, “Covid-19” ve “Ceylan” metaforları kapsamında doping mücadele kavramını açıklamışlardır.

Tablo 3.36 Dopingle Mücadele kavramı ile ilgili üretilen metaforların kategorik dağılımı

Kategori	Metafor kodu (MK) ve metaforlar	Metafor üreten katılımcı sayısı	Metafor sayısı
İkilem	Covid-19 (MK 09) Dünya (MK 07) Savaş (MK 04)	3	3
Güçsüz kalma	Kedi (MK 01) Ceylan (MK 10)	2	2
Detaylandırma	Serbest Dalış (MK 06) Dedektif (MK 02)	2	2
Sürecin zorluğu	Gemi (MK 03)	1	1
Zaman ihtiyacı	İğneyle kuyu kazma (MK 05)	1	1
Sağlığı koruma	Doktor (MK 08)	2	1

Tablo 3.36'dan anlaşılacağı üzere katılımcıların “Dopingle mücadele” kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar, altı farklı kategori altında ele alınmıştır. Bu kategoriler “İkilem”, “Güçsüz kalma”, “Detaylandırma”, “Sürecin zorluğu”, “Zaman ihtiyacı” ve “Sağlığı koruma”dır.

Kategori 1

Tablo 3.36 incelendiğinde “İkilem” üst kategorisinde 3 katılımcının oluşturduğu 3 metafor yer almaktadır. Katılımcıların bu kategoriye ait metafor örneklerine aşağıda yer verilmiştir.

...en güncel örnek Covid'e benzetebilirim ben. Şuan Covid'in var olduğuna inan bir toplum var. Var olmadığına inanan bir toplum var. ... Dopingle mücadele de böyle aslında. ... Yani ortada bir mücadele var, bütünüyle bir mücadele var. Ama bu mücadelenin destekçileri var ve aynı zamanda destekçi olmayan bir kesimi var. Ve bu mücadele aslında Covid belki sona erebilir ama dopingle mücadele spor var olduğu sürece var olacak bir mücadele olacak. (K7, 9)

Yani dünyada işte daha temiz, daha saf ülkeler var, daha güzel şehirler var. Yani çevreyi kirletmeyen şehirler var, ülkeler var, insanlar var. O şekilde bence iyi bir dünyaya benzetebilirdim. Dikkat eden doğayı kirletmemeye. Ben çünkü dopingi daha şey olarak görüyorum sporu zedeleyen bir şey olarak gördüğüm için dünyaya benzetirdim herhalde. (H7, 8)

Aslında şuanda dünyada yaşanan olaylar gibi. Yani tabi ki mücadele etmeye çalışıyoruz ama bazı ülkelerde sanki bu kâğıt üstünde kalıyormuş gibi geliyor. Aynı Ukrayna şuanda Rusya savaşında olduğu gibi. Hani evet büyük ülkeler çatışıyorlar ama olan alttaki kişilere oluyor. İşte filler tepişiyor, altta olan çimlere oluyor hesabındaki gibi aslında. Büyük, dünyayı ele geçiren ülkelerin savaşı küçük grupları da etkiliyor. O nedenle biraz ona benzetiyorum. (D7, 5)

Kategori 2

“Güçsüz kalma” üst kategorisinde 2 katılımcının oluşturduğu 2 metafora ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Biz kedi olalım dopingle mücadelede. Dünya aslan olsun ama o aslan aslında güçlü bir hayvan olduğu için değil de işte o hayvanlar aleminin kralı olduğu için orada olsun yani o gücünün dışında... Tamam, mücadele

dedin mi, her şey çok güzel ama dünyada maalesef işte hocamın dediğini bence sporda işte o şey gelişmiş ülkelerin her zaman bir şeyi olacaktır sportif başarıda... (A7, 2)

...dopingle mücadele gerçekten çok zor bir şey. Yani iyi niyetle mücadele ediliyor ama yüzde yüz sonuç alınabilecek bir şey değil. ... Mesela timsahların olduğu bir nehir düşünün. İçine girmiş bir tane ceylan düşünün. İşte dopingle mücadele eden kişi o ceylan diye düşünüyorum ben. Çünkü o kadar etmen var ki, timsah etrafta, ona engel olacaklarını düşünüyorum. Görsel anlamda mücadele ediliyor gibi görülecek ama başarı anlamında, bunu üreten ilaç firmalarıdır vs.dir yüzlerce etmen var bunları da timsah olacak düşünüyorum. ... Ceylan ölecek. Evet. Maalesef. ... Ölmeyebilir. Karşıya atlayabilir bir anda. (M7, 10)

Kategori 3

“Detaylandırma” üst kategorisinde 2 katılımcının oluşturduğu 2 metafor yer almaktadır. Aşağıda katılımcıların bu kategoriye ait metafor örnekleri doğrudan alıntılarla verilmiştir.

...serbest dalışa benzetiyim, tüplü değil de. Serbest dalışta yüzeyden nefesi tutarsınız geri yüzeye çıkmamız gerekir. Ama derine gittikçe de hem yüzeye çıkmak zorlaşır hem de basınç arttığı için akciğerlerdeki oksijen de azalır. Yani oksijenle beraber hava da azalır. O yüzden derinler zordur. ... Zordur ama gereklidir de yani eğer başarı kazanılmak isteniyorsa o derinlere inmek gerekiyor sonra da yüzeye gelip temiz bir hava almak gerekiyor. (F7, 7)

Hırsız polis gibi bir durum söz konusu. Birisi hakkı olmayan bir şeylere ulaşmaya çalışıyor hatta alıyor. Siz de oradan akıllı bir dedektif ya da polis olacaksınız ki o hırsız yakalayabilesiniz. İşte somut bir hırsızlık demeyelim de soyut bir hırsızlık ve siz de çok zeki olacaksınız ki onun o kişinin yaptığı hırsızlığı tespit edebilin. (B7, 3)

Kategori 4

“Sürecin zorluğu” üst kategorisinde 1 katılımcının oluşturduğu 1 metafor yer almaktadır. Katılımcıların bu kategoriye ait metafor örneğine aşağıda yer verilmiştir.

...fırtınalı bir denizdesiniz, bir şeyle mücadele ediyorsunuz, varmak istediğiniz bir yer var ama sizi hep sürüklüyor geriye doğru, yani işte teknedesiniz belki öyle bir metafor oluşturabilirsiniz. Yani bir mücadele var ortada, varmak istediğiniz de bir hedef var. Fakat sizi sürekli yönünüzden şaşırtan dalgalar var yani böyle bakılabilir. ... Bir hedef koymuşsunuz. Sıfır tolerans, sıfır doping, temiz spor ama o sizi sürekli yalpalayan hedefe bir türlü ulaştıramayan bir süreç de var ve bu denizin dinginleşmesi beklenecek ya da dalgalardan daha güçlü kurtulup hedefe gidebilmeyi bekleyeceğiz. Ama o dalgalar bazen o tekneyi deviriyor, bazen tekrar binip yol ilerliyorsunuz ama nihayetinde sizin hedefinize varmanızı zorlayan bir süreç de var açıkçası... (C7, 4)

Kategori 5

“Zaman ihtiyacı” üst kategorisinde 1 katılımcının oluşturduğu 1 metafor yer almaktadır. Aşağıda katılımcıların bu kategoriye ait metafor örneğine yer verilmiştir

Valla adam hapishaneden kaçıyor. İğneyle kuyu kazarak ama kaçıyor yani. Başka nasıl açabiliriz? Benzetme kısmındaki hapishaneden kaçmak olumlu bir davranış değil ama azimle çalıştığı zaman da orada da işe yarıyor yani. (E7, 6)

Kategori 6

“Sağlığı koruma” üst kategorisinde 1 katılımcının oluşturduğu 1 metafor yer almaktadır. Katılımcıların bu kategoriye ait metafor örneğine aşağıda yer verilmiştir.

...insan mesela kanser hastası. Sigara içmeyeceksin diyorlar oda illa daha kötü olayım diye içiyorlar ama biz anne baba olarak ya da doktor olarak içmeyeceksin arkadaş bu seni öldürür diyoruz. Onlar içiyorlar. Kafaya koymuşlar öyle bir alışkanlık. Yani o şekilde benzetebilirim. Dopingde de aynı şekilde. Vücuduma zarar vereceğim. Ben vücudumu mahvedeceğim diyor. Bizde yapmayın etmeyin diyoruz yani ülkede ama işte buna benzetebilirim. (J7, 1)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın nicel ve nitel bulguları literatürde yer alan kuram çerçevesinde tartışılmıştır. Bu doğrultuda nicel ve nitel bulguların sonuçlarının karma işlemi yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmanın sonucunda ulaşılan bilgiler ışığında uygulayıcılar ve araştırmacılar için önerilere yer verilmiştir.

4.1. Tartışma

Nicel aşamanın problem cümlesinden biri olan Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir? Soruna katılımcılar en fazla Eğitim (%47) ve Ceza (%45) seçeneklerini belirtmişlerdir. Caydırıcılık konusunda Ödül (%4) daha az, Yasaklı Maddelerin Serbest Bırakılması ise hiç cevaplanmamıştır. Katılımcıların doping mücadele konusunda caydırıcılığa ilişkin görüşlerini anlamak amacıyla nitel aşamada “Doping içeren maddelerin yasaklanması ya da serbest bırakılması konusunda ne düşünüyorsunuz? Nasıl? Neden?” ve “Ceza yönteminin doping mücadelede etkili olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz? Nasıl? Neden?” soruları sorulmuştur.

Doping yapan bir sporcunun kendi seçimi için borçlu olduğu şeyin tam bedelini ödemeyerek başkalarını sömüren yöntemlerle kazanması veya buna teşebbüs etmesi haksızlığa sebep olduğu için doping, adaletsizdir (Angelo Corlett vd., 2013). Araştırmanın nitel aşamaya ait ilk problem cümlesine ilişkin oluşturulan Yasaklanması ya da Serbest Bırakılması üst temasında katılımcılar, Etik olmaması, Kişilere göre farklılaşmaması, Sağlığın korunması, Yasaklamanın çözüm olmaması, Ulaşılabilirliğin engellenmesi ve Bilinç kazandırılması alt temalarından bahsetmişlerdir. Katılımcılara göre doping, eşitlik, adil oyun gibi spor etiği kavramlara uygun olmadığı, sporcu ve toplum sağlığına zararlı olduğu ve kolay ulaşılabilirliği engellemek için yasaklanması gerekmektedir. Katılımcılar bu yasaklamanın tüm dünyada eşit ve adil olması, kişilere ve ülkelere göre değişmemesi gerektiğini, yasaklama kişi ya da ülkelere göre değişiklik gösterirse, eşitlik ve adaleti sağlamak amacı ile doping içeren maddeler tüm dünyada serbest bırakılabilir şeklinde belirtmişlerdir. Ayrıca önemli olanın bilinç kazandırılması olduğu bilinçli bir sporcunun doping içeren maddelerin serbest bırakılmasına rağmen tercih etmeyeceği ve yasaklamanın tek başına çözüm olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmada yapılan içerik analizi doğrultusunda dopingin yasaklanması ya da serbest bırakılması üst temasına ilişkin akademisyenlerin, “Yasaklamanın çözüm olmaması”, “Sağlığın korunması”, “Kişilere göre farklılaşmaması” ve “Etik olmaması” alt temalarında

görüşlere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Antrenörler “Kişilere göre farklılaşmaması”, “Sağlığın korunması” ve “Etik olmaması”; Sporcular “Etik olmaması” ve “Kişilere göre farklılaşmaması”; Spor uzmanı “Bilinç kazandırılması” ve “Ulaşılabilirliğin engellenmesi”; Spor yöneticisi ve sporcu destek personeli “Etik olmaması” teması üzerine görüş bildirmişlerdir. Spor uzmanı dışındaki katılımcıların, dopingin yasaklanması ya da serbest bırakılması konusuna ilişkin benzer görüşlere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Ceza yönteminin etkisi üst temasında ise katılımcılar, Etkili ama yeterli olmaması, Engelleme gücünün olmaması, Ciddi yaptırımları olması, Performansı azaltması, Sporcu ve branşı lekelemesi, Yaptırımların güçlendirilmesi ve Caydırıcı olmaması alt temalarında görüş bildirmişlerdir. Katılımcılara göre ceza yöntemi dopingle mücadelede sert yaptırımları ve sporcu ve branşı kamuoyuna karşı olumsuz bir şekilde etkilemesi nedeniyle caydırıcı bir yöntemdir. Fakat katılımcıların ceza yöntemini bir davranışı tam olarak ortadan kaldırmadığından dolayı tek başına yeterli görmedikleri ve cezaya ait yaptırımların dopingi önlemede zayıf kaldığı anlaşılmaktadır. Ceza yönteminin etkisi üst temasına yönelik en yoğun görüşleri; “Caydırıcı olmaması”, “Performansı azaltması”, “Ciddi yaptırımları olması”, “Etkili ama yeterli olmaması”, “Sporcu ve branşı lekelemesi” temalarında sporcular; “Yaptırımların güçlendirilmesi”, “Sporcu ve branşı lekelemesi”, “Engelleme gücünün olması”, “Etkili ama yeterli olmaması” temalarında antrenörler belirtmiştir. Akademisyenlerin “Engelleme gücünün olmaması”, “Etkili ama yeterli değil” temalarında; Spor yöneticisinin “Ciddi yaptırımları olması”, “Etkili ama yeterli olmaması” temalarında; Sporcu destek personelinin “Performansı azaltması”, “Engelleme gücünün olmaması” temalarında; Spor uzmanının “Etkili ama yeterli olmaması” temasında görüşe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Nitel aşamanın diğer problem cümlesine ilişkin katılımcılar, ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programının yürütücülüğünde en fazla GSB, Sağlık Bakanlığı, Ulusal Spor Federasyonları, YÖK-Üniversiteler ve MEB olması gerektiğini belirtmişlerdir. Nitel aşamada yapılan bireysel görüşmede konu ile ilgili kurum ve kuruluşlar üst teması altında verilen yanıtlara bakıldığında, katılımcıların bu görüşlerini açık bir şekilde anlama ve yorumlama şansı oluşmuştur. Katılımcılara göre ulusal bir dopingle mücadele programı için GSB'nin direktörlüğünde, sporcuların da kararlarda yer alabileceği çok paydaşlı, bağımsız, yeni bir kuruluş oluşturularak, mücadele çok yönlü ve daha etkili kılınabilir. GSB'nin alt paydaşları olarak katılımcılar; sağlık, laboratuvar ve teçhizat kısmı için Sağlık Bakanlığı'nı, koordinasyonu sağlamak için Federasyonları ve TMOK'u, doping kontrolleri, görevlilerin eğitilmesi, bilgilendirme çalışmaları gibi konularda Türkiye Doping Mücadele Komisyonu'nu, eğitim ve bilimsel araştırmalar için YÖK-Üniversiteler ve Mesleki

Dernekler'i, alt yapı sporcularını ve beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitimi için MEB'i, denetim faaliyetleri için İç İşleri Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nü, empati çalışmaları için ise Sinema Sektörü'nü önermişlerdir.

Dünyada ve ülkemizde gerçekleşen dopingle mücadele çalışmalarını ayrı ayrı değerlendiren katılımcılar; dünyadaki çalışmaları önlenemediği için yeterli olmaması, Ülkeler arasındaki fark, Güçlü ülkelerle mücadelenin zor olması, Kapsamlı faaliyetlerin yürütülmesi, Adil ve samimi olunmaması, Teori ile uygulama arasındaki fark, Gelişmenin yeterli olmaması, Yeterli ve yetersiz yönleri, Numune alınmasındaki problemler, Kurumsal bir yapılanmanın olması, Yapılan faaliyetlerin etkili olmaması ve Laboratuvar sonuçları arasındaki farklılıklar alt temaları çerçevesinde açıklamışlardır. Katılımcıların açıklamalarına göre dünyada dopingle mücadele konusunda organizasyonel bir yapılanma doğrultusunda kapsamlı faaliyetler yapılmaktadır. Geçmişle kıyaslandığında kurumsal bir yapı altında faaliyetlerin yapıyor olması bir gelişme olarak görülmektedir. Fakat ülkeler arasındaki farklı tutumlar, güçlü ülkelerle mücadele etmenin zorluğu, numune alımındaki problemler, faaliyetlerin etkisizliği, numune alınmasındaki problemler ve doping günümüzde hala devam ettiği için mücadelede eksik ve yetersiz kaldığını belirtilmişlerdir. Dünyada dopingle mücadele ile ilgili katılımcıların görevlerine göre görüşleri incelendiğinde; Akademisyenlerin "Yapılan faaliyetlerin etkili olmaması" ve "Teori ile uygulama arasındaki fark"; Antrenörlerin "Ülkeler arasındaki fark"; Sporcuların "Yeterli ve yetersiz yönleri" ve "Adil ve samimi olunmaması"; Spor yöneticisinin "Laboratuvar sonuçları arasındaki fark" ve "Güçlü ülkelere karşı mücadelenin zor olması"; Spor uzmanının "Kurumsal bir yapılanmasının olması" ve "Gelişmenin yeterli olmaması"; Sporcu destek personelinin "Numune alımındaki problemler" temalarında en yoğun açıklamalara sahip olduğu görülmüştür.

Katılımcılar ülkemizde gerçekleşen dopingle mücadele çalışmalarını ise; Kontrollerdeki titizlik, Bilgi ve bilinç eksikliği, İyi ama geliştirebilir olması, Rekreatif sporda kontrolsüzlük, Daha etkili, Tedavi edici ilaçlar ve Bilinçlendirme alt temaları altında açıklamışlardır. Katılımcılara göre ülkemizde doping kontrolleri ve numune alma işlemleri TDMK tarafından büyük bir titizlik ve özenle yapılmaktadır. Ülkemizde son yıllarda amatör branşlarda da sporcu destek personelinin sağlanması ile doping konusunda bilinç kazanılmaya başlanmıştır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de geçmişe bakıldığında dopingle mücadele belirli bir yol almış fakat geliştirilebilir yönleri sahiptir. Ayrıca katılımcılar sporcu, antrenör, veli ve öğretmenlerde bilgi ve bilinç eksikliği halen devam etmekte olduğunu, rekreatif sporda ise hiçbir kontrol mekanizmasının bulunmadığı hususunda görüş belirtmişlerdir. Ülkemizde gerçekleşen dopingle mücadele çalışmalarına ilişkin "Daha etkili", "Tedavi edici ilaçlar" ve

“Bilinçlendirme” temalarında en fazla spor yöneticisi görüş bildirmiştir. Akademisyenlerin “İyi ama geliştirilebilir olması”, “Rekreatif sporda kontrolsüzlük” ve “Bilgi ve bilinç eksikliği” temalarında; Sporcuların ise “Kontrollerdeki titizlik” temalarında görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Yapılan içerik analizinde bu konuya ilişkin diğer katılımcıların görüşlerinin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda dünyada ve ülkemizde dopingle mücadeleyle ilişkin durum belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcılara bu durum ışığında ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı için ne tür bir eylem planı hazırlamak gerektiği sorulmuştur. Rehberlik ve eğitim, Empati, Bütçe, Ahlaki değerler, Bilim insanları ve araştırmalar, Ödül ve ceza yönetmeliği, Paydaşlar, Psikoloji, Denetleme mekanizması, Denetimli satış, Ceza ve yaptırımlar, Dopingsiz başarı inancı, Müsabakalar, Bilim ve teknoloji, Politika ve strateji belgesi, Uluslararası ortak hareket ve Manevi cezalar temaları altında faaliyetler gerçekleştirilmesi konusunda görüşler bildirmişlerdir. Dopingle mücadele ile ilgili ulusal eylem planı üst temasına ilişkin; Spor yöneticisi “Politika ve strateji belgesi”, “Uluslararası ortak hareket”, “Müسابakalar” ve “Bütçe” temalarında; Akademisyenler ise “Ceza ve yaptırımlar”, “Manevi cezalar”, “Bilim insanları ve araştırmalar”, “Psikoloji”, “Paydaşlar”, “Ahlaki değerler” ve “Rehberlik ve eğitim” temalarında en çok görüş belirtmişlerdir. Sporcular “Denetleme mekanizması” ve “Empati”; Spor uzmanı “Bilim ve teknoloji”; Sporcu destek personeli ise “Denetimli satış” ve “Dopingsiz başarı inancı” temalarında yoğun görüşler bildirmişlerdir.

Katılımcıların dopingi önleme konusunda en fazla rehberlik ve eğitim faaliyetleri üzerinde durdukları görülmüştür. MEB aracılığı ile okullarda dopingi önleme faaliyetlerinin yapılması gerektiğini, böylelikle küçük yaş gruplarını alt yapıdan itibaren, aileleri ve öğretmenleri bilinçlendirmeye yönelik eğitimler verilebileceği konusunda görüş bildirmişlerdir. Foxcroft vd. (2003) okul temelli önleme programlarının aile ve toplum yaklaşımlarıyla bütünleştirildiğinde daha etkili olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca Faggiano vd. (2008) göre evrensel, okul temelli müdahale çalışmaları, en sık çalışılan önleme yaklaşımı olmaya devam etmektedir. Böylelikle her yıl en fazla sayıda gence ulaşmanın en sistematik yolunu sunduğu için tercih edildiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar ahlaki değerlerin genç yaştan itibaren sporculara kazandırılması gerektiğini, bu amaçla yaş gruplarına göre belirli bir müfredat çerçevesinde rehberlik ve eğitim faaliyetlerinin planlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Backhouse vd. (2012) sporda dopingi önleme ile ilgili yapmış oldukları çalışmada tutum ve değerlerin oluşturulması küçük yaşlarda hedeflenmesi ve hedef popülasyonun gelişim aşamasına uyacak şekilde uyarlanması gerektiğini ayrıca buna yönelik

faaliyetleri, birkaç yıl boyunca verilecek destek seanslarına dayalı tutarak müdahale mesajlarının güçlendirilebileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca etkili eğitim programlarının uygulanması ve yaygınlaştırılması konusu acil bir konudur ve yerelden küresele kadar ele alınması gerekmektedir (Backhouse vd., 2012).

Katılımcılar empati oluşturma sporcular üzerinde oldukça etkili bir yöntem olabileceğini belirtmişlerdir. Hoffman'a (1984) göre empati iki şekilde tanımlanmıştır: (1) Başka bir kişinin düşüncelerinin, duygularının ve niyetlerinin farkındalığı, (2) başka bir kişinin duygusal durumu tarafından dolaylı olarak uyandırılma yeteneği veya eğilimi. Psikologlar, toplum yanlısı davranışların temelinde empatinin yattığını ve empatinin yokluğunun tipik olarak başkalarının haklarını veya acılarını görmezden gelen saldırgan ve kazanıcı davranışlarla sonuçlandığını iddia etmişlerdir (Feshbach, 1987; Miller ve Eisenberg, 1988; Marshall ve Marshall, 2011). Empati, kişilerin davranışlarında değişikliğe neden olmasından dolayı insan yaşamında önemlidir. Empati düzeyi farklı olan kişilerin çeşitli biçimlerde davranış sergilediği görülmektedir (Kaukiainen, 1999; Ersoy ve Köşger, 2016). Katılımcılar geçmişte dopingten ceza almış ünlü sporcuların hayatlarından örnek verilmesi, belgeseller ve sinema filmlerinin çekilmesi, ansiklopedi vb. kaynakların oluşturulması ve bu örnek yaşamların genç sporcularla paylaşımının sağlanması gerektiğini önermişlerdir. Yaşanmış olayların etkili bir şekilde sunulması katılımcılara göre toplumu etkilemekte ve bilinçlendirdiği düşünülmektedir.

Dopingle mücadele küresel bir sorundur ve bu nedenle ülkeler arasında ve büyük olasılıkla ilgili kuruluşlar arasında bağlantılı yaklaşımlar gerektirmektedir (Backhouse vd., 2009). Katılımcılar dopingle mücadelede önermiş olduğu eylemlerin anlamlı ve uygulanabilir kılınması için uluslararası ortak hareket anlayışının benimsenmesi gerektiğini ve tüm ülkelerde de dopingle mücadelenin eş güdümlü ilerlemesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcılar dopingle mücadele kapsamında eğitim, laboratuvar ve teçhizat giderleri için devletin bütçe ve kaynak oluşturma gerektiğini belirtmişlerdir. Songün vd. (2015) çalışmasında "Sporcuların rutin doping kontrollerinin sağlıklı bir şekilde yapılması için yeni bir Ulusal Doping Kontrol Merkezi'nin kurulması, insan ve finans kaynaklarının ilgili devlet birimlerince sağlanması gerekmektedir" şeklinde belirtmiştir.

Literatüre bakıldığında katılımcıların görüşlerinin desteklendiği anlaşılmaktadır.

Katılımcılar "Dopingle mücadeleyi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz? Nasıl? Neden?" sorusuna 10 metafor üretmişlerdir. Katılımcıların en fazla ürettikleri metafor "Doktor" olmuştur. Katılımcıların Dopingle Mücadeleye ilişkin ürettikleri metafor 6 kategoride değerlendirilmiştir. Bu kategoriler Bu kategoriler "İkilem", "Güçsüz kalma",

“Detaylandırma”, “Sürecin zorluğu”, “Zaman ihtiyacı” ve “Sağlığı koruma”dır. Doping mücadele ile ilgili görüşleri elde edebilmek adına katılımcıların konuya ilişkin metafor üretmeleri, düşüncelerin daha net bir şekilde ortaya çıkmasını sağladığı düşünülmektedir.

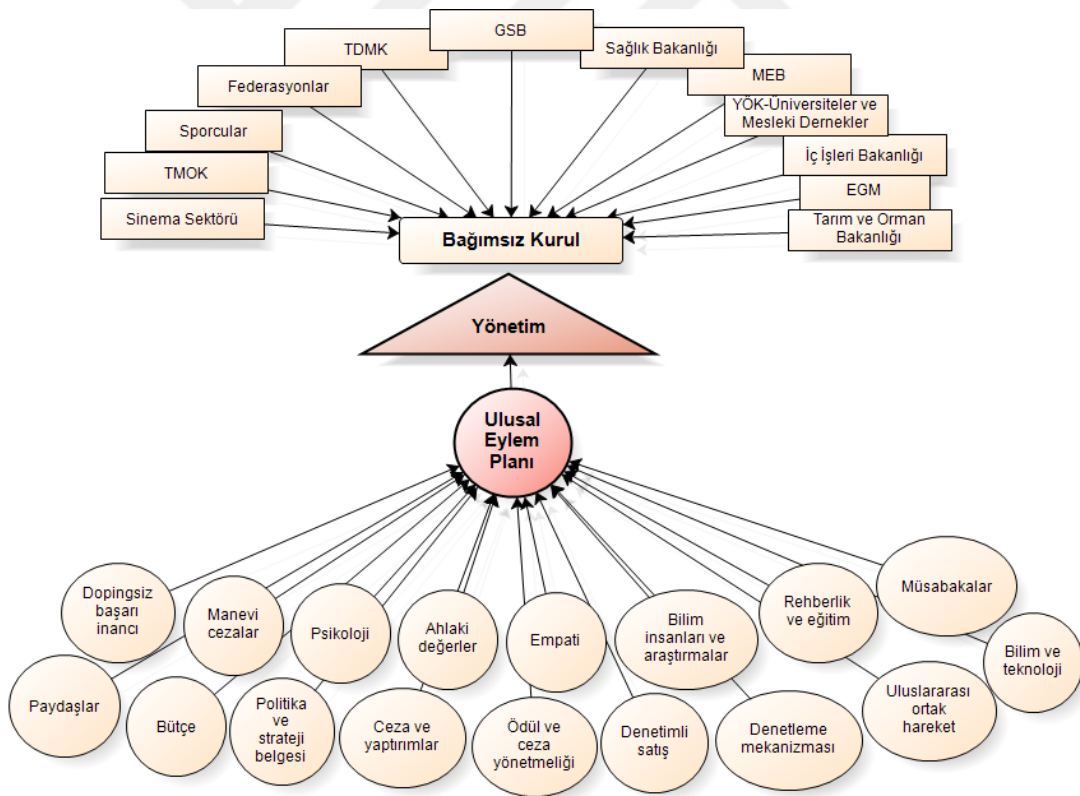
4.2. Sonuç

Sporda doping mücadeleye ilişkin paydaşların görüşlerine dayanarak mevcut durumunun tespit edilmesi ve elde edilecek bulgular doğrultusunda Doping Mücadele konusunda Türk Spor Yönetimi ve Spor Bilimleri alanına sunulabilecek önerilerin belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilen bu çalışmanın sonucu nicel ve nitel bulgular doğrultusunda oluşturulmuştur. Sonuç olarak;

- Doping içeren maddelerin, etik ilkelere aykırı olduğu ve sağlığı olumsuz yönde etkilediğinden dolayı tüm dünyada adil ve eşit derecede yasaklanması gerektiği,
- Ceza yöntemi doping mücadelede var olması gereken bir yöntemdir. Fakat ceza yönetmeliğinde yaptırımların güçlendirilmesine yönelik revizyona gidilebilir. Ayrıca ceza yönteminin tek başına yeterli olmadığı, önlemeye yönelik eğitim ve rehberlik çalışmalarının daha önemli olduğu,
- Dünyada doping mücadele konusunda kurumsal bir yapıda kapsamlı faaliyetlerin yürütüldüğü fakat özellikle güçlü ülkelerin sahip olduğu bilim ve teknoloji dolayısıyla bir takım problemlerin olduğu,
- Ülkemizde doping mücadele çalışmalarının ise dünya ile kıyaslandığında kısmen daha başarılı olduğu fakat geliştirilmesi gereken boyutlarının bulunduğu,
- Tüm ilgili paydaşların yer aldığı çok yönlü bağımsız bir doping mücadele kuruluşu oluşturularak, doping mücadele politikası ve stratejisi oluşturulması gerektiği,
- Ahlaki değerlerin kazandırılması, sporcuların doping süreçleri ile ilgili bilinçlendirilmesi ve dopingsiz de başarılı olunabileceği hususunda etkili rehberlik ve eğitim programlarının uygulanması ve yaygınlaştırılması gerektiği,
- Doping mücadelede denetim mekanizması oluşturulması ve hem sporcular hem sağlık için spor yapanlara yönelik denetimlerin gerçekleştirilmesi gerektiği,

- Yasaklı madde içeren tedavi amaçlı kullanılan ilaçların denetimli satışının sağlanması gerektiği,
- Bilim ve teknoloji yönünden güçlü bir ülke olarak, laboratuvar ve test yapabilme imkânlarına sahip olunması gerektiği katılımcı görüşlerinden anlaşılmaktadır.
- Yapılan söylem analizi sonucunda ise dopingle mücadelenin sağlığı korumaya yönelik bir eylem olduğu fakat zorlu ve iki taraflı bir süreç yaşandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca dopingle mücadelenin zayıf yönlerinin bulunduğu, mücadelede başarıya ulaşmak için zamana ve detaylanmaya ihtiyaç duyulduğu anlaşılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda mevcut dopingle mücadele durumunun tespit edildiği düşünülmektedir. Bu durum kapsamında katılımcılardan alınan bilgiler ışığında, Dopingle Mücadele Ulusal Eylem Planı Modeline aşağıdaki şekilde yer verilmiştir.

Şekil 4.1 Dopingle Mücadele Ulusal Eylem Planı Modeli

4.3. Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulayıcılar ve araştırmacılar için öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Protokol çerçevesinde ilgili spor paydaşlarının temsilcilerinden oluşan yeni bir kurul oluşturulabilir.
- Doping mücadele politikası ve stratejisi oluşturulabilir.
- Bütçe düzenlemeleri yapılabilir.
- Geçmişte dopingten ceza almış sporcular üzerine belgesel ve sinema filmleri çekilebilir ve kaynaklar oluşturulabilir.
- Bilinçlendirmeye ve ahlaki değerler kazandırmaya yönelik rehberlik ve eğitim faaliyetleri için müfredat oluşturulabilir.
- Bu araştırma akademisyenler, antrenörler, sporcular, yöneticiler, spor uzmanları ve sporcu destek personelleri kapsamaktadır. Araştırmacılar konu ile ilgili gelecekte yapmayı planladıkları çalışmalarında farklı paydaş gruplarını da dâhil ederek araştırma grubunu genişletebilirler.
- Doping ve dopingle mücadeleye ilişkin karma yöntem araştırmalarının diğer alt desenlerinde araştırmalar tasarlanabilir.
- Rehberlik ve eğitim faaliyetlerinin planlanması ve yürütülmesi ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Angelo Corlett, J., Brown Jr, V. ve Kirkland, K. (2013). "Coping With Doping". *Journal of the Philosophy of Sport*, 40(1), 41-64.
- Asmuth, C. (2014). "Doping Definitionen-von der Moral zum Recht". C. Asmuth (Ed.). *Was ist Doping? : Fakten und Probleme der aktuellen Diskussion* (Vol. 1). transcript Verlag, Bielefeld, 13-17.
- Backhouse, S. H., McKenna, J. ve Patterson, L. (2009). *Prevention Through Education: A Review of Current International Social Science Literature: A Focus on the Prevention of Bullying, Tobacco, Alcohol and Social Drug Use in Children, Adolescents and Young Adults*. Project Report. World Anti-Doping Agency.
- Backhouse, S. H., Patterson, L. ve McKenna, J. (2012). "Achieving the Olympic Ideal: Preventing Doping in Sport". *Performance Enhancement and Health*, 1(2), 83-85.
- Barbour, R. (2009). *Introducing Qualitative Research: A Student's Guide to the Craft of Doing Qualitative Research*. Sage, UK.
- Baron, D. A., Martin, D. M. ve Magd, S. A. (2007). "Doping in Sports and Its Spread to at-risk Populations: An International Review". *World Psychiatry*, 6(2), 118.
- Bayraktar, B. ve Kurtoglu, M. (2009). Sporda Performans, Etkili Faktörler, Değerlendirilmesi ve Artırılması. *Klinik Gelişim*, 22(1), 16-24.
- Benton, T. ve Craib I. (2001). *Sosyal Bilim Felsefesi: Toplumsal Düşüncenin Felsefi Temelleri*. (Çev. Ü. Tatlıcan ve B. Binay), Sentez Yayıncılık, İstanbul.
- Burrell, G. ve Morgan, G. (2017). *Sociological Paradigms and Organisational Analysis: Elements of the Sociology of Corporate Life*. Routledge, London.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (10. bs.). Pegem Akademi, Ankara.
- Colin, R. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Gerçek Dünya Araştırması*. (Çev. Ş. Çinkır ve N. Demirkasımoğlu), (2. bs.). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Connor, J., Woolf, J. ve Mazanov, J. (2013). Would They Dope? Revisiting the Goldman Dilemma. *British Journal of Sports Medicine*, 47(11), 697-700.
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (4. bs.). Sage.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2015). "Karma Yöntem Araştırmalarının Temelleri", *Karma Yöntem Araştırmaları: Tasarımı ve Yürütülmesi*. (ed. Yüksel DEDE, Selçuk Beşir DEMİR), Çev. Murat BURSAL, (2. bs.), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and Conducting Mixed Methods Research* (3. bs.). Sage Publications, Inc.
- David, P. (2008). *A Guide to the World Anti-Doping Code, a Fight for the Spirit of Sport*. Cambridge University Press, UK.
- Devine, C. ve Telfer, H. (2013). "Beden Eğitimi ve Spor Neden Değerlidir?". Whitehead, J., Telfer, H., ve Lambert, J. (ed.), *Altyapı Sporlarında ve Beden Eğitiminde Değerler*. (Çev. B. Gürpınar), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Doğan, B. (2007). *Spor Sosyolojisi ve Uygulamalı Spor Sosyolojisine Giriş*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- Donovan, R. J., Egger, G., Kapernick, V. ve Mendoza, J. (2002). "A conceptual framework for achieving performance enhancing drug compliance in sport". *Sports medicine*, 32(4), 269-284.
- Erdemli, A. (2002). *Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi*. E Yayınları, İstanbul.
- Ergen, E. (2011). *Egzersiz Fizyolojisi* (3. bs). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Ersoy, E. ve Köşger, F. (2016). "Empati: Tanımı ve Önemi/Empathy: Definition and Its Importance". *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38(2), 9-17.
- Faggiano, F., Vigna-Taglianti, F. D., Versino, E., Zambon, A., Borraccino, A. ve Lemma, P. (2008). "School-based prevention for illicit drugs use: A systematic review". *Preventive Medicine*, 46(5), 385-396.
- Foxcroft, D. R., Ireland, D., Lister-Sharp, D. J., Lowe, G. ve Breen, R. (2003). *Primary Prevention for Alcohol Misuse in Young People (Cochrane Methodology Review)*. The Cochrane Library, (4).
- Franke, W. W. ve Berendonk, B. (1997). "Hormonal Doping and Androgenization of Athletes: a Secret Program of the German Democratic Republic Government". *Clinical chemistry*, 43(7), 1262-1279.
- Gregor, K. (2014). "Ansatzpunkte der Philosophie im Problemfeld Doping". C. Asmuth. (ed.). *Was ist Doping? : Fakten und Probleme der aktuellen Diskussion*. transcript Verlag, Wetzlar.
- Grigore, V., Stanescu, M. ve Stoicescu, M. (2018). "Promoting Ethics and Integrity in Sport: the Romanian Experience in Whistleblowing". *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 10(1).
- Günbayı, İ. (2019). "Nitel Araştırmada Veri Analizi: Tema Analizi, Betimsel Analiz, İçerik Analizi ve Analitik Genelleme." <http://www.nirvanasosyal.com/h-392-nitel-arastirmada-veri-analizi-tema-analizi-betimsel-analiz-icerik-analizi-ve-analitik-genelleme>. (erişim tarihi: 24.05.202)
- Günbayı, İ. (2020). "Systematic Curriculum and Instructional Development for a Mixed Methods Research: SCID-MMR". *Journal of Mixed Methods Studies (JOMES)*, 1(1).
- Günbayı, İ. ve Sorm, S. (2018). "Social Paradigms in Guiding Social Research Design: The Functional, Interpretive, Radical Humanist and Radical Structural Paradigms". *Online Submission*, 9(2), 57-76.
- Hanson, J. M. (2009). "Equipping athletes to make informed decisions about performance-enhancing drug use: a constructivist perspective from educational psychology". *Sport in society*, 12(3), 394-410.
- Hoffman, M. (1984). "Interaction of Affect and Cognition in Empathy". C.E. Izard, J. Kagan, R. B. Zajonc (ed.). *Emotions, Cognitions and Behavior*. Cambridge University, Cambridge, 103-131.
- Ivankova, N. V. ve Stick, S. L. (2007). "Students' Persistence in a Distributed Doctoral Program in Educational Leadership in Higher Education: A Mixed Methods Study". *Research in Higher Education*, 48(1), 93-135.
- Johnson, M. B. (2011). "A Systemic Model of Doping Behavior". *American Journal of Psychology*, 124(2), 151-162.
- Karakuş, S. ve Kılıç, F. (2006). "Postür ve Sportif Performans". *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 309-322.

- Killam, L. A. (2013). *Research Terminology Simplified: Paradigms, Axiology, Ontology, Epistemology and Methodology*. Sudbury, ON: Author.
- Kumar, R. (2014). *Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners* (4. bs.). Sage.
- Landis, J. R. ve Koch, G. G. (1977). "The Measurement of Observer Agreement for Categorical Data". *Biometrics*, 33, 159-174.
- Lawson, T., Jones, M. ve Moore, R. (2000). "Advanced Sociology Through Diagrams". Oxford University Press, UK.
- Lazuras, L. (2016). "Social-Cognitive Predictors of Doping Use." V. Barkoukis, L. Lazuras, and T. Haralambos, (ed.). *The Psychology of Doping in Sport*. Routledge, New York, 44-61.
- Lune, H. ve Berg, B. L. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences*. Pearson, Malaysia.
- Marshall, L. E. ve Marshall, W. L. (2011). "Empathy and Antisocial Behavior". *Journal of Forensic Psychiatry ve Psychology*, 22(5), 742-759.
- Marshall, M. N. (1996). "Sampling for Qualitative Research". *Family Practice*, 13(6), 522-526.
- Martinkova, I., Jirsova, A., Jirasek, I. ve Loland, S. (2013). *Instrumentality and Values in Sport: Vol. First English Edition*. Charles University in Prague, Karolinum Press.
- McFee, G. (1998). "Are There Philosophical Issues with Respect To Sport (Other Than Ethical Ones)". M.J. McNamee ve S.J. Parry. (ed.). *Ethics and Sport*. Routledge. London and New York, 3-18.
- McPherson, S.S. (2016). *Doping in Sports : Winning at Any Cost?* Twenty-First Century Books.
- Mishra, D. K. ve Singh, V. (2018). "Performance Enhancing Drugs and Sports. *International Journal of Physiology*", Nutrition and Physical Education, India. 3(1): 07-09.
- Murphy, K. (2013). "Is There a Limit to Athletic Performance?". J. Healey, (ed.). *Doping and Drugs in Sport*. The Spinney Press, Australia.
- Ömercioğlu, M. (2022). "An Investigation of Graduate Theses in the Field of Doping in Sports in Turkey: A Systematic Review". *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 104-118.
- Oxford, R. L., Tomlinson, S., Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R. Z., Saleh, A. ve Longhini, A. (1998). "Clashing Metaphors About Classroom Teachers: Toward a Systematic Typology for the Language Teaching Field". *System*, 26(1), 3-50.
- Özdemir, M. (2010). "Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özdemir, M., Bozkurt, İ. ve Civan, A. (2019). "Sporda Kullanılan Yasaklı Maddeler". Ö. Karataş ve M. İlkim (ed.), *Sporda Bilimsel Yaklaşımlar*. Gece Akademi, Ankara, 97-121.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods* (3. bs.). Sage Publications, Inc.
- Perritano, J. (2016). *Performance-Enhancing Drugs: Steroids, Hormones and Supplements*. National Highlights Inc.
- Petroczi, A. ve Aidman, E. (2008). "Psychological Drivers in Doping: The Life-Cycle Model of Performance Enhancement". *Substance Abuse Treatment, Prevention and Policy*, 3(1), 1-12.

- Plano Clark, V. L. P. ve Ivankova, N. V. (2015). *Karma Yöntemler Araştırması. Alana Yönelik Bir Kılavuz*. (Çev. Ö. Ç. Bökeoğlu), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Şahin, M. (2018). *Spor Ahlakı ve Sorunları* (3. bs). Spor Yayınevi ve Kitapevi, Ankara.
- Schneider, A. J. and Butcher R. B. (2000). “A Philosophical Overview of the Arguments on Banning Doping in Sport”. C. Tamburrini ve T. Tannsjö. (ed.). *Values in Sport : Elitism, Nationalism, Gender Equality and the Scientific Manufacturing of Winners*. Taylor ve Francis, London and New York, 185-199.
- Shafer. M. (2015). *Well Played : A Christian Theology of Sport and the Ethics of Doping*. Pickwick Publications, USA.
- Songün, Y., Katkat, D. ve Budak, D. (2015). “Türkiye’deki Ulusal Spor Federasyonlarının Doping Kontrol Uygulamalarının Değerlendirilmesi”. *Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 93-102.
- Tekin, H. H. (2006). “Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme”. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3(13), 101-116.
- Thomas, P. Y. (2010). *Chapter 4: Research methodology and design*. UNISA: Unpublished Thesis.
- Thomas, R. M. (1998). *Conducting Educational Research: A Comparative View*. West Port, Conn: Bergin ve Garvey.
- Tükenmez, M. (2009). *Toplumbilim ve Spor*. Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Tuncel, S. (2014). *Spor Etiği*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Türkiye Doping Mücadele Komisyonu, “Tarihçe”. <https://www.tdmk.org.tr/tarihce/> (erişim tarihi:30.11.2021).
- Türkiye Doping Mücadele Komisyonu (2019). “Türkiye Doping Mücadele Talimatı”. <http://www.tdmk.org.tr/wp-content/uploads/2016/03/Turkiye-Doping-Mucadele-Talimatı-2019.pdf> (erişim tarihi: 30 Ocak 2020).
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, “Doping Mücadele Çalışmaları”. <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Faaliyetlerimiz/Doping-Mucadele-Calismalari/43/1> (erişim tarihi: 28.11.2020).
- Üstel, L.C. (2005). *Vücut Geliştirme ve Halterde İleri Teknikler*. Morpa, Ankara.
- Voigt, D. (1998). *Spor Sosyolojisi* (Çev. A. Atalay). Alkım Yayınları, İstanbul.
- Warburton, N. (2011). *Felsefenin Kısa Tarihi*. (Çev. G. Ateşoğlu), Alfa Basım Yayın, İstanbul.
- World Anti-Doping Agency, “Who We Are”. <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are> (erişim tarihi: 29.11.2021).
- World Anti-Doping Agency (2021). World Anti-Doping Code. WADA. Canada.
- World Anti-Doping Agency, “Who We Are”. www.wada-ama.org (erişim tarihi: 29.01.2021).
- World Anti-Doping Agency (2022). “2022 THE PROHIBITED LIST”. (Çev. Türkiye Doping Mücadele Komisyonu. <https://www.tdmk.org.tr/wp-content/uploads/2016/03/WADA-2022-Yasaklilar-listesi-TR.pdf> (erişim tarihi: 1.12.2021)
- Yetim, A. (2019). *Sosyoloji ve Spor*. 8. Genişletilmiş Baskı. Gazi Kitapevi, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. bs.). Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yin, R. K. (1984). *Case Study Research: Design and Methods* (3. bs.). SAGE Publications.
- Yurtseven, H.R., Erkul, H. ve Morkoç, D. K. (2013). *Örneklerle Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Detay Yayıncılık, Ankara.

KATILIMCI BİLGİ ANKETİ
(Kamu Kurumu Çalışanları)

Adınız Soyadınız:

(Araştırmanın nitel aşamasına katılacak bireylere ulaşmak için gereklidir.)

E-Posta Adresini:

(Araştırmanın nitel aşamasına katılacak bireylere ulaşmak için gereklidir.)

Araştırmaya katılmak için lütfen aşağıdaki maddeleri işaretleyiniz.

Kamu Kurumu'nda görevliyim.

18 yaş ve üzeriyim.

1- Teşkilattaki Göreviniz:

2- Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb) katıldınız mı?

EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)

HAYIR

Doping konusunda katıldığınız eğitim/egitimler:

3- Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?

EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)

HAYIR

Doping konusu ile ilgili yer aldığınız araştırma projesi/projeleri:

4- Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır? (Lütfen önem sırasına göre 1'den 5'e kadar numaralandırarak belirtiniz.)

5- Sizce Ülkemizde Doping Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?

- Ceza
- Ödül
- Eğitim
- Yasaklı Maddelerin Serbest Bırakılması
- Diğer (Lütfen Belirtiniz.....)

KATILIMCI BİLGİ ANKETİ**(Akademisyenler)****Adınız Soyadınız:**

(Araştırmanın nitel aşamasına katılacak bireylere ulaşmak için gereklidir.)

E-Posta Adresini:

(Araştırmanın nitel aşamasına katılacak bireylere ulaşmak için gereklidir.)

Araştırmaya katılmak için lütfen aşağıdaki maddeleri işaretleyiniz.

- Spor Bilimleri alanında eğitim veren bir yükseköğretim kurumunda görev yapıyorum.
- Öğretim Üyesi ya da Öğretim Görevlisi unvanına sahibim.
- Teorik veya uygulamalı eğitim verdim ya da veriyorum.
- 18 yaş ve üzeriyim.

1- Görev yaptığınız yükseköğretim kurumunun adı:**2- Mezun olduğunuz "Doktora" programı:****3- Akademik çalışma alanınız:****4- Eğitim vermiş olduğunuz derslerde doping ile ilgili konu anlattınız mı?**

- EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)
- HAYIR

Doping konusunu içeren eğitim vermiş olduğunuz ders/dersler:**5- Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb) katıldınız mı?**

- EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)
- HAYIR

Doping konusunda katıldığınız eğitim/egitimler:

6- Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?

EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)

HAYIR

Doping konusu ile ilgili yer aldığınız araştırma projesi/projeleri:

7- Sizce ülkemizde ulusal bir doppingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır? (Lütfen önem sırasına göre 1'den 5'e kadar numaralandırarak belirtiniz.)

8- Sizce Ülkemizde Doppingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?

Ceza

Ödül

Eğitim

Yasaklı Maddelerin Serbest Bırakılması

Diğer (Lütfen Belirtiniz.....)

KATILIMCI BİLGİ ANKETİ
(Milli Takım Antrenörleri)

Adınız Soyadınız:

(Araştırmanın nitel aşamasına katılacak bireylere ulaşmak için gereklidir.)

E-Posta Adresini:

(Araştırmanın nitel aşamasına katılacak bireylere ulaşmak için gereklidir.)

Araştırmaya katılmak için lütfen aşağıdaki maddeleri işaretleyiniz.

Milli Takım Antrenörü olarak görev yapıyorum.

18 yaş ve üzeriyim.

1- Görev yaptığınız Spor Federasyonunun adı:

2- Daha önce milli takımlarda sporcu olarak yer aldınız mı?

EVET

HAYIR

3- Uluslararası müsabakalarda başarılarınız var mı?

EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)

HAYIR

Uluslararası müsabakalarda başarınız/başarılarınız:

4- Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb) katıldınız mı?

EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)

HAYIR

Doping konusunda katıldığınız eğitim/egitimler:

5- Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?

EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)

HAYIR

Doping konusu ile ilgili yer aldığınız araştırma projesi/projeleri:

6- Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi DEĞİLDİR?

Anabolizanlar

Peptid Hormonları

Kafein

Wheyprotein

Vitamin

Beta-2 Agonistleri

Mineral

Diüretikler

Amfetamin

Aminoasitler

7- Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır? (Lütfen önem sırasına göre 1'den 5'e kadar numaralandırarak belirtiniz.)

8- Sizce Ülkemizde Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?

Ceza

Ödül

Eğitim

Yasaklı Maddelerin Serbest Bırakılması

Diğer (Lütfen Belirtiniz.....)

KATILIMCI BİLGİ ANKETİ**(Milli Takım Sporcuları)****Adınız Soyadınız:**

(Araştırmanın nitel aşamasına katılacak bireylere ulaşmak için gereklidir.)

E-Posta Adresini:

(Araştırmanın nitel aşamasına katılacak bireylere ulaşmak için gereklidir.)

Araştırmaya katılmak için lütfen aşağıdaki maddeleri işaretleyiniz. Türk Milli Takım Sporcusuyum. 18 yaş ve üzeriyim.**1- Bağlı Bulduğunuz Spor Federasyonu:****2- Doping veya Doping Mücadele konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb) katıldınız mı?** EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz) HAYIR**Doping konusunda katıldığınız eğitim/egitimler:****3- Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi DEĞİLDİR?** Anabolizanlar Peptid Hormonları Kafein Wheyprotein Vitamin Beta-2 Agonistleri Mineral Diüretikler Amfetamin Aminoasitler

4- Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır? (Lütfen önem sırasına göre 1'den 5'e kadar numaralandırarak belirtiniz.)

5- Sizce Ülkemizde Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?

- Ceza
- Ödül
- Eğitim
- Yasaklı Maddelerin Serbest Bırakılması
- Diğer (Lütfen Belirtiniz.....)

KATILIMCI BİLGİ ANKETİ
(Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri)

1-Araştırmaya katılmak için lütfen aşağıdaki maddeleri işaretleyiniz.

- Milli Eğitim Bakanlığı'nda görevli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeniyim.
- Ortaokul ve Lise düzeyinde eğitim veriyorum.
- Herhangi bir okul sporu branşında okul takımı çalıştırma tecrübesine sahibim.
- 18 yaş ve üzeriyim.

2- Çalıştığınız okul sporu dalı/dalları:

3- Doping konusu ile ilgili herhangi bir eğitime (kurs, seminer, konferans, kongre, panel vb) katıldınız mı?

- EVET
- HAYIR

4- Doping konusu ile ilgili bir araştırma projesinde yer aldınız mı?

- EVET
- HAYIR

5- Geçmişte sporcu olarak müsabakalara katıldınız mı?

- EVET (lütfen bir sonraki soruda belirtiniz)
- HAYIR

Geçmişte katıldıysanız müsabakalar:

- ULUSAL MÜSABAKALAR
- ULUSLARARASI MÜSABAKALAR

6- Sizce aşağıdaki maddelerden hangi ya da hangileri doping maddesi DEĞİLDİR?

- Anabolizanlar
- Peptid Hormonları
- Kafein
- Wheyprotein
- Vitamin
- Beta-2 Agonistleri
- Mineral
- Diüretikler
- Amfetamin
- Aminoasitler

7- Sizce ülkemizde ulusal bir dopingle mücadele programı oluşturulmak istense bu programın yürütücülüğünde hangi kurum ya da kurumlar olmalıdır? (Lütfen önem sırasına göre 1'den 5'e kadar numaralandırarak belirtiniz.)

8- Sizce Ülkemizde Dopingle Mücadele ile ilgili caydırıcılık konusunda en etkili yöntem nedir?

- Ceza
- Ödül
- Eğitim
- Yasaklı Maddelerin Serbest Bırakılması
- Diğer (Lütfen Belirtiniz.....)

YARI-YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Sayın Katılımcı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de Doping Mücadele konusunda ilgili paydaşların görüşlerine dayanarak Ülkenin mevcut Doping Mücadele durumunun tespit edilmesidir. Ayrıca araştırmadan elde edilecek bulgular doğrultusunda Doping Mücadele ile ilgili önerilerin belirlenmesi bu araştırmanın diğer amacını oluşturmaktadır. Doping Mücadele ile ilgili Akademisyenler, Milli Takım Antrenörleri, Milli Takım Sporcuları, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve bazı Kamu Kurumu görevlilerinin görüşlerinin anlaşılması bu araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır.

“Türkiye’de Sporda Doping Mücadeleye İlişkin Görüşlerin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Çalışması” adlı bu çalışma ülkemizde doping mücadele konusunun siz değerli katılımcıların bakış açısından ele alınmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma projesi, karma yöntemli bir bilimsel çalışma modeli olarak planlanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için siz katılımcıların çok değerli bilgi ve görüşlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

1- Doping içeren maddelerin yasaklanması ya da serbest bırakılması konusunda ne düşünüyorsunuz? Nasıl? Neden?

2- Ceza yönteminin doping mücadelede etkili olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz? Nasıl? Neden?

3- Dünyada doping mücadele konusunda uygulanan politikaların yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz? Neden?

4- Ülkemizde gerçekleşen doping mücadele çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Neden?

5- Sizce ülkemizde ulusal bir doping mücadele programı oluşturulmak istense ne tür bir eylem planı hazırlamak gerekirdi? Nasıl? Neden?

a. Sizce bu mücadele programı hangi kurum ya da kurumların yönetiminde olabilir?

6-Doping mücadeleyi bir şeye benzetmenizi istesem neye benzetirdiniz? Neden?

KATILIMCI İÇİN İZİN FORMU

Bu formdaki imzam tarafından yürütülen
“.....” adlı projeye katılmayı kabul ettiğimi
gösterir. Bu araştırmadaki katılımım bireysel görüşmeyi içerecektir. Ayrıca bu araştırmaya
katılmakla aşağıda belirtilenleri anladığımı da beyan ederim.

1. Ben araştırma için bir gönüllüyüm ve istediğim zaman bu araştırmadan çekilebilirim.
2. Araştırmada fiziksel ve psikolojik bir zarar içeren hiçbir risk yoktur.
3. Araştırmada vereceğim bilgiler gizli olacaktır. Bütün veriler araştırmacı tarafından toplanıp ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacak, analiz edilecek ve Akdeniz Üniversitesi’nde 7 yıl saklandıktan sonra imha edilecektir.
4. Araştırma bittikten sonra istediğim takdirde araştırmanın bir özetini alabileceğim.
5. Araştırmada vereceğim bilgilere dayalı sonuçların bilimsel ortamlarda tartışılmasına ve yayınlanmasına izin veriyorum.

Ben,.....(isim) görüşme ve gözleme katılmayı kabul ederim.

Katılımcının imzası

Tarih:

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Mine ÖMERCİOĞLU
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Denizli Hasan Tekin Ada Lisesi
Lisans Diploması	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Yöneticiliği Bölümü
Tezli Yüksek Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Tez Konusu	Elit Sporcularda Dopinge Yönelik Tutumun Belirlenmesi
Doktora Diploması	Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Tez Konusu	Türkiye’de Sporda Dopingle Mücadeleye İlişkin Görüşlerin İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Çalışması
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
<ul style="list-style-type: none"> - Elit Sporcularda Dopinge Yönelik Tutumun Belirlenmesi <i>Determination of doping attitude in elite athletes</i> - An Investigation of Graduate Theses in the Field of Doping in Sports in Turkey: A Systematic Review <i>Türkiye’de Sporda Dopingle Mücadeleye İlişkin Görüşlerin İncelenmesi: Sistemik Derleme</i> 	
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	<ul style="list-style-type: none"> -Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi -Denizli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü -Denizli Pamukkale Halk Eğitim Merkezi